

ΕΓΝΩΠΙΟΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τεύχος 69 | Απρίλιος - Ιούνιος 2013

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Σχέσεις Δικαστικών Λειτουργών & Δικηγόρων: Η οργάνωση της αρμονικής συνύπαρξης ως προϋπόθεση για την καλύτερη απονομή της δικαιοσύνης

Χ. Κοσμίδης, Π. Παυλίδης,
Γ. Παναγοπούλου-Μπέκα,
Π. Αλικάκος, Δ. Παπαγεωργίου

- Εσείς, Εμείς ή Όλοι μαζί;
- Αρχές που διέπουν τη Δεοντολογία των δύο λειτουργημάτων – Η προοπτική κοινού Κώδικα
- Κοινή Κατάρτιση και Κοινή Επιμόρφωση για Δικαστικούς Λειτουργούς & Δικηγόρους;
- Σχέσεις Δικαστών / Εισαγγελέων – Δικηγόρων
ιδίως στο Πλαίσιο της Ποινικής Δίκης

Γιάννα Παναγοπούλου - Μπέκα
Διδάκτωρ Νομικής,
Α' Αντιπρόεδρος ΔΣΘ
g-panag@otenet.gr

Πριν από λίγες ημέρες συνεδρίασε η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας με πολύ σημαντικά θέματα ημερήσιας διάταξης, μεταξύ των οποίων το τεράστιο ζήτημα της ποινικής ευθύνης των Δικηγόρων για μη γνωστοποίηση παραβάσεων του «πόθεν έσχες» από υπόχρεα πρόσωπα και την κάμψη του επαγγελματικού απορρήτου. Αναφερόμαστε στο ν. 4065/2012 (άρθρο 6), που τροποποίησε τις διατάξεις (άρθρα 3 και 6) του ν. 3213/2003 ("πόθεν έσχες") και εισήγαγε την υποχρέωση να ενημερώνουν αμελλητί τις αρμόδιες επιτροπές για παραβάσεις που απορρέουν από το νόμο περί "πόθεν έσχες", η παραβίαση της οποίας επισύρει ποινή φυλάκισης μέχρι δύο χρόνια.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4065/2012 «κάμπτεται οποιοδήποτε επαγγελματικό απόρρητο και δεν ισχύουν οποιοσδήποτε υποχρεώσεις εχεμύθειας ή εμπιστευτικότητας έναντι οποιουδήποτε υπόχρεου σε δήλωση πόθεν έσχες. Στην πράξη αυτό σημαίνει ότι οποιοσδήποτε δικηγόρος που υπερασπίζεται εντολέα του-υπόχρεο πρόσωπο για υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, πληροφορούμενος από τον πελάτη του ενδεχόμενη από μέρους παράβαση της νομοθεσίας περί «πόθεν έσχες» υποχρεούται να καταγγείλει τον πελάτη του στις αρμόδιες αρχές, επαπειλούμενος σε αντίθετη περίπτωση με ποινή φυλάκισης μέχρι 2 χρόνια.

Πρόκειται για εξωφρενική, εφιαλτική και αδιανόητη παραβίαση του δικηγορικού απορρήτου, που επιδιώκει να μετατρέψει το δικηγόρο σε καταδότη του πελάτη του και να ακυρώσει πλήρως το θεσμικό ρόλο του Δικηγόρου, ενώ παράλληλα θίγει το δικαίωμα του πολίτη για παροχή έννομης προστασίας.

Η πρώτη ρωγή – κάμψη του δικηγορικού απορρήτου εισήχθη με το ν. 3691/2008, με τον οποίο η Ελλάδα ενσωμάτωσε την 3^η Κοινοτική Οδηγία (60/2005), και αφορά την υποχρέωση του δικηγόρου να αναφέρει πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης τρομοκρατίας, με ρητή εξαίρεση, που προβλέφθηκε από την ίδια την Οδηγία ότι οι Δικηγόροι δεν υπόκεινται στις αντίστοιχες υποχρεώσεις σχετικά με τις πληροφορίες που λαμβάνουν από τον ίδιο τον πελάτη τους, κατά τη διαπίστωση της νομικής θέσης του πελάτη τους ή όταν τον υπερασπίζονται ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο δίκης... ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες λαμβάνονται πριν, μετά ή κατά τη διάρκεια της δίκης. Η εξαίρεση αυτή είναι, κατά τη Νομολογία του ΔΕΕ (απόφαση C 305/2005) και του Ευρ-ΔΔΑ (απόφαση Michaud κατά Γαλλίας), συμβατή με τις διατάξεις των άρθρων 6 και 8 της ΕΣΔΑ.

Πάντως, είναι ωστόσο χαρακτηριστικό ότι κανείς δικηγόρος μέχρι σήμερα, παρά το ότι έχει συγκροτηθεί η αρμόδια για τους δικηγόρους Επιτροπή από την Ολομέλεια των Προέδρων, δεν έχει προσέλθει να δώσει οποιοδήποτε στοιχείο.

Το άλλο σημαντικό θέμα που συζητήθηκε στην Ολομέλεια των Προέδρων ήταν ο υπό ψήφιση αναμορφωμένος Κώδικας Δικηγόρων, ο οποίος, κατά τη γνώμη μας, δεν δικαιώνει τις προσδοκίες της νέας γενιάς δικηγόρων, δεν διαμορφώνει το πλαίσιο και δεν απηχεί τη δικηγορία του μέλλοντος, είναι εν πολλοίς προϊόν συμβιβασμών και δεν δικαιώνει ούτε τον τίτλο του ως νέος και αναμορφωμένος, καθώς οι αξιοσημείωτες αναφορές περιορίζονται σε επιμέρους αλλαγές της πειθαρχικής διαδικασίας και στις εξετάσεις για την απόκτηση της δικηγορικής ιδιότητας. Απουσιάζουν οι τολμηρές αλλαγές σχετικά με τα ασυμβίβαστα, την εταιρική συνεργατική δικηγορία, το εκλογικό σύστημα και την καθιέρωση του ενιαίου ψηφοδελτίου υποψηφίων συμβούλων με περιορισμένη σταυροδοσία, που αποτελεί θέση-απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου μας και που θα περιόριζε δραστικά τον εκφυλισμό του δικηγορικού συνδικαλισμού από την πολυδιάσπαση και τον κατακερματισμό.

Στο τεύχος αυτό, και στο πλαίσιο του αφιερώματος στην Οργάνωση των σχέσεων μεταξύ Δικαστικών λειτουργών και Δικηγόρων για την καλύτερη απονομή της Δικαιοσύνης, φιλοξενούμε τα πρακτικά της εκδήλωσης που συνδιοργάνωσαν το Πρωτοδικείο και ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, που περιλαμβάνουν την εισαγωγή από τον Πρόεδρο της ημερίδας και Επιθεωρητή Αρεοπαγίτη Χριστόφορο Κοσμίδη για την ποιότητα των σχέσεων δικαστών και δικηγόρων και την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης, χαιρετισμό του Προέδρου του Δ.Σ.Θ. Νικολάου Βαλεργάκη και του Προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, εφέτη Παναγιώτη Παυλίδη, την εισήγηση της Α' Αντιπροέδρου του Δ.Σ.Θ. δικηγόρου και Διδάκτορος Γιάννας Παναγοπούλου για τις Αρχές που διέπουν τη Δεοντολογία των δύο λειτουργημάτων- την προοπτική κοινού Κώδικα, την εισήγηση του Πρωτοδίκη Πέτρου Αλικάκου, για την κοινή κατάρτιση και κοινή επιμόρφωση για δικαστικούς λειτουργούς και δικηγόρους, την εισήγηση του Εισαγγελέα Εφετών Λάρισας και Διευθυντή Κατεύθυνσης Εισαγγελέων Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών Δημητρίου Παπαγεωργίου για τις σχέσεις δικαστών/εισαγγελέων-δικηγόρων, ιδίως στο πλαίσιο της ποινικής δίκης. Στην ημερίδα, ο καθηγητής της Πολιτικής Δικονομίας του Δ.Π.Θ. Κωνσταντίνος Καλαβρός εισηγήθηκε το θέμα «Σχέσεις Δικαστικών Λειτουργών και Δικηγόρων στο πλαίσιο της πολιτικής δίκης. Η θετική και αρνητική πλευρά».

Επίσης, στο τεύχος που κρατάτε θα βρείτε το πρώτο μέρος της παρουσίασης του καταλόγου περιβαλλοντικής νομοθεσίας από τις δικηγόρους Αγγελική Καλλία και Βάνια Αρμένη, τις μεταβολές στο μητρώο των μελών μας, την πολιτιστική και επιστημονική δραστηριότητα του Δ.Σ.Θ., Βιβλιοπαρουσίαση, ευθυμογράφημα και ποιήματα.

«Απόψεις για την προσεχή αναθεώρηση του Συντάγματος» θα είναι το Αφιέρωμα του επόμενου τεύχους του ΕΝΩΠΙΟΝ.

Τεύχος 69, Απρίλιος - Ιούνιος 2013
Τιμή τεύχους 1€

Ιδιοκτησία:
Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης
Δικαστικό Μέγαρο Θεσσαλονίκης
26ης Οκτωβρίου 3 | 546 25
Τηλ.: 2310 553 444
email Δ.Σ.Θ.: dsthe@otenet.gr

Εκδότης
Νικόλαος Βαλεργάκης
Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης
26ης Οκτωβρίου 3 | 546 25

Διεύθυνση - Συντονισμός Ύλης
Γιάνα Παναγοπούλου - Μπέκα
Α' Αναπρόεδρος Δικηγορικού
Συλλόγου Θεσσαλονίκης
Κατούνη 28 | 546 25 | g-panag@otenet.gr

Τμήμα Εκδόσεων Δ.Σ.Θ.
Μάρου Αικατερίνη
email: katmarou@gmail.com
Τηλ.: 2310 507342, fax: 2310 528509

Υπεύθυνος τυπογραφείου
Thessprint
Λάκκωμα, Νέα Καλλιχράτεια

Διοικητικό Συμβούλιο Δ.Σ.Θ. 2011 - 2014
Πρόεδρος

Α' Αναπρόεδρος:

Β' Αναπρόεδρος:

Γεν. Γραμματέας:

Μέλη:

Νικόλαος Βαλεργάκης

Γιάνα Γεωργ. Παναγοπούλου - Μπέκα

Γεωργία Βελιτζέλου

Χρήστος Ράπτης

Πάρης Νιφλής

Ιωάννης Κοτσαμανίδης

Σοφία Παπαλεξίου

Ρωξάνη Κωστατζίκη

Φωτεινή Αχτσιδίου

Εμμανουήλ Λαμτζίδης

Βασίλειος Βασιλειάδης

Θεοχάρης Κεράλης

Παντελής Ραδίσσης

Σοφία Μελανεφίδου

Γεώργιος Κουτσός

Ευστάθιος Κουτσοχίννας

Παρασκευή Σεραΐδου

Κωνσταντίνος Ανδριόπουλος

Γεώργιος Ροδινός

Στυλιανός Μαυρίδης

Αρετή Σκουνάκη

Κουρουνδής Χαράλαμπος

Κυριάκος Νάνος

Κυριακή Κουϊμτζή

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη του ΔΣΘ

Τα ενυπόγραφα άρθρα απηχούν μόνο τις απόψεις του συντάκτη τους. Η συντακτική επιτροπή του περιοδικού μπορεί να δημοσιεύσει τα άρθρα ή τις επιστολές κατά την κρίση της, χωρίς όμως να αλλάξει το νόημά τους. Μετά την αποστολή τους στο περιοδικό, κανένα άρθρο ή φωτογραφία δεν επιστρέφεται. Παράκληση, τα κείμενα που δεν εντάσσονται στο εκάστοτε αφιέρωμα να μην υπερβαίνουν τις 1.500 λέξεις.

04 Μήνυμα του Προέδρου του Δ.Σ.Θ.
κ. Νικόλαου Βαλεργάκη: Συλλειτουργία
της Δικαιοσύνης

**06-31 ΑΦΙΕΡΩΜΑ: Σχέσεις Δικαστικών Λειτουργιών
& Δικηγόρων: Η οργάνωση της αρμονικής
συνύπαρξης ως προϋπόθεση για την καλύτερη
απονομή της δικαιοσύνης**

06 Χριστόφορος Κοσμίδης: Εσείς, Εμείς ή Όλοι μαζί;

08 Παναγιώτης Παυλίδης: Χαιρετισμός στην Ημερίδα

10 Γιάνα Παναγοπούλου - Μπέκα: Αρχές που διέπουν τη
Δεοντολογία των δύο λειτουργημάτων -
Η προοπτική κοινού Κώδικα

18 Πέτρος Αλικάκος: Κοινή Κατάρτιση και Κοινή Επιμόρφωση
για Δικαστικούς Λειτουργούς και Δικηγόρους;

28 Δημήτριος Παπαγεωργίου: Σχέσεις Δικαστών / Εισαγγε-
λέων - Δικηγόρων ιδίως στο Πλαίσιο της Ποινικής Δίκης

32 Βάνια Αρμένη, Αγγελική Καλλία: Κατάλογος Περιβαλλο-
ντικής Νομοθεσίας Περίοδος: Ιούνιος 2010 - Φεβρουάρι-
ος 2013

44 Νίκος Β. Αγγέλης: Φιλίες που χάνονται - Τσιγάρα που
σβήνουν

57 Εγγραφές - Προαγωγές - Μεταθέσεις - Διαγραφές
Δικηγόρων

58 Δημήτρης Α. Νεμέτης: Ο Άκης Πάνου στα δικαστήρια

62 Δημήτρης Τσινικόπουλος: Σαίρενν Κίρκεγκωρ, Ο Ποιητής
της Εσωτερικότητας

**68-77: Εκδηλώσεις - Ημερίδες
Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης**

68 Ο ρόλος του δικηγόρου στη διαμεσολάβηση

70 Σκέψεις για την προσεχή αναθεώρηση του Συντάγματος

72 Πρόσφατες εξελίξεις στο Ευρωπαϊκό Δικονομικό Διεθνές
Δίκαιο

74 Ινστιτούτου Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης

78 Γιάνα Παναγοπούλου-Μπέκα: «Κελαδισμοί»
του Άγγελου Λιάπη

ΣΥΛΛΕΙΤΟΥΡΓΟΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Νικόλαος Βαλεργάκης
Πρόεδρος Δικηγορικού
Συλλόγου Θεσσαλονίκης

Την 24η Απριλίου 2013 διεξήχθη ημερίδα στην αίθουσα εκδηλώσεων του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης με συνδιοργανωτές το Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης και το Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης με θέμα «Σχέσεις Δικαστικών Λειτουργών-Δικηγόρων: Η οργάνωση της αρμονικής συνύπαρξης ως προϋπόθεση για την καλύτερη απονομή της Δικαιοσύνης». Την πρωτοβουλία είχε το Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης και την πρότασή του αποδέχτηκε με ιδιαίτερη ευχαρίστηση ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης.

Τόσο το θέμα της ημερίδας όσο και τα ονόματα των ομιλητών (Γιάννα Παναγοπούλου – Μπέκα, Αντιπρόεδρος ΔΣΘ, Πέτρος Αλικάκος, Πρωτοδίκης, Κωνσταντίνος Καλαβρός, Καθηγητής Πολιτικής Δικονομίας και Δημήτριος Παπαγεωργίου Εισαγγελέας Εφετών Λάρισας με προεδρεύοντα τον Χριστόφορο Κοσμίδη, Αρεοπαγίτη) προΐδεάζαν για αθρόα συμμετοχή των δικηγόρων και των δικαστών.

Μπροστά σε ένα ολιγάριθμο δυστυχώς ακροατήριο, ακούστηκαν απόψεις και εκφράστηκαν θέσεις που, και πάλι δυστυχώς, απλά και μόνο επαναλαμβάνονται τα τελευταία χρόνια.

Παρόντες ήταν όπως πάντα δικαστές και δικηγόροι, που η συμπεριφορά τους στις αίθουσες των δικαστηρίων ήταν και θα είναι άψογες.

Και φυσικά οι τοποθετήσεις τους για το μείζον θέμα, την «αιώνια διαμάχη» δικαστών και δικηγόρων, ήταν όχι απλώς ορθές αλλά αυτές που, αν

εφαρμόζονταν στην πράξη από αυτούς που έλειπαν από την εκδήλωση, η συμβίωση δικαστών και δικηγόρων στα δικαστήρια θα ήταν ιδανική, χωρίς προβλήματα και διενέξεις.

Τότε θα ήταν δικαστές και δικηγόροι συλλειτουργοί της δικαιοσύνης.

Η έννοια αυτή αποκτά πραγματική υπόσταση όχι στη θεωρία και στην έκφραση απόψεων στις ημερίδες, αλλά στην καθημερινή τριβή στα ακροατήρια. Τότε είναι που δικαστές και δικηγόροι πρέπει να εφαρμόσουν στην πράξη όλα αυτά που διακηρύσσουν στις ημερίδες και στις διαλέξεις.

Δεν μπορεί να ανάγεται σε μείζον νομικό θέμα αν η αποχή των δικηγόρων αποτελεί ανωτέρα βία και λόγο αναβολής στην αυτόφωρη διαδικασία, ούτε η χορήγηση αναβολής λόγω αποχής των δικηγόρων την τρίτη ημέρα στο κακούργημα όταν έχουμε 20ετή παραγραφή.

Και το κυριότερο: Οι συμπεριφορές στο ακροατήριο των συλλειτουργών της δικαιοσύνης, δικαστών και δικηγόρων, είναι αυτές που θα δώσουν αληθινό νόημα και περιεχόμενο στην έννοια του συλλειτουργού.

Ιδιαίτερα σήμερα, που η οικονομική κρίση έχει πλήξει καίρια όλα τα επαγγέλματα, οι συλλειτουργοί της δικαιοσύνης δεν έχουν την πολυτέλεια της αντιδικίας για ανύπαρκτα ζητήματα.

Γιατί φυσικά δεν πρέπει να ξεχνάμε τον κοινό στόχο των συλλειτουργών: την ορθή και ταχεία απονομή της δικαιοσύνης προς όφελος των ελλήνων πολιτών και της ελληνικής κοινωνίας.

ΕΣΕΙΣ, ΕΜΕΙΣ Ή ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ;

Η ποιότητα των σχέσεων δικαστών και δικηγόρων
και η αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης

Χριστόφορος Κοσμίδης
Επιθεωρητής αρεοπαγίτης

Από τον καιρό, ακόμη, που ήμουν φοιτητής της Νομικής, άκουγα επιφυλάξεις ως προς την απονομή της Δικαιοσύνης: κατά κανόνα δεν ήταν «ταχεία» και, σε κάποιες περιπτώσεις, δεν ήταν ούτε «ορθή». Από τότε πέρασαν 45 χρόνια. Το ζητούμενο ήταν, πάντοτε, πώς η Δικαιοσύνη θα γίνει πιο αποτελεσματική. Και δεν νομίζω ότι αυτό ήταν και παραμένει ένα ερώτημα, που απασχολεί το Λαό και τους νομικούς, μόνο στην Ελλάδα. Έχω ακούσει ότι και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης λειτουργεί ένα θεσμικό όργανο «για την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης». Άρα, και εκεί το ζήτημα τίθεται. Και, ακόμη, γνωρίζω ότι η δικαστική εκπαίδευση, που δεν είναι ελληνική πρωτοτυπία, προωθείται σε διεθνές επίπεδο, ως μέσο για την ενίσχυση του «κράτους δικαίου». Πιστεύω, λοιπόν, ότι ο λόγος για αποτελεσματική Δικαιοσύνη είναι διαχρονικός. Ότι εκφράζει την πανανθρώπινη ανάγκη για «δικαίωση» και δεν είναι, απλώς, πολιτικός: είναι υπαρξιακός!

Οι διοργανωτές της εκδήλωσης, στα «πρακτικά» της οποίας είναι αφιερωμένο το ανά χειράς τεύχος του «Ενώπιον», διακρίνονται για το ενδιαφέρον τους ως προς την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης! Την ίδια «καλή ανησυχία» επέδειξαν στο παρελθόν και πολλοί άλλοι, που προηγήθηκαν στις θέσεις, τις οποίες οι διοργανωτές κατέχουν σήμερα. Έτσι, μέχρι τώρα, έχουν γίνει πολλές συζητήσεις για την ποιότητα των σχέσεων δικαστών και δικηγόρων, ως συνιστώσα στη

βελτίωση απονομής της Δικαιοσύνης. Τις περισσότερες φορές διοργανώθηκαν με τη συνεργασία φορέων, που εκπροσωπούν τις δύο «αντίπαλες» πλευρές. Στα τελευταία 18 χρόνια η θεματική είναι ενταγμένη και στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών. Το γεγονός ότι οι συζητήσεις επαναλαμβάνονται, υποδηλώνει ότι ο προβληματισμός για την ποιότητα των σχέσεων παραμένει ενεργός. Γι' αυτό και κάποιοι από τους παρόντες στην εκδήλωση της 24ης Απριλίου εξέφρασαν, εύλογα, τη θλίψη τους για τη μικρή συμμετοχή των νομικών της πράξης της πόλεώς μας, σ' αυτή.

Κατά την προετοιμασία της εκδήλωσης, διατυπώθηκε μεταξύ των εισηγητών η ευχή να επιχειρηθεί μια συνειδητή προσπάθεια σύγκλισης! Όταν συζητούν άνθρωποι, που ανήκουν σε διαφορετικούς χώρους και έχουν κάποια αρνητική εμπειρία σχέσεων, συμβαίνει συχνά να βγαίνει στην επιφάνεια μια αντιπαλότητα. Τότε, οι συζητητές παρασύρονται στο να εκφράσουν την πίκρα τους. Έτσι, «κολλούν» στα όσα τους χωρίζουν και ξεχνούν εκείνα που μπορούν να τους ενώσουν. Μέσα στη δίνη της καθημερινότητας, την ένταση των ακροατηρίων και το άγχος της επικράτησης στον αγώνα των εντυπώσεων ή της υπερροχής, οι περισσότεροι από εμάς, δικαστές και δικηγόροι, κάνουμε λάθη. Πιστεύω ότι δεν πρέπει να σταματάμε σ' αυτά! Μακάρι, να είμαστε ευέλικτοι στο να συνειδητοποιούμε, γρήγορα, τα ατοπήματά μας, στο να ξαναβρίσκουμε το μέτρο, στο να ερχόμαστε στη θέση του άλλου, στο να χαμογελάμε.

Αν και σε διαφορετική θέση ο καθένας, όλοι μας μοχθούμε για τη Δικαιοσύνη. Ο στόχος είναι κοινός! Να ερμηνεύσουμε σωστά το νόμο, να βρούμε την αλήθεια, να μοιράσουμε τη διαφορά έτσι, ώστε να πάρει η κάθε πλευρά αυτό που της ανήκει. Τότε, ο καθένας θα μπορεί να πάει στο σπίτι του ήσυχος: ικανοποιημένος για το ότι εκπλήρωσε το μέρος του καθήκοντος, που αναλογούσε στον εαυτό του. Είναι κατανοητός ο υποκειμενισμός κατά την παρουσίαση των αιτημά-

των σε ένα δικαστήριο. Αλλά και η διάκριση είναι αρετή, που αντισταθμίζει τον υποκειμενισμό. Αν η εντελής συμμόρφωση προς το «καθήκον αληθείας» ήταν εφικτή, δεν θα υπήρχε πρόβλημα. Τώρα, υπάρχει, διότι η κάθε πλευρά παρουσιάζει μια αλήθεια, όπως την αντιλαμβάνεται μέσα από το δικό της οπτικό πρίσμα, της σκοπιμότητας ή της συναισθηματικής φόρτισης. Παρά ταύτα, αν ο δικαστής κατορθώσει να εμπνεύσει την εμπιστοσύνη στους διαδίκους και αν αυτοί νιώσουν σιγουριά μαζί του, οι εντάσεις υποχωρούν και η αντικειμενική αλήθεια, στο βαθμό που υπάρχει, προσεγγίζεται καλύτερα.

Έλεγα σε κάποιον από τους συντελεστές της εκδήλωσης, λίγες ημέρες πριν τη διεξαγωγή της: «Το μαγαζί είναι δικό μας, αλλά δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο πελάτης έχει πάντα δίκιο». Πρόκειται, ασφαλώς, για λογοπαίγνιο! Το «μαγαζί» απονομής της Δικαιοσύνης είναι του Λαού. Σύμφωνα με τη δικονομία, όμως, τη διεύθυνση της διαδικασίας την έχει ο δικαστής. Υπό την έννοια αυτή, ο δικαστής είναι ο «μαγαζάτορας». Συγχρόνως, όμως, έχει και την ευθύνη της καλής εξέλιξης και ολοκλήρωσης της διαδικασίας. Ο «πελάτης», προεχόντως ο διάδικος και, για τις ανάγκες της παρούσας συζήτησης, ο δικηγόρος, ενδέχεται να «βγάξει» δυσκολίες στη συνεργασία. Το «δίκιο» του, όμως, έχει ως περιεχόμενο το ότι στου δικαστή τις υποχρεώσεις εμπίπτει το να πείσει τους ενδιαφερόμενους για την καλή προετοιμασία του ως προς την εκδίκαση της υπόθεσης, για την ικανότητά του να «ακούει», για την εξασφάλιση της «ισότητας των όπλων», για την επιμέλεια και την επιεικεία του, για την απόδοση τιμής ακόμη και στον ελάχιστο. Με δυο λόγια: να πείσει τους πάντες για την αγάπη του!

Όταν ο δικηγόρος βρίσκεται μπροστά σε μια τέτοια συμπεριφορά, όταν κατανοεί ότι η υπόθεση που «κουράρει» πρόκειται να κριθεί με τέτοιες προϋποθέσεις, δεν έχει λόγο να ανησυχεί. Γίνεται χαλαρός, εύκολος στη διαδικασία, πρόθυμος στις συμβιβαστικές προσεγγίσεις. Αποβάλλει την ενδεχόμενη διάθεση έντασης, επίδειξης ή

Ούτε εσείς μόνοι, ούτε εμείς. Κανένας μας δεν χρειάζεται να διεκδικεί το «πάνω χέρι». Ας γίνει σταθερή μέριμνα του καθενός το πώς θα προλάβει αυτός πρώτος να τιμήσει τον άλλο. Με την πεποίθηση ότι είμαστε, θεσμικά, συνεργάτες και ότι πρέπει, διαρκώς, να αποδεικνύουμε την καλή μας συνεργασία στην πράξη, ας πορευόμαστε όλοι μαζί, για μια Δικαιοσύνη πιο αποιεδεσματοειδή!

στρεψοδικίας. Θέλει να δικαστεί. Έλεγε, κάποτε, ένας από τους «δύσκολους» ποινολόγους μιας επαρχίας: «Μ' αυτόν τον πρόεδρο, μου κόβεται η διάθεση για να κάνω φασαρία». Σε κάποιους, βέβαια, δεν κόβεται... Βλέπετε, σε όλους τους χώρους υπάρχουν και άνθρωποι με έλλειμμα παιδείας ή πνευματικής καλλιέργειας. Αυτοί, όμως, είναι λίγοι!

Δεν μας βοηθάει η αντιπαράθεση πάνω στη λογική του «εσείς ή εμείς». Αυτό μας χωρίζει. Είμαστε όλοι «επαγγελματίες του δικαίου» (σύμφωνα με την τρέχουσα ευρωπαϊκή ορολογία), έχοντας κάνει τις ίδιες σπουδές και βγάζοντας «μεροκάματο» στον ίδιο χώρο. Όλοι λειτουργοί της Δικαιοσύνης, οι μεν έμμισθοι, οι δε άμισθοι. Με επίγνωση, λοιπόν, του ότι πάντοτε θα υπάρχουν κάποιοι που δεν τιμούν την ιδιότητά τους, πρέπει να ξεκινάμε με αμοιβαίες, θετικές σκέψεις και με διάθεση καλής συνεργασίας. Να είναι ο καθένας πρόθυμος να δώσει στον άλλο, αυτό που θα ήθελε να πάρει από εκείνον. Την εκτίμηση, το σεβασμό, την κατανόηση. Να μπορεί να παραβλέπει το ελάττωμα. Να μη θίγεται εύκολα. Να ξέρει να συζητάει. Να παραμένει ήπιος και ευγενικός μέχρι το τέλος. Όλα αυτά δεν είναι επινοήσεις δικές μου. Συνάγονται, ευχερώς, από τα νομοθετικά κείμενα και από κάποιες γραπτές διατυπώσεις των αρχών της δικαστικής και δικηγορικής δεοντολογίας. Και, σε κάθε περίπτωση, είναι ένα θετικό κεκτημένο της πανανθρώπινης εμπειρίας, καθοδηγημένης από τη Σοφία του Θεού! Μακάρι, να τα αξιοποιούμε.

Από άποψη πλήθους συμμετεχόντων, η εκδήλωση δεν «πήγε» καλά. Η συζήτηση, όμως, υπήρξε ζωντανή και γόνιμη! Μια κοινή διαπίστωση ήταν

το ότι θα πρέπει να δημιουργούνται διαρκώς ευκαιρίες κοινής επιμόρφωσης δικαστών και δικηγόρων, τόσο σε ζητήματα διαχείρισης των υποθέσεων κατά αντικείμενο (με ποιον τρόπο, δηλαδή, ένα είδος διαφορών θα πρέπει να παρουσιάζεται στο δικαστήριο και να αντιμετωπίζεται από το δικαστή, για να έχουμε μια σωστή απόφαση σε εύλογο χρόνο) όσο και σε θέματα δεοντολογίας και καλής συνεργασίας (τι περιμένει, δηλαδή, ο ένας κλάδος επαγγελματιών από τον άλλο, γιατί δεν το βρίσκει και πώς το έλλειμμα θα μπορέσει να εξαλειφθεί). Τέτοιες ευκαιρίες κοινής επιμόρφωσης, ίσως, θα ήταν εφικτό να διοργανώνονται, επαναλαμβανόμενες, σε επίπεδο εφετειακής περιφέρειας, με σύμπραξη της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών και των οικείων δικαστικών και δικηγορικών φορέων, με συγκεκριμένο, μικρό αριθμό επιμορφούμενων, που θα είναι ονομαστικά προκαθορισμένοι ύστερα από συνεννόηση έτσι, ώστε η συμμετοχή πάντων να είναι ενεργητική και γόνιμη. Όταν θα μάθουμε να καθόμαστε γύρω από το ίδιο τραπέζι και να συζητάμε κοινά προβλήματα, με αμοιβαία εμπιστοσύνη, θα γίνει πιο εύκολη και η «συλλειτουργία» μας στα ακροατήρια.

Ως επίλογο, θα ήθελα να τονίσω: Ούτε εσείς μόνοι, ούτε εμείς. Κανένας μας δεν χρειάζεται να διεκδικεί το «πάνω χέρι». Ας γίνει σταθερή μέριμνα του καθενός το πώς θα προλάβει αυτός πρώτος να τιμήσει τον άλλο. Με την πεποίθηση ότι είμαστε, θεσμικά, συνεργάτες και ότι πρέπει, διαρκώς, να αποδεικνύουμε την καλή μας συνεργασία στην πράξη, ας πορευόμαστε όλοι μαζί, για μια Δικαιοσύνη πιο αποτελεσματική!

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΙΔΑ

8

Παναγιώτης Παυλίδης

Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, Εφέτης

Κυρίες και Κύριοι,

Η σημερινή επιστημονική ημερίδα αποτελεί επιστέγασμα της εξαιρετικής συνεργασίας μεταξύ του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Πρωτοδικείου και του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, αισθάνομαι δε την υποχρέωση από τη θέση αυτή να ευχαριστήσω θερμότητα τόσο τον Πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου κ. Νίκο Βαλεργάκη και την Α' Αντιπρόεδρο του Συλλόγου κ. Γιάννα Παναγοπούλου για την πολύτιμη συμβολή τους στη διοργάνωση της εκδήλωσης, όσο και τους εκλεκτούς συμμετέχοντες -και ιδίως τον Επιθεωρητή της Θ' Δικαστικής Περιφέρειας, Αρεοπαγίτη κ. Χριστόφορο Κοσμίδη- που δέχθηκε γενναίο δώρο να εισφέρει την πλούσια εμπειρία και βαθιά γνώση του για το συντονισμό των εισηγήσεων και τη διεύθυνση της συζήτησης που θα επακολουθήσει, αλλά και τους ομιλητές, στους οποίους νοιώθω την ανάγκη να αναφερθώ και προσωπικά, σημειώνοντας ότι:

- ο Εισαγγελέας Εφετών κ. Δημήτριος Παπαγεωργίου, πέραν του εγνωσμένου κύρους και της επιστημονικής του εμπριθείας, θα φωτίσει το αντικείμενο που διαπραγματευόμαστε με την οπτική και το σπουδαίο βιωματικό απόθεμα επίγνωσης του εκπαιδευτή της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών
- ο Πρωτοδίκης κ. Πέτρος Αλικάκος υπήρξε ο συνάδελφος που εισηγήθηκε τη θεματολογία της ημερίδας και συνέβαλε καθοριστικά στην οργάνωσή της
- ο Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Καλαβρός, η πα-

ρουσία του οποίου μας τιμά και αποδεικνύει ότι το ενδιαφέρον της αποψινής θεματολογίας εκφεύγει των ορίων της δικαστικής μας περιφέρειας, οι δε απόψεις του μπορούν να μπολιάσουν τον προβληματισμό μας με το γόνιμο θεωρητικό στοχασμό ενός έγκριτου ακαδημαϊκού, που αποτελείται και δεν αποστρέφεται τη νομική πράξη

- η Α' Αντιπρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης κ. Γιάννα Παναγοπούλου, ως μάχιμη δικηγόρος με εξαιρετική επιστημονική κατάρτιση, θα μας βοηθήσει να διεξέλθουμε την απόσταση από τη θεωρία στην πράξη, από το νόμο στο ρυθμιστικό του πεδίο, χωρίς αγκυλώσεις σε αλυσιτελείς διεγκυστίνδες.

Κυρίως όμως οφείλω, κυρίες και κύριοι, να ευχαριστήσω όλους εσάς που μετέχετε σήμερα σ' αυτήν την προσπάθεια των λειτουργών και των συλλειτουργών της δικαιοσύνης να κοινωνήσουν το νόημα του ύψιστου θεσμού που διακονούν.

Γιατί, ωστόσο, καθίσταται πλέον επιτακτική η εδραίωση αυτού του νοήματος;

Ήδη στο διάστημα που προηγήθηκε κρίσιμοι θεσμικά τομείς του δημόσιου βίου της χώρας μας εξοβελίστηκαν προοδευτικά από το πεδίο της λειτουργικής αρμοδιότητας του δικαιοδοτικού μας συστήματος και αποπέμφθηκαν σε «Ανεξάρτητες Αρχές» και «Διοικητικές Επιτροπές», παρασκευάζοντας έτσι μια δικαιοσύνη ανώδυνη και ακίνδυνη.

Οφείδουμε πᾶσον, ὡς θεματοφύλακες τοῦ θεσμοῦ, νὰ σταθοῦμε ἀντάξιοι τῶν περιστάσεων, νὰ ἀχθοῦμε ὑπεράνω τῶν φθοροποιῶν τριβῶν τῆς καθημερινότητος, νὰ υπερβούμε ἀπιστικά στεγανά καὶ συντεχνιακὲς ἀγκυλώσεις, νὰ ἀναζητήσουμε τὰ σπουδαῖα καὶ οὐσιώδη, νὰ ἐντοπίσουμε λάθη, παραδείψεις καὶ ἀδυναμίες, νὰ υιοθετήσουμε, νὰ προτείνουμε καὶ νὰ συμβάλουμε στὴν ἐξέυρεση λύσεων, ἀναδεικνύοντας μὲ μέτρο, σωφροσύνη καὶ σύνεση τὴν σχέση μετὰ Δικαστικῶν Λειτουργῶν καὶ Δικηγόρων ὡς βιωμένη ἐμπειρία δημιουργικῆς συνύπαρξης

Ταυτόχρονα ἡ ἐπίλυση σημαντικῶν ἀπό ἀποψη οικονομικοῦ ἀντικειμένου διαφορῶν δημοσίων καὶ ιδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἀνατίθεται σὲ διαιτησία καὶ ἡ ἀυτονόμη προσπάθεια ἐξώδικου συμβιβασμοῦ ἀναβαπτίζεται, ὑπὸ τὴ μορφή τῆς ιδιωτικῆς διαμεσολάβησης, σὲ θεσμό ἐναλλακτικῆς ἐπίλυσης τῶν διαφορῶν, τὴν ὥρα ποῦ ἡ Δικαιοσύνη δοκιμάζεται ποικιλοτρόπως, καθὼς ἡ υλικοτεχνικὴ υποδομὴ τῆς ἐμφανίζεται ἀπὸ ἀνύπαρκτη ἕως ἀπαρχαιωμένη, τὸ ἀνθρώπινο δυναμικὸ τῆς ἔχει ἤδη ἀποψιλωθεῖ καὶ τείνει νὰ ἀπαξιωθεῖ καὶ ἡ ἀποτελεσματικότητά τῆς κινδυνεύει νὰ ἐλαχιστοποιηθεῖ, μὲ ἐπακόλουθο τὴν υποβάθμιση τοῦ κύρους τῆς, τὴ συρρίκνωση τῶν κοινωνικῶν ἐρεισμάτων τῆς καὶ ἐν τέλει τὴ θεσμικὴ τῆς ἀπονομιμοποίηση ἀπὸ ἀλλεπάλληλες νομοθετικὲς ἀστοχίες, ἀτοπήματα καὶ παλινωδίες, ἐκφυλιστικὰ φαινόμενα πολυνομίας καὶ θυέστεια μέτρα ἀδιέξοδης αὐτοαναφοράς.

Τούτο, βεβαίως, θὰ ἦταν ἀφελέες: νὰ πιστέψει κανεὶς ὅτι στὴν τρέχουσα περιδίνηση ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν προέκυψε συμπτωματικὰ ἢ τυχαία.

Πρόσφατα ἡ ἀρμόδια γιὰ θέματα δικαιοσύνης Ἐπίτροπος τῆς Ἑρωπαϊκῆς Ἐνωσης κ. Viviane Reding, κατὰ τὴν παρουσίαση τοῦ «Πίνακα Αποτελεσμάτων σχετικὰ μὲ τὴν Ἑρωπαϊκὴ Δικαιοσύνη», ἀπερίφραστα συνομολόγησε ὅτι οἱ μεταρρυθμίσεις τῶν ἐθνικῶν δικαιοδοτικῶν συστημάτων ἀναγορεύτηκαν σὲ σπουδαία διαρθρωτικὴ συνιστώσα τῆς οικονομικῆς στρατηγικῆς τῆς Ἑ-

ρωπαϊκῆς Ἐνωσης, πρὸς ἐπίτευξη, μὲσω τῆς ἐπιδωκόμενης ἐκδοσης προβλέψιμων, ἐγκαιρων καὶ ἐκτελεστῶν ἀποφάσεων, τῆς ἐλκυστικότητας μίας χώρας ὡς τόπου πραγματοποίησης ἐπενδύσεων καὶ ἀνάπτυξης ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητας.

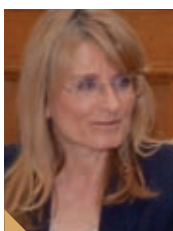
Κυρίες καὶ κύριοι, ὅταν ἡ Δικαιοσύνη ἀπὸ ἀυτονόμη ὀρθολογικὰ ἀνάγκη, ὡς θεσμικὸ ἀντίβαρο, δημοκρατικὸ προαπαιτούμενο καὶ θεμελιώδης συστημικὰ προϋπόθεση κάθε κράτους δικαίου ἐκπίπτει στὸ ἐπίπεδο τῆς ἐπιλέξιμης, εὐέλκτικης ἢ ἐλκυστικῆς τεχνικῆς ἐπίλυσης κάποιων διαφορῶν, θεωρῶ ὅτι οφείλουμε πλέον, ὡς θεματοφύλακες τοῦ θεσμοῦ, νὰ σταθοῦμε ἀντάξιοι τῶν περιστάσεων, νὰ ἀχθοῦμε ὑπεράνω τῶν φθοροποιῶν τριβῶν τῆς καθημερινότητος, νὰ υπερβούμε ἀπιστικά στεγανά καὶ συντεχνιακὲς ἀγκυλώσεις, νὰ ἀναζητήσουμε τὰ σπουδαῖα καὶ οὐσιώδη, νὰ ἐντοπίσουμε λάθη, παραλείψεις καὶ ἀδυναμίες, νὰ υιοθετήσουμε, νὰ προτείνουμε καὶ νὰ συμβάλουμε στὴν ἐξέυρεση λύσεων, ἀναδεικνύοντας μὲ μέτρο, σωφροσύνη καὶ σύνεση τὴν σχέση μετὰ Δικαστικῶν Λειτουργῶν καὶ Δικηγόρων ὡς βιωμένη ἐμπειρία δημιουργικῆς συνύπαρξης.

Τούτο υπήρξε τὸ κίνητρό μας γιὰ τὴ διοργάνωση τῆς σημερινῆς συζήτησης.

Καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ σας καλοῦμε, ὑπακούοντας τὸν Ἐλύτη, «νὰ πιάσουμε τὸ πρῆπει ἀπὸ τὸ γιώτα καὶ νὰ τὸ γδάρουμε ἴσαμε τὸ πι».

ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ – Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Γιάννα Παναγοπούλου - Μπέκα
Διδάκτωρ Νομικής,
Α' Αντιπρόεδρος ΔΣΘ
g-panag@otenet.gr

Πολλά από όσα θα λεχθούν ασφαλώς και δεν έχουν το χάρισμα της πρωτοτυπίας, όμως μόνο επιμένοντας, όσες φορές χρειαστεί, μπορούμε να φτάσουμε εκεί που επιδιώκουμε.

Αντί προλόγου, ξεκινώντας από τον τίτλο της ημερίδας, το πρώτο δεδομένο είναι η συνύπαρξη δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων στο πλαίσιο απονομής της δικαιοσύνης και θα αναφερθώ συνοπτικά στο 1ο μέρος της εισήγησης στο νομικό πλέγμα που θωρακίζει την παρουσία καθενός των δύο λειτουργών και του διακριτού ρόλου τους.

Ως δεύτερο δεδομένο πρέπει να θεωρείται ότι αν η συνύπαρξη αυτή είναι και αρμονική τότε αυτό προδήλως αποβαίνει προς όφελος της απονομής της δικαιοσύνης, ενώ σίγουρα κάνει την καθημερινότητα και των δύο πλευρών πολύ καλύτερη και πιο εύκολη.

Το ερώτημα όμως είναι: **αν είναι ή αν μπορεί να καταστεί αρμονική** αυτή η, δεδομένη θεσμικά, συνύπαρξη; Θα βοηθούσε ένας κοινός Κώδικας Δεοντολογίας προς την κατεύθυνση αυτή; Και αυτό θα επιχειρήσουμε να το απαντήσουμε στο τέλος.

1. Θεσμικό πλαίσιο ρύθμισης της θέσης του δικαστή στην απονομή της δικαιοσύνης

Είναι γνωστό και δεν χρειάζεται να επιμείνει κανείς ότι η θεσμική θωράκιση της λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας του έλληνα δικαστή είναι αν όχι η πληρέστερη, μία από τις πληρέστερες και αποτελεσματικότερες διεθνώς (Σύνταγμα άρθρα 87 επ., Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων Δικαστικών Λειτουργών (ν. 1756/1988, βλ. και ν. 4139/2013). Μέγιστη η τιμή αντίστοιχη όμως και η ευθύνη του έλληνα δικαστή. Επομένως, ο ίδιος ο ανυποχώρητος και αφοσιωμένος στο καθήκον του δικαστής, ο δικαστής που αναζητά συνεχώς την αναβάθμιση του κύρους του και τη διασφάλισή του μέσα από την ενδυνάμωση της αξιοπιστίας και της τεκμηρίωσης των αποφάσεών του και την υπεράσπιση του προσωπικού του κύρους είναι ο εγγυητής της εμπιστοσύνης του πολίτη στη Δικαιοσύνη και ο εγγυητής του κράτους δικαίου, αλλά και ο εγγυητής του συλλογικού κύρους των δικαστών.

2. Η θεσμική αποστολή του Δικηγόρου και η θεσμική παρουσία του στην απονομή της δικαιοσύνης, ερείδεται σε νομικά κείμενα, διεθνή με αυξημένη τυπική ισχύ και εθνικά και συγκεκριμένα:

α. στην Απόφασή 45/121 της 14ης Δεκεμβρίου 1990 (παρ. 3) του 8ου Συνεδρίου των

Ηνωμένων Εθνών, που καθιέρωσε, σε είκοσι δύο (22) άρθρα, τις βασικές αρχές για το ρόλο του Δικηγόρου στην απονομή της δικαιοσύνης, οι οποίες εμπεριέχουν ομοίμορφους κανόνες για την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος σε διεθνές επίπεδο και οι οποίες πρέπει να γίνονται σεβαστές από τις Κυβερνήσεις καθώς και από άλλα πρόσωπα, όπως τους δικαστές, τους εισαγγελείς, τα μέλη της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας.

- β. στη **Σύσταση 21 (2000) της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης**, η οποία συστήνει στις Κυβερνήσεις των κρατών – μελών να λάβουν όσα μέτρα θεωρούν αναγκαία με σκοπό να υλοποιήσουν την ελευθερία στην άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος με την ακριβή διατύπωση: «*οι δικηγόροι δεν πρέπει να υφίστανται πίεση ή να απειλούνται με οποιαδήποτε κύρωση όταν ενεργούν σύμφωνα με τα επαγγελματικά τους κριτήρια*»

Μερικές από τις **Βασικές Αρχές για το Ρόλο των Δικηγόρων**:

1. Οι Δικηγόροι, ως ουσιαστικής σημασίας παράγοντες στην απονομή της δικαιοσύνης (άρθρο 12), *οφείλουν να προασπίζουν σε κάθε περίπτωση την τιμή και την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός τους.*
2. Οι Δικηγόροι δεν θα πρέπει να έχουν αστική και ποινική ευθύνη για συναφείς δηλώσεις, οι οποίες γίνονται με καλή πίστη σε γραπτές ή προφορικές αγορεύσεις ή κατά τις επαγγελματικές εμφανίσεις τους ενώπιον δικαστηρίου, δικαστικής επιτροπής ή άλλης νομικής ή διοικητικής αρχής (άρθρο 20).
3. Οι Δικηγόροι, υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των πελατών τους και *προωθώντας την υπόθεση της δικαιοσύνης, οφείλουν να επιδιώκουν την υποστήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών* (άρθρο 14).
4. Κανένα δικαστήριο ή διοικητική αρχή δεν πρέπει να αρνείται σε δικηγόρο το δικαίω-

μα να εμφανιστεί ενώπιόν τους για λογαριασμό πελάτη του (άρθρο 19), ενώ παρέχεται κάθε διευκόλυνση για την αποτελεσματική και ίση για όλους, *άμεση πρόσβαση σε δικηγόρο της επιλογής τους* χωρίς διάκριση, με απρόσκοπτη επικοινωνία, χωρίς παρεμβολή ή έλεγχο, καθώς και υπό συνθήκες πλήρους εμπιστευτικότητας.

- γ. στη **Συνθήκη της Λισσαβόνας** (ν. 3671/2008) και στο **Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, (άρθρο 47) και **άρθρο 6, παρ. 1 της ΕΣΔΑ**, σύμφωνα με τα οποία "Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικασθεί δίκαια,, δημόσια και εντός λογικής προθεσμίας από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νόμιμα και δυνατότητα να συμβουλευέται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησης του"
- δ. **στον Κώδικα Δεοντολογίας του CCBE** (των Δικηγόρων δηλαδή της Ευρωπαϊκής Ένωσης), σύμφωνα με τον οποίο ως γενική Αρχή διατυπώνεται η ακόλουθη:
- «Τα πολλαπλά καθήκοντα που εναπόκεινται στο δικηγόρο απαιτούν απόλυτη ανεξαρτησία απαλλαγμένη από κάθε πίεση, κυρίως αυτή που προέρχεται από τα δικά του συμφέροντα ή από εξωτερικές επιδράσεις. Αυτή η ανεξαρτησία είναι επίσης απαραίτητη για την ύπαρξη εμπιστοσύνης στη Δικαιοσύνη και την αμεροληψία του δικαστή. Συνεπώς, ο δικηγόρος πρέπει να αποφεύγει κάθε προσβολή της ανεξαρτησίας του και να φροντίζει να μην παραμελεί την επαγγελματική ηθική για να ευχαριστήσει τον πελάτη του, το δικαστή ή τους τρίτους. Οι δικηγόροι διαδραματίζουν ειδικό και σημαντικό ρόλο στην απονομή της δικαιοσύνης και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ουσιαστικών ατομικών ελευθεριών και πρέπει να φροντίζουν όχι μόνο για τα συμφέροντα των πελατών τους αλλά και του δικαιοσύνητος ως συνόλου».
- ε. **Το άρθρο 20 του Συντάγματος (δικαίωμα**

έννομης προστασίας, δικαίωμα ακροάσεως) αποτελεί το κύριο έρεισμα για τη συμμετοχή του δικηγόρου στο μηχανισμό της απονομής της Δικαιοσύνης, και στο άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ (δικαίωμα δίκαιης δίκης). Επίσης, το **Σύνταγμα** αναθέτει στους δικηγόρους αποφασιστικής φύσεως αρμοδιότητα για την κρίση πεπραγμένων δικαστικού λειτουργού. Αναφερόμαστε στο **άρθρο 99 παρ. 1**, που ορίζει ότι στο ειδικό δικαστήριο αγωγών κακοδικίας κατά δικαστικών λειτουργών συμμετέχουν μεταξύ άλλων, δύο δικηγόροι, μέλη του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου των Δικηγόρων. Προβλέπεται λοιπόν ρητά στο Σύνταγμα η εκφορά δεσμευτικής δικαιοδοτικής κρίσης από δικηγόρους, με την ιδιότητά τους αυτή, για τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων δικαστικού λειτουργού (του εναγομένου στην αγωγή κακοδικίας).

στ. Η θεσμική αποστολή του Δικηγόρου ερείδεται **στον ελληνικό Κώδικα Δεοντολογίας του Δικηγορικού Λειτουργήματος** σύμφωνα με τον οποίο, (άρθρο 1), «Ο Δικηγόρος είναι άμισθος δημόσιος λειτουργός, και ένας από τους τρεις παράγοντες του τρίπτυχου της λειτουργίας και της απονομής της Δικαιοσύνης (Δικαστικοί Λειτουργοί, Δικηγόροι, Δικαστικοί υπάλληλοι). Αποστολή και προορισμός του είναι να συμβάλλει με τη συμμετοχή του στη λειτουργία της Δικαιοσύνης και με την άσκηση του Λειτουργήματός του στην ορθή απονομή του Δικαίου» (άρθρο 1). Ενώ, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, «έχει από το νόμο πλήρη ελευθερία και τα Δικαστήρια και οι διάφορες Αρχές του οφείλουν σεβασμό» (άρθρο 4 παρ. 2) «και πρέπει να συμβάλλει στην επικράτηση της αλήθειας και του Δικαίου» (άρθρο 7 εδ. α).

ζ. **στον ελληνικό Κώδικα περί Δικηγόρων** (ΝΔ 3026/1954), σύμφωνα με τον οποίο (άρθρο:45) «ο Δικηγόρος απολαύει πλήρους ελευθερίας και σεβασμού παρά των δικαστηρίων και πάσης άλλης δικαστικής ή άλλης αρχής, αλλά οφεί-

λει να ασκεί το λειτούργημα ευόρκως, να δι-άγει και να φαίνεται διάγων αξιοπρεπώς, να συμπεριφέρεται συμφώνως προς τις παραδόσεις του Δικηγορικού Σώματος και ν' απονέμει τον προσήκοντα σεβασμό προς τις δικαστικές Αρχές, παρά των οποίων επίσης δικαιούται να απολαμβάνει του αυτού σεβασμού».

η. στη **Νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου** και δη στην **ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας** της 15.12.2005 που αποτελεί ύμνο στο λειτούργημα του Δικηγόρου. Πρόκειται για την υπόθεση Κυπριανού κατά Κυπριακής Δημοκρατίας.

Στην υπόθεση αυτή ο Δικηγόρος Κυπριανού, υπερασπιζόμενος στο Κακουργιοδικείο Λεμεσού υπόθεση ανθρωποκτονίας, υπέβαλε ένσταση διότι ενώ εξέταζε το μάρτυρα κατηγορίας μέλη του Δικαστηρίου συνομιλούσαν μεταξύ τους και αντάλλασσαν «ραβασάκια», αντί να παρακολουθούν τη διαδικασία. Οι Δικαστές θεώρησαν ότι είχαν προσβληθεί ως άτομα από το δικηγόρο Κυπριανού, θεώρησαν τη συμπεριφορά του απαράδεκτη συμπεριφορά καταφρόνησης του Δικαστηρίου, η οποία προϋπόθετε την άμεση και δραστική αντίδραση του Δικαστηρίου, διαφορετικά η Δικαιοσύνη θα είχε υποστεί ένα καίριο και καταστροφικό πλήγμα. Έδωσαν στο συνήγορο υπεράσπισης την επιλογή να ανακαλέσει ή εάν επιμείνει στις θέσεις του να απολογηθεί και να τον δικάσουν. Ο συνήγορος δεν ανακάλεσε και το ίδιο Δικαστήριο τον έκρινε ένοχο καταφρόνησης του Δικαστηρίου και τον καταδίκασε σε φυλάκιση 5 ημερών. Τα ίδια δέχθηκε και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο το οποίο επιλήφθηκε μετά από έφεση του Κυπριανού, ο οποίος εν τέλει προσέφυγε και στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, εν Ολομέλεια, έκρινε ότι το Κακουργιοδικείο της Κύπρου δεν ήταν αμερόληπτο και ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα ελευθερίας του λόγου (άρθρο 10 της ΕΣΔΑ) του δικηγόρου, γεγονός που μπορούσε να έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα στην εκτέλε-

ση των καθηκόντων του δικηγόρου.

Εξυμνώντας, περαιτέρω το λειτούργημα του δικηγόρου διέλαβε στην απόφασή του τα εξής:

1. Η ξεχωριστή ιδιότητα των δικηγόρων τους δίνει μια κεντρική θέση στην απονομή της δικαιοσύνης, ως μεσολαβητών μεταξύ των πολιτών και των δικαστηρίων. Θεωρώντας ότι οι δικηγόροι κατέχουν ρόλο κλειδί στον τομέα αυτό είναι εύλογο να περιμένει κανείς από αυτούς να συνεισφέρουν στην ορθή απονομή της δικαιοσύνης και έτσι να διατηρούν τη δημόσια εμπιστοσύνη.
2. Για να έχουν οι πολίτες εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη πρέπει να έχουν εμπιστοσύνη στη δυνατότητα των δικηγόρων να παράσχουν αποτελεσματική υπεράσπιση. Το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ (προστασία της ελευθερίας της έκφρασης) προστατεύει όχι μόνο την ουσία των ιδεών και τις πληροφορίες που εκφράζονται αλλά και τη μορφή στις οποίες μεταβιβάζονται. Οι δικηγόροι έχουν δικαίωμα να σχολιάσουν δημόσια τις δικαστικές αποφάσεις. Η συμπεριφορά του προσφεύγοντος θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ασέβεια για τους δικαστές του δικαστηρίου, εντούτοις, αν και αγενή, τα σχόλια στόχευαν στον τρόπο με τον οποίο οι δικαστές δίκάζαν την υπόθεση.. Στη σελίδα 80 γίνεται δεκτό ότι ο δικηγόρος έχει δικαίωμα να εκφράσει στο δικαστήριο την έλλειψη εμπιστοσύνης του πελάτη του προς αυτό, όπου υπάρχουν λόγοι για τούτο και αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει καταφρόνηση του δικαστηρίου.
3. Το κύρος του δικαστικού σώματος έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια είναι, και γίνονται, ευρέως αποδεκτά από τους πολίτες για τη διευθέτηση των διενέξεων και για τον προσδιορισμό της ενοχής ή της αθωότητας ενός προσώπου στην ποινική δίκη. Το διακύβευμα, σ' ό,τι αφορά την προστασία του κύρους των δικαστών σε μια δημοκρατική κοινωνία, είναι η εμπιστοσύνη

που πρέπει να εμπνεύσουν τα δικαστήρια στον κατηγορούμενο και όχι το κύρος των δικαστών ως έννοια καθ' αυτή, δηλαδή όχι ως αυταξία.

Πρέπει, τέλος, να σημειώσουμε ότι, και κατά το μοντέλο Δικαστικής και Δικηγορικής Συμπεριφοράς στην Αμερικάνικη πρακτική η επαγγελματική ανεξαρτησία και η κρίση του Δικηγόρου να είναι ακέραια και ελεύθερη, είναι αξίωμα.

Από τη διατύπωση των παραπάνω νομικών κειμένων, προκύπτει ως συμπέρασμα ότι το λειτούργημα του δικαστικού λειτουργού όπως και του Δικηγόρου έχει διεθνώς περιβληθεί με αυξημένο κύρος γιατί η κοινωνία τους έχουν εμπιστευθεί υψηλή αποστολή. *Δικηγόροι και δικαστές είναι συλλειτουργοί της δικαιοσύνης, ισότιμοι παράγοντες της δίκης.* Τα πρόσωπα και των δύο λειτουργημάτων γνωρίζουν τη σπουδαιότητα της αποστολής τους, έχουν συναίσθηση της ευθύνης τους, αλλά κάποιες φορές αυτό δεν γίνεται από όλους (λίγους ευτυχώς) απόλυτα αποδεκτό, γι αυτό και έχουμε τριβές.

Κοινός Κώδικας Δεοντολογίας / αρχές που θα πρέπει να περιέχει

Υπάρχει το νομικό πλαίσιο τόσο για Δικαστές όσο και Δικηγόρους για τη μεταξύ μας κοινή δεοντολογία. Διατρέχοντας τα κείμενα που ορίζουν τους Κανόνες που διέπουν τη Δεοντολογία των Δικηγόρων και τη Δεοντολογία των Δικαστών, όπως αυτοί προκύπτουν από διαφορετικά κείμενα και δη αυξημένης τυπικής ισχύος, διαπιστώνει ότι κάποιιοι από αυτούς είναι ταυτόσημοι ενώ οι περισσότεροι άλλοι κοινοί.

1. Ειδικότερα, ο **Κώδικας Δεοντολογίας του Δικηγορικού Λειτουργήματος**, στο άρθρο 2, θέλει το Δικηγόρο να αγωνίζεται για την ύπαρξη, διατήρηση και κατοχύρωση όλων των προϋποθέσεων της λειτουργίας του Κράτους Δικαίου, που είναι προϋπόθεση για την ορθή απονομή της Δικαιοσύνης και συγκεκριμένα:
 - a) να είναι υπέρμαχος της Ελευθερίας, της

- Δημοκρατίας, της Ειρήνης και της Κοινωνικής Δικαιοσύνης.
- β) να υπερασπίζεται με θάρρος και αυταπάρνηση το Σύνταγμα και τους Δημοκρατικούς θεσμούς, τα ατομικά, πολιτικά και κοινωνικά Δικαιώματα των πολιτών.
- γ) να αγωνίζεται εναντίον οποιασδήποτε μορφής τυραννίας, αυταρχικής εξουσίας, παραβιάσεως των συνταγματικών ελευθεριών και παρανομίας.
- δ) να υπερασπίζεται την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, εναντίον οποιασδήποτε μορφής επεμβάσεως της εκτελεστικής εξουσίας και οποιουδήποτε άλλου παράγοντα, μέσα κι έξω από τη Δικαστική λειτουργία.
- Αλλά και ο **Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργών** θέλει το δικαστικό λειτουργό, στα θεμελιώδη καθήκοντά του (άρθρο: 40 παρ. 1), να οφείλει πίστη και αφοσίωση στην πατρίδα και στο δημοκρατικό πολίτευμα της Χώρας, να υπόκειται, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους, να μη συμμορφώνεται με διατάξεις που έχουν θεσπιστεί κατά κατάλυση του Συντάγματος.
2. Οι Δικηγόροι έχουν υποχρέωση να **σέβονται** τους Λειτουργούς της Δικαιοσύνης. Την ίδια υποχρέωση έχουν προς τους Δικηγόρους και οι Λειτουργοί της Δικαιοσύνης, όπως και οι Δικαστικοί Υπάλληλοι. Κάθε παράβαση της αρχής αυτής από οποιοδήποτε μέρος, ελέγχεται και από το Δικηγορικό Σύλλογο (άρθρο 28).
3. Περαιτέρω, η ίδια ως άνω διάταξη του **Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργών** (άρθρο 40 παρ. 1) θέλει το δικαστικό λειτουργό να τηρεί υπηρεσιακή **εχεμύθεια** για τα απόρρητα που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς και για γεγονότα ή πληροφορίες που γνωρίζει από την εκτέλεση των καθηκόντων του ή λόγω της ιδιότητάς του.
- Αντίστοιχα, σε επαγγελματική εχεμύθεια υποχρεώνει τους δικηγόρους και ο Κώδικας περί

Δικηγόρων και ο Κώδικας Δεοντολογίας των Δικηγόρων.

4. Ο δικηγόρος, σύμφωνα με τον **Κώδικα περί Δικηγόρων** (άρθρο 48) υποχρεούται να τηρεί την **προσήκουσα ευπρέπεια και μετριοσύνη** εκφράσεων και κατά τον προφορικό και κατά το γραπτό λόγο. Στην ίδια υποχρέωση, να τηρεί το απαραίτητο μέτρο στις εκφράσεις του και να μη χρησιμοποιεί απρεπείς εκφράσεις ή επιχειρεί προσωπικές επιθέσεις, καλεί το σύνηγορο και η διάταξη του άρθρου 334 ΚΠΔ. Σε ανάλογα απαθή και ψυχραιμη συμπεριφορά και μεταχείριση των προσώπων που συμμετέχουν στην ποινική δίκη, ως θεμελιώδη αρχή της διαδικασίας, επί ποινή βαρέως πειθαρχικού παραπτώματος, καλεί το δικαστή η διάταξη του άρθρου 332 ΚΠΔ, ενώ η αναξιοπρεπής ή απρεπής εντός ή εκτός υπηρεσίας συμπεριφορά του δικαστή, ομοίως, αποτελεί, κατ' άρθρο 91 του Κώδικα Οργανισμού πειθαρχικό παράπτωμα.
5. Ο δικηγόρος ενδιαφέρεται για τη βελτίωση των συνθηκών άσκησης του Λειτουργήματος και της **λειτουργίας και της απονομής της Δικαιοσύνης** και μετέχει σε όλες τις προσπάθειες και τους αγώνες που κάνει ο Δικηγορικός Σύλλογος και ολόκληρο το Δικηγορικό Σώμα, για την επίτευξη των σκοπών αυτών (άρθρο 3 Κώδικα Δεοντολογίας του Δικηγορικού Λειτουργήματος).
- Ο δικαστής τηρεί κάθε διάταξη που αναφέρεται στην απονομή της δικαιοσύνης, την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία των δικαστηρίων και την κατάστασή του ως δικαστικού λειτουργού (άρθρο 91 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργών).
6. Οι Δικηγόροι, ως ουσιαστικής σημασίας παράγοντες στην απονομή της Δικαιοσύνης (άρθρο 12 της Σύστασης 21 του Συμβουλίου της Ευρώπης), οφείλουν να προασπίζονται σε κάθε περίπτωση την τιμή και την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός τους και να έχουν ήθος και **ακεραιότητα**.

7. Ο Δικαστής οφείλει να συμπεριφέρεται με **ακεραιότητα** και να είναι **αμερόληπτος** στη διαδικασία και στις αποφάσεις του και ειδικότερα οφείλει: α. να εγγυάται ότι η συμπεριφορά του, μέσα και έξω από το Δικαστήριο, ενισχύει την εμπιστοσύνη στην αμερόληπτη κρίση του και τονώνει το αίσθημα ασφάλειας δικαίου του πολίτη. β. να συμπεριφέρεται στην προσωπική ζωή του και στη διαχείριση των οικονομικών του θεμάτων με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιούνται οι περιπτώσεις στις οποίες κατ' ανάγκη θα εξαιρεθεί από την εκδίκαση υποθέσεων. Οι δύο αυτές Αρχές Δεοντολογίας συναντώνται, μεταξύ άλλων, και στον Κώδικα Δεοντολογίας του Καναδά.

Για να απαντήσουμε στο αρχικό ερώτημά μας είναι χρήσιμο να αναφερθούμε στις βασικές **αιτίες** τριβών και παράπονα Δικηγόρων από δικαστές, όπως διατυπώνονται, γραπτά ή προφορικά, στη Διοίκηση του ΔΣΘ και είναι τα εξής:

1. Η μειωτική, αλαζονική και αγενής από έδρας συμπεριφορά στο πρόσωπο των δικηγόρων, του κατηγορουμένου, των διαδίκων και μαρτύρων.
2. Η μη έγκαιρη πρόβλεψη των προς εκδίκαση υποθέσεων και η χορήγηση αναβολών λόγω ωραρίου Γραμματέως στις υπόλοιπες, αντί να γίνεται έγκαιρα γίνεται λίγο πριν τη λήξη του ωραρίου και αυτό δεν είναι ένδειξη σεβασμού ούτε του προσώπου των συνηγόρων αλλά ούτε των διαδίκων και μαρτύρων.
3. Οι αναβολές στα πλημμελειοδικεία, ενώ το κώλυμα ότι δεν παρίστανται οι συνήγοροι 2^η ημέρα είναι γνωστό από την 1^η ημέρα εντούτοις αρνούνται να δώσουν την αναβολή, αναγκάζοντας όλους τους παράγοντες, συνηγόρους με πληρεξούσια, διαδίκους, μάρτυρες να εμφανίζονται και πάλι στο Δικαστήριο για την αναβολή τη 2^η ημέρα και να χάνεται πολύτιμος χρόνος όλων.
4. Η μη τήρηση του χρόνου διακοπής της Συνεδρίασης που ανακοινώνεται από τον Προεδρεύοντα, χωρίς να ενημερώνονται για την παρά-

τασή της με αποτέλεσμα να χάνεται και πάλι πολύτιμος χρόνος των δικηγόρων.

5. Η επιδίκαση δικαστικής δαπάνης εξαιρετικά μικρού ποσού, ιδίως σε διαταγές απόδοσης μισθίου, κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του Κώδικα Δικηγόρων (άρθρα 92, 174, 178 Κώδικα Δικηγόρων, το ν. 3842/2010, ΠΟΛ 1100/2010 και την ΚΥΑ 1117864/2007).
6. Η μεγάλη καθυστέρηση στην έκδοση αποφάσεων στις πολιτικές δίκες από ορισμένους, ευτυχώς λίγους, δικαστές.
7. Η εκ συστήματος επανάληψη, κατ' άρθρο 254 ΚΠολΔ, της συζήτησης που δεν είναι απαραίτητη και υποδηλώνει φυγοπονία.
8. Οι ατεκμηρίωτες και αναιτιολόγητες δικαστικές αποφάσεις, παρότι η ποιότητα και η τεκμηρίωση αποτελούν την ασπίδα προστασίας του κύρους των Δικαστών. Η «νόμιμη» δικαστική απόφαση που αποτελεί το θεμέλιο της ουσιαστικής δημοκρατικής νομιμοποίησης του δικαστή, πρέπει να έχει άρτια και εμπειριστωμένη αιτιολογία που να πείθει για την ορθότητα του διατακτικού της και να μην αφήνει περιθώρια υποψίας για το αμερόληπτο του εκδότη της.

Για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις η κύρια ευθύνη ανήκει στο δικαστή γιατί σε αυτόν έχει ανατεθεί από τους Δικονομικούς Κώδικες το καθήκον της διεύθυνσης της πολιτικής και ποινικής δίκης (ΚΠΔ άρθρα 333 έως 338 και ΚΠολΔ άρθρα 233-281) αυτό το ζήτημα όμως είναι αντικείμενο δύο επόμενων εισηγήσεων και δεν θα επεκταθώ.

Επανερχόμενοι, στο αρχικό μας ερώτημα *αν είναι ή αν μπορεί να καταστεί αρμονική* η, δεδομένη θεσμικά, συνύπαρξη δικηγόρων - δικαστών και αν σε αυτό θα βοηθούσε η σύνταξη ενός κοινού Κώδικα Δεοντολογίας, κάνουμε τις εξής τελικές παρατηρήσεις:

1. όπως προκύπτει από τα παραπάνω υπάρχουν τουλάχιστον επτά θεμελιώδεις αρχές δεοντολογίας που είναι κοινές και για τα δύο λειτουργήματα μόνο που βρίσκονται σε ξεχωρι-

Είναι ζήτημα ανθρώπων και όχι νομικών διατάξεων ή αποσιθίσις, δηλαδή είναι θέμα παιδείας και δημιουργίας παράδοσης δικαστικής συμπεριφοράς, γιατί η δικαστική παράδοση αποτερεί το εσωτερικό ηθικό αντίδοτο της υγιούς συνδολογικής συμπεριφοράς των δικαστών και αναβαθμίζει την ατομική συμπεριφορά του δικαστή

στά νομικά κείμενα. Αυτό κάνει ευχερέστερη τη σύνταξη ενός κοινού Κώδικα Δεοντολογίας, ο οποίος, σε επίπεδο συμβολισμού, θα προωθούσε μια διαφορετική **νοοτροπία**, και ενδεχομένως να διευκόλυνε τη συνεννόηση προς όφελος της απονομής της Δικαιοσύνης. Μάλιστα, θα μπορούσε να συμπληρωθεί και με άλλες δεοντολογικές αρχές την αναγκαιότητα των οποίων ανέδειξε ως σήμερα η καθημερινότητα, όπως επί παραδείγματι με *Κανόνες Συμπεριφοράς και εκδήλωσης αμοιβαίου σεβασμού* στο ακροατήριο:

- α. Ο δικαστής που για οποιοδήποτε λόγω καθυστερεί να ανέβη στην έδρα οφείλει, χωρίς καθυστέρηση, να ενημερώσει με το Γραμματέα τους δικηγόρους και τους διαδίκους για τη διάρκεια και το λόγο αυτής.
- β. Ο δικηγόρος δεν πρέπει να διακόπτει την ανάγνωση της απόφασης ούτε και να αντιδρά με οποιονδήποτε αρνητικό τρόπο στο άκουσμά της. Κατά την έκδοση της απόφασης ο δικηγόρος πρέπει να αποφεύγει να εκφράζει την άποψή του, αλλά και ο δικαστής δεν επιτρέπεται να μην αφιερώνει τον αναγκαίο χρόνο για την ακρόαση των αγορεύσεων χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορεί να επιδεικνύει διακριτικά, με τον κατάλληλο τρόπο, στους δικηγόρους και στους διαδίκους ότι ξεφεύγουν από τα σχετικά με την υπόθεση θέματα.
- γ. Ο δικηγόρος επίσης έχει καθήκον να μην προ-

σπαθεί να επηρεάσει κατ' ιδίαν με οποιονδήποτε τρόπο οποιονδήποτε Δικαστή υπέρ του ιδίου ή υπέρ του πελάτη του, ενώ οφείλει να μην παραπλανεί με οποιονδήποτε τρόπο το Δικαστήριο παραθέτοντας εν γνώσει του ανακριβή ή παραπλανητική νομική επιχειρηματολογία. Το τελευταίο, περιλαμβάνεται και στον Αμερικανικό Κώδικα Δικηγορικής συμπεριφοράς.

- δ. Ο δικηγόρος έχει καθήκον να στηρίζει τους Δικαστές εναντίον οποιασδήποτε άδικης επίκρισης ή παραπόνου και να εξασφαλίζει ότι και ο πελάτης του τηρεί στάση ευγένειας και σεβασμού προς το Δικαστήριο.
2. Και οι δύο πλευρές έχουμε χρέος, αφού συνειδητοποιήσουμε απόλυτα ότι είμαστε υποχρεωμένοι να συνυπάρχουμε, να αξιοποιήσουμε την αναγκαία συνύπαρξή μας με στόχο τη βελτίωση της απονομής της Δικαιοσύνης και της καθημερινότητάς μας. Οι Δικηγόροι ενδιαφερόμαστε περισσότερο από τον καθένα για την ύπαρξη ανεξάρτητης, αμερόληπτης, ικανής και έγκαιρης δικαστικής λειτουργίας, γιατί αυτό έχει ευθεία επίδραση στην άσκηση του λειτουργήματός μας. Είναι αναγκαίο να υπάρχει ένας διαρκής, καλόπιστος και ισότιμος θεσμικός διάλογος χωρίς προκαταλήψεις και αλαζονεία αλλά υπό την παραδοχή ότι ο χώρος της δικαιοσύνης δεν είναι χώρος επίδειξης ειρωνείας ή εξυπνάδας ούτε για τους έμπειρους δικηγόρους προς τους νέους Δικα-

Ο θεσμός της δικαστικής λειτουργίας εξαιτομικεύεται από τους ανθρώπους δικαστές, οι δικαστικές κρίσεις αποτελούν σύνθετες διεργασίες που εμπνέουν ποικίλες παραμέτρους. Είναι καλό να γίνει συνείδηση όλων ότι η «δικαιοκρατική κουλτούρα» και η ισονομία στην πράξη δεν εντέλλονται μηχανιστικά με διατάξεις ούτε επιβάλλονται με διακηρύξεις, αλλά συγκροτούνται σταδιακά και διαλεκτικά μέσω της καθημερινής τρέχουσας εφαρμογής των θεσμών

στές αλλά ούτε για τους Δικαστές προς τους Δικηγόρους και κυρίως προς τους νεότερους.

3. Όμως, πέρα από κοινό ή μη Κώδικα Δεοντολογίας, είναι σαφές ότι δεν αρκεί η άρτια νομική κατάρτιση, η οποία ωστόσο παρέχει αυτοπεποίθηση και άρα ψυχραιμία και αυτοκυριαρχία, δεν αρκεί το θεσμικό πλαίσιο και η πρόβλεψη πειθαρχικών ποινών. Η λύση του προβλήματος καταλήγει εν τέλει να είναι θέμα αγωγής, προσωπικού ήθους και αξιοπρέπειας, καλλιέργεια ψυχής και πνεύματος, ολοκληρωμένης προσωπικότητας, με **κοινωνική εμπειρία**. Εν τέλει είναι ζήτημα ανθρώπων και όχι νομικών διατάξεων ή αποστήθισης, δηλαδή είναι θέμα παιδείας και **δημιουργίας παράδοσης δικαστικής συμπεριφοράς** (όπως πχ στην Αγγλία και στην Αμερική), γιατί όπως εύστοχα παρατηρεί ο πρώην Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου Δημόπουλος, **η δικαστική παράδοση αποτελεί το εσωτερικό ηθικό αντίδοτο της υγιούς συλλογικής συμπεριφοράς των δικαστών και αναβαθμίζει την ατομική συμπεριφορά του δικαστή**. Στην πολιτική και ποινική δικαιοσύνη δεν αναπτύχθηκε δικαστική παράδοση και αυτό χαρακτηρίζεται ως **δομικό πρόβλημα** της δικαστικής εξουσίας, όπως παρατηρεί ο καθηγητής Καλφέλης, σε αντίθεση με τη Διοικητική δικαιοσύνη όπου εκεί τα προβλήματα συνεργασίας και αρμονικής συνύπαρξης είναι ανύπαρκτα. Φωτεινό παράδειγμα για τη χώρα μας, και μοναδικό δυστυχώς, αποτελεί η ξεχωριστή συμπεριφορά των δικαστών του

Συμβουλίου της Επικρατείας προς τους δικηγόρους, όπου είναι αυτονόητη η δυνατότητα απευθείας συζήτησης του συνηγόρου με τον εισηγητή στο γραφείο του, ή ακόμα και στο τηλέφωνο, της ανταλλαγής νομικών απόψεων ακόμα και της ενημέρωσης πριν από την κατάθεση της εισήγησης ενόψει της εκδίκασης της υπόθεσης. Αυτή η αναβαθμισμένη θεσμική συμπεριφορά του δικαστή του ΣΤΕ, που είναι αποτέλεσμα της δικαστικής παράδοσης που έχει καλλιεργηθεί στο συγκεκριμένο Ανώτατο δικαστήριο για πολλές πολλές δεκαετίες, είναι άγνωστη για τον ποινικό ή αστικό δικαστή. Εν κατακλείδι, ο θεσμός της δικαστικής λειτουργίας εξαιτομικεύεται από τους ανθρώπους δικαστές, οι δικαστικές κρίσεις αποτελούν σύνθετες διεργασίες που εμπλέκουν πολλές παραμέτρους. Είναι καλό να γίνει συνείδηση όλων ότι η «δικαιοκρατική κουλτούρα» και η ισονομία στην πράξη δεν εντέλλονται μηχανιστικά με διατάξεις ούτε επιβάλλονται με διακηρύξεις, αλλά συγκροτούνται σταδιακά και διαλεκτικά μέσω της καθημερινής τρέχουσας εφαρμογής των θεσμών. Αυτό συνιστά την κρίσιμη προσφορά αλλά και ευθύνη των δικαστών έναντι της δημοκρατίας. Με άλλα λόγια οι ασκούντες εξουσία Δικαστές, αναμετρώνται καθημερινά με τη ρήση του εξ Ιωνίας σοφού Βιάντα Πριπνέα, «Αρχή άνδρα δείκνυσι» –και γυναίκα προσθέτω εγώ σήμερα, 2.000 χρόνια μετά, ενόψει και της σύνθεσης του Δικαστικού Σώματος.

ΚΟΙΝΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΓΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥΣ;

Πέτρος Αλικάκος
Δ.Ν., Πρωτοδίκης

Ι. Το πλαίσιο που θέτει το Συμβούλιο της Ευρώπης

Πρόσφατα¹ η Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε το πλαίσιο αναφοράς του Συμβουλευτικού Συμβουλίου για τους Ευρωπαίους Δικαστές². Το συγκεκριμένο πλαίσιο περιλαμβάνει την υιοθέτηση κατά το τρέχον έτος μίας γνώμης (υπ' αριθ. 16) σχετικά με την οργάνωση των σχέσεων ανάμεσα σε δικαστικούς λειτουργούς και δικηγόρους.

Στο στάδιο της προεργασίας για τη διατύπωση της υπ' αριθ. 16 γνώμης, έχει εκπονηθεί σχετικό ερωτηματολόγιο από επιτροπή που συστήθηκε ειδικά για το σκοπό αυτό³. Το ερωτηματο-

λόγιο έχει ήδη αποσταλεί στα μέλη του Συμβουλευτικού Συμβουλίου. Στο πλαίσιο του ερωτηματολογίου αυτού εξετάζονται και τα ζητήματα της κοινής κατάρτισης και της κοινής επιμόρφωσης δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων.

Ως προς τα ζητήματα αυτά ερωτώνται οι αρμόδιοι φορείς των κρατών – μελών αν υφίσταται κοινή κατάρτιση και κοινή επιμόρφωση δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων. Στην περίπτωση της καταφατικής απάντησης, ερωτάται περαιτέρω η διάρκεια και το περιεχόμενο της κατάρτισης (ή) και επιμόρφωσης, η υποχρεωτικότητα ή μη και η πηγή της χρηματοδότησης. Στην περίπτωση της αρνητικής απάντησης στο αρχικό ερώτημα, ερωτάται αν υπάρχει σχεδιασμός ή αν συζητείται να εισαχθεί στο μέλλον κοινή κατάρτιση ή κοινή επιμόρφωση δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων.

Πρέπει να επισημανθεί ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης και τα όργανα που έχει αυτό ορίσει για την προώθηση των ζητημάτων της δικαιοσύνης, δηλ. το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Ευρωπαϊ-

¹ Κατά την 1127η συνάντηση της 24ης Νοεμβρίου 2011.

² Το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Ευρωπαϊών Δικαστών (Conseil Consultatif de Judges Euroréens) αποτελεί ένα συμβουλευτικό σώμα της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο αποτελείται αποκλειστικά από δικαστές και ασχολείται με θέματα ανεξαρτησίας, αμεροληψίας και αρμοδιότητας των δικαστών.

³ Η επιτροπή εργασίας που είναι αρμόδια για το σχεδιασμό της γνώμης συναντάται στο Στρασβούργο (24-26 Απριλίου) και θα συγκληθεί εκ νέου στη Ρώμη (5-7 Ιουνίου). Η επιτροπή εργασίας αποτελείται από τα εξής τακτικά μέλη: Gerhard Reissner (Αυστρία), Bart Van Lierop (Ολλανδία), Orlando Afonso (Πορτογαλία), Richard Aikens (Ηνωμένο Βασίλειο), Aneta Arnaudovska (ΠΓΔΜ), Nina Betetto (Σλοβενία), Bernard Corboz (Ελβετία), Nils Engstad (Νορβηγία), Johannes Riedel (Ο.Δ.Γερμανίας), Cobo Saenz (Ισπανία), Duro Sessa (Κροατία), Virgilijus Valancius (Λιθουανία), Jean Claude Wiwinius (Λουξεμβού-

γο) και αναπληρωματικό μέλος τον Raffaele Sabato (Ιταλία), όλοι δικαστικοί λειτουργοί.

ων Δικαστών⁴ και το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Ευρωπαίων Εισαγγελέων⁵, κινούνται με σαφήνεια εδώ και πολύ καιρό προς την κατεύθυνση της κοινής κατάρτισης και της κοινής επιμόρφωσης δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων⁶.

II. Η κατάσταση στα κράτη - μέλη

Στο παραπάνω ερωτηματολόγιο έχουν ήδη απαντήσει οι αρμόδιοι φορείς αρκετών κρατών μελών του Συμβουλίου⁷. Με βάση τις απαντήσεις αυτές, διατρέχοντας το γεωγραφικό χάρτη των κρατών - μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, θα διαπιστώσουμε ότι στη συντριπτική πλειοψηφία των μελών δεν υπάρχει κοινή κατάρτιση⁸. Η αλήθεια είναι ότι στις περισσότερες από αυτές τις χώρες ούτε καν σχεδιασμός για θεσμοθέτηση κοινής κατάρτισης υπάρχει. Αυτό που υφίσταται είναι μόνο σεμιναριακού τύπου συναντήσεις, οι οποίες διοργανώνονται κυρίως από περιφερειακούς φορείς –τοπικά δικαστήρια, τοπικούς δικηγορικούς συλλόγους, πανεπιστημιακά ιδρύματα– και, σπανιότερα, από κεντρικά θεσμικά ινστιτούτα, όπως Σχολές Δικαστικών Λειτουργών⁹.

Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες αναφορικά με την κατάρτιση των δικαστικών λειτουργών υφίσταται ένας θεσμός που συνήθως καλείται «Σχολή Δικαστικών Λειτουργών» ή «Ακαδημία Δικαστικών Λειτουργών». Σε άλλες από αυτές η κατάρτιση αφορά σε εκπαιδευόμενους δικαστικούς λειτουργούς¹⁰, ενώ σε άλλες αφορά σε ήδη διορισθέντες δικαστικούς λειτουργούς¹¹, οι οποίοι λαμβάνουν συγκεκριμένα σεμιναριακού τύπου μαθήματα, χρήσιμα για τον πρώτο καιρό της σταδιοδρομίας τους.

Ως προς την κατάρτιση των δικηγόρων, σε αρκετές χώρες – μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, υφίστανται σχολές για δικηγόρους, που διοικούνται από τους δικηγορικούς συλλόγους¹². Άλλη συνήθης πρακτική κατάρτισης, που ισχύει και στη χώρα μας, είναι η άσκηση σε ένα δικηγορικό γραφείο για ορισμένο χρονικό διάστημα. Η διαδικασία πρόσληψης διαφοροποιείται αρκετά: προβλέπονται εξετάσεις είτε με κάποια μορφή προετοιμασίας από τους δικηγορικούς συλλόγους ή τα πανεπιστήμια, είτε και χωρίς κάποια σχετική προετοιμασία.

Αντίθετα με τα παραπάνω, υπάρχουν κράτη μέλη, τα οποία διαθέτουν διαφορετική παράδοση στο ζήτημα της κατάρτισης και επιμόρφωσης δικαστών και δικηγόρων. Στα κράτη αυτά είναι αυτονόητη η κοινή κατάρτιση δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων¹³. Για παράδειγμα στη Μεγάλη Βρετανία και στην Ομοσπονδιακή Γερμανία μέχρι και το διορισμό ενός δικαστικού λειτουργού ή την ορκωμοσία ενός δικηγόρου είναι δεδομέ-

4 Consultative Council of European Judges, CCJE.

5 Consultative Council of European Prosecutors, CCPE.

6 Ήδη από το 2009 στην παράγραφο 10 της δήλωσης του Μπορντώ, η οποία αποτέλεσε την κοινή συνισταμένη των γνώμων υπ' αριθ. 12 του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των Ευρωπαίων Δικαστών και υπ' αριθ. 4 του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των Ευρωπαίων Εισαγγελέων, αναφέρεται ότι «η ύπαρξη κοινών νομικών αρχών και ηθικών αξιών για όλους τους επαγγελματίες που εμπλέκονται στη νομική διαδικασία είναι ουσιώδης για την ορθή απονομή δικαιοσύνης...Όπου είναι απαραίτητο η κοινή κατάρτιση για δικαστές, εισαγγελείς και δικηγόρους πάνω σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος, μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη δικαιοσύνης υψηλής ποιότητας». Στις παραγράφους 45 - 47 της ίδιας κοινής γνώμης αναγράφεται ότι «αυτή η κοινή κατάρτιση μπορεί να καταστήσει εφικτή τη δημιουργία της βάσεως για κοινό νομικό πολιτισμό». Αλλά και παλαιότερα το 2003 στην υπ' αριθ. 4 γνώμη (παρ. 29) το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Ευρωπαίων Δικαστών συνέστησε την κοινή κατάρτιση ανάμεσα σε δικαστές, εισαγγελείς και δικηγόρους με σκοπό την καλύτερη αμοιβαία κατανόηση των επαγγελματιών αυτών. Στην ίδια γνώμη και στην παράγραφο 30 γίνεται λόγος για ουσιαστική εκπαιδευτική περίοδο των υποψηφίων δικαστικών λειτουργών σε επαγγελματικά περιβάλλοντα όπως δικηγορικά γραφεία, εταιρίες κ.λ.π..

7 Συνολικά απάντησαν 32 κράτη μέλη, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα.

8 Έτσι στο Λουξεμβούργο, Ισλανδία, Ουγγαρία, Βέλγιο, Νορβηγία, Τουρκία, Κροατία.

9 Βουλγαρία, Δανία, Ολλανδία, Σουηδία και Ελλάδα.

10 Για παράδειγμα αυτό ισχύει στην Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία.

11 Αυτός είναι ο χαρακτήρας του θεσμού σε χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία και η Ο.Δ. της Γερμανίας. Στις Η.Π.Α. το Γραφείο Διοίκησης της Δικαιοσύνης («Administrative Office»), αναλαμβάνει την εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργών που είναι ήδη διορισμένοι για χρονικό διάστημα δύο περίπου εβδομάδων. Η εκπαίδευση πραγματοποιείται σε όλα τα κρίσιμα θέματα του δικαίου και της δικονομίας και εκτείνεται και σε θέματα ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, ενώ διεξάγεται αποκλειστικά από αρχαιότερους δικαστικούς λειτουργούς.

12 Τέτοιες σχολές υπάρχουν στην Τουρκία, Βουλγαρία, Δανία, Νορβηγία, Ολλανδία.

13 Στη Φινλανδία υπάρχουν επίσης προγράμματα κοινής κατάρτισης δικαστών και δικηγόρων.

νη η κοινή κατάρτιση¹⁴. Σε αυτές τις δύο χώρες, όπως προαναφέρθηκε, η Σχολή Δικαστών προσφέρει προγράμματα αρχικής κατάρτισης και συνεχούς επιμόρφωσης σε ήδη διορισμένους δικαστικούς λειτουργούς¹⁵. Στα πρότυπα των κρατών αυτών κινούνται και άλλες χώρες όπως η Ελβετία και η Σλοβενία.

Αλλά, όμως, υπάρχουν κράτη – μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, που έχουν παρόμοιο σύστημα με το δικό μας, όπως η Γαλλία, όπου προβλέπεται κοινή εκπαίδευση με τη μορφή συγκεκριμένων ανοιχτών προγραμμάτων της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών (École Nationale de la Magistrature) προς τους δικηγόρους. Μάλιστα στις 31.1.2011 η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών και το Εθνικό Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων (Conseil national des Barreaux) υπέγραψαν από κοινού συμφωνία συνεργασίας, η οποία έθεσε σε λειτουργία ανοιχτές προς τα δύο λειτουργήματα δράσεις κοινής εκπαίδευσης.

Στη Γαλλία οι εκπαιδευόμενοι της Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών κατά την εκπαίδευσή τους πραγματοποιούν ένα υποχρεωτικό στάδιο διάρκειας έξι μηνών σε ένα δικηγορικό γραφείο¹⁶. Με

τον τρόπο αυτό οι μελλοντικοί δικαστικοί λειτουργοί ενημερώνονται σχετικά με το λειτουργήμα του δικηγόρου και τις δυσκολίες του¹⁷.

Αντίστοιχα, οι εκπαιδευόμενοι δικηγόροι έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιήσουν, κατόπιν αιτήματός τους, ένα στάδιο της κατάρτισής τους, διάρκειας μέχρι έξι μηνών, σε ένα δικαστήριο. Επιπλέον, οι μελλοντικοί δικηγόροι μπορούν να παρακολουθήσουν για ένα εξάμηνο και μαθήματα που διδάσκονται στη Σχολή Δικαστών επιλέγοντας κάποια συγκεκριμένη εκπαιδευτική κατεύθυνση¹⁸.

III. Η δομή της κοινής κατάρτισης

Στο πλαίσιο του ισχύοντος νομοθετικού καθεστώτος της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, η οποία αποτελεί τον εθνικό φορέα κατάρτισης των δικαστικών λειτουργών όλων των δικαιοδοσιών, είναι δεδομένη η συμμετοχή των δικηγόρων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της κατάρτισης των εκπαιδευομένων δικαστικών λειτουργών.

Κατ' αρχάς, κατά το άρθρ. 4 παρ. 1 ν. 3689/2008 στο Διοικητικό Συμβούλιο της Σχολής συμμετέχουν οι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων Αθηνών και Θεσσαλονίκης με αναπληρωτές τους, τους Προέδρους των Δικηγορικών Συλλόγων Πειραιά και Κομοτηνής αντίστοιχα. Το Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με το οργανό-

νόμο της 5-3-2007.

17 Ας σημειωθεί ότι η απαίτηση του έλληνα νομοθέτη για διετή άσκηση δικηγορίας ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή στον εισαγωγικό διαγωνισμό της ΕΣΔι (άρθρ. 10 παρ. 1α περ. αα ν. 3689/2008, όπως ισχύει σήμερα) πολλές φορές μπορεί να καταστεί γράμμα κενό, διότι δικηγόρος ηλικίας 26 με 28 ετών (βλ. ελάχιστη ηλικιακή προϋπόθεση συμμετοχής στο διαγωνισμό σύμφωνα με την περίπτωση ββ του παραπάνω άρθρου) είναι δύσκολο να αποτελέσει από μόνος του φορέα ουσιαστικής δικηγορικής πρακτικής και μόνο η πραγματική συνεργασία με αρχαιότερο δικηγόρο θα μπορούσε να παράσχει την απαραίτητη ενημέρωση πάνω σε ζητήματα καθημερινής δικηγορικής πρακτικής.

18 Σύμφωνα με τελευταίες τροποποιήσεις του κανονισμού της Ιταλικής Σχολής Δικαστών υιοθετήθηκε το πρότυπο της γαλλικής σχολής, δηλ. η πραγματοποίηση σταδίου εκπαίδευσης του μελλοντικού δικαστικού λειτουργού σε δικηγορικό γραφείο και αντίστοιχα η συμμετοχή μελλοντικών δικηγόρων στα προγράμματα εκπαίδευσης της Σχολής

14 Στη Μεγάλη Βρετανία αποτελεί προϋπόθεση η μακροχρόνια εξάσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος πριν την είσοδο στο δικαστικό σώμα και συγκεκριμένα απαιτούνται τουλάχιστον δέκα έτη άσκησης δικηγορίας. Στη Γερμανία προβλέπονται αφενός οι «πρώτες νομικές εξετάσεις» (Erste Juristische (Staats-) Prüfung), κατά τις οποίες ο υποψήφιος πρέπει να αποδείξει ότι διαθέτει γενική γνώση της νομικής, κατά βάση χωρίς εξειδίκευση και στη συνέχεια οι «δεύτερες νομικές εξετάσεις» (Zweite Juristische Staatsprüfung), μετά το πέρας των οποίων επιτυγχάνεται η απόκτηση ικανότητας για διορισμό στο δικαστικό σώμα (Befähigung zum Richteramt) καθώς και η απόκτηση ικανότητας για υψηλότερες υπηρεσίες της διοίκησης (Befähigung zum höheren allgemeinen Verwaltungsdienst), η οποία αποτελεί την προϋπόθεση για την άδεια άσκησης δικηγορικού επαγγέλματος, για το διορισμό στο σώμα των Εισαγγελέων, για υψηλές θέσεις της δημόσιας διοίκησης και για άλλα νομικά επαγγέλματα. Αξίζει πάντως στο σημείο αυτό αναφερθεί ότι στις Η.Π.Α. το Σύνταγμα και οι εκεί νόμοι δεν προβλέπουν καμία απολύτως προϋπόθεση για την πρόσληψη ενός δικαστικού λειτουργού. Οι όποιες προϋποθέσεις έχουν τεθεί «εν τοις πράγμασι» στη βάση των κοινωνικών και επιστημονικών αναγκών.

15 Βλ. σχετικά στους ιστότοπους www.judiciary.gov.uk και www.deutsche-richterakademie.de.

16 Πρόκειται για τροποποίηση του ιδρυτικού διατάγματος της γαλλικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών και συγκεκριμένα του άρθρου 19 του διατάγματος της 22-12-1958 που επήλθε με τον οργανικό

γραμμα της Σχολής, αποτελεί το ανώτατο όργανο διοίκησης της Σχολής. Χαράσσει τις γενικές κατευθύνσεις της κατάρτισης και της επιμόρφωσης και εποπτεύει την εφαρμογή τους.

Επίσης, όπως προβλέπει το άρθρο 8 παρ. 1 του ίδιου νόμου, στη Σχολή λειτουργούν δύο Συμβούλια Σπουδών, ένα για την πολιτική – ποινική κατεύθυνση και ένα για τη διοικητική. Στο συμβούλιο σπουδών της πολιτικής – ποινικής κατεύθυνσης συμμετέχει και ένας δικηγόρος με εικοσαετή τουλάχιστον δικηγορία, που ορίζεται, μαζί με τον αναπληρωτή του από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων για θητεία τριών ετών.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρ. 10 παρ. 1α περ. αα του ν. 3689/2008 δικαίωμα συμμετοχής στο διαγωνισμό για την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών έχουν όσοι άσκησαν δικηγορία για δύο έτη. Η προηγούμενη άσκηση δικηγορίας περιορίζεται στο ένα έτος στην περίπτωση κατοχής διδακτορικού διπλώματος.

Εφόσον, λοιπόν, υπάρχει πρόνοια για συμμετοχή των δικηγόρων στη διαμόρφωση της κατάρτισης των εκπαιδευομένων δικαστικών λειτουργών και με δεδομένο ότι οι εκπαιδευόμενοι είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία πρώην δικηγόροι, πιστεύουμε ότι θα ήταν δυνατό, *de lege ferenda*, να προβλεφθούν σεμινάρια κοινής κατάρτισης με τους ακόλουθους τρόπους.

Πρώτα – πρώτα, πάνω σε ένα σχεδιασμό που θα προέρχεται από τη συνεργασία εκπροσώπων της ΕΣΔι και της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων, θα καταρτίζονται δικαστικοί λειτουργοί και δικηγόροι στο ζήτημα των ευκαιριών που δημιουργούνται για κοινή μελλοντική συνεργασία¹⁹. Αυτοί οι δικαστικοί λειτουργοί και δικηγόροι, καθώς θα είναι οι ίδιοι ενημερωμένοι στα ζητήματα αυτά, θα είναι σε θέση να μετέχουν σε κοινά σεμινάρια επιμόρφωσης δικα-

στικών λειτουργών και δικηγόρων, για τα οποία θα γίνει λόγος στη συνέχεια²⁰.

Πιο συγκεκριμένα, ένας δικαστής και ένας δικηγόρος μπορούν να παρουσιάζουν με μορφή επαναλαμβανόμενων σεμιναρίων προς μελλοντικούς δικαστές και ασκούμενους δικηγόρους τα προβλήματα των δύο λειτουργημάτων και τις βέλτιστες πρακτικές επίλυσής τους. Η κοινή κατάρτιση δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων, ειδικά στα θέματα δεοντολογίας και ηθικής, μπορεί να παράσχει το απαραίτητο πλαίσιο συλλειτουργίας των δύο θεσμικών παραγόντων της δικαιοσύνης στο μέλλον. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να αναπτυχθεί η συνεργασία εμπιστοσύνης δικαστών και δικηγόρων.

Επίσης, εξαιρετική απήχηση και αποτέλεσμα θα είχε η διοργάνωση εικονικών δικών μεταξύ εκπαιδευομένων δικαστών και εκπαιδευομένων δικηγόρων. Η ομάδα των εκπαιδευομένων δικηγόρων θα αναλάμβανε τη σύνταξη των δικογράφων και των προτάσεων μίας υπόθεσης, καθώς και την προφορική υποστήριξή τους στην ακροαματική διαδικασία. Η ομάδα των εκπαιδευομένων δικαστών θα αναλάμβανε τη σύνταξη της απόφασης καθώς και τη διεύθυνση της διαδικασίας. Το ίδιο θα μπορούσε να συμβεί στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας και του σταδίου της ανάκρισης μίας υπόθεσης.

Από την άλλη πλευρά, στον Κώδικα περί Δικηγόρων και συγκεκριμένα στο άρθρο 6 παρ. 5 του ν.δ. 3026/1954²¹, προβλέπεται ότι μέρος της άσκησης του μελλοντικού δικηγόρου, διάρκειας έως έξι μηνών²², μπορεί να γίνει στο Συμ-

20 Βλ. παρακάτω υπό IV.

21 Όπως η παρ.5 προστέθηκε με το άρθρο 32 Ν.3910/2011, συμπληρώθηκε με το άρθρο 68 ν.3994/2011, ενώ πρόσφατα τροποποιήθηκε με την παρ.1 του άρθρου 9 ν.4022/2011.

22 Σύμφωνα με το άρθρο 111 παρ. 2 του ν.4055/2012, με έναρξη ισχύος της τροποποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ.2 ν. 4058/2012, την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού, ήτοι από την 22η (και όχι τη 12η, όπως εκ παραδρομής αναγράφεται) Μαρτίου 2012, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μπορεί να παραταθεί ο χρόνος άσκησης των ασκούμενων δικηγόρων για ένα εξάμηνο ακόμη και για μία μόνο φορά για κάθε ασκούμενο και μόνον για όσες θέσεις δεν καλύφθηκαν κατά

19 Ήδη στη Σχολή Δικαστικών Λειτουργών διεξήχθη στις 14-3-2013 ημερίδα με τη συμμετοχή δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων αναφορικά με τις σχέσεις δικαστών και εισαγγελέων

βούλιο της Επικρατείας ή στο πολιτικό και διοικητικό εφετείο ή πρωτοδικείο ή στην αντίστοιχη εισαγγελία ή στο ειρηνοδικείο της έδρας του Δικηγορικού Συλλόγου που είναι εγγεγραμμένος ο ασκούμενος δικηγόρος²³.

Η παρουσία του ασκούμενου δικηγόρου στις υπηρεσίες των δικαστηρίων θα μπορούσε να αξιοποιηθεί όχι μόνο στον τομέα της διοικητικής μέριμνας, δηλ. της γραμματειακής υποστήριξης των δικαστηρίων, όπως κατά κανόνα γίνεται τώρα. Ο ασκούμενος δικηγόρος θα μπορούσε να καθοδηγηθεί από τον δικαστικό λειτουργό σε θέματα κατάστροφης δικαστικών αποφάσεων και διαχείρισης των υποθέσεων. Έτσι, όταν θα ξεκινήσει το λειτούργημά του θα έχει επίγνωση του έργου και των δυσκολιών που αντιμετωπίζει ο δικαστικός λειτουργός κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Περαιτέρω, πιστεύουμε ότι θα μπορούσε να προβλεφθεί και στη χώρα μας Σχολή Δικηγόρων. Η Σχολή αυτή, στο πρότυπο της Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, θα ήταν ο αρμόδιος φορέας κατάρτισης και επιμόρφωσης των δικηγόρων της χώρας μας²⁴. Σε αντιστοιχία με τη Σχολή Δικαστικών Λειτουργών και με τη συμμετοχή δικαστικών λειτουργών στη διεύθυνση και στο πρόγραμμα σπουδών της Σχολής, οι δικηγόροι θα καταρτίζονται σε θέματα δεοντολογίας, σύνταξης δικογράφων και προφορικής υποστήριξης των υποθέσεων. Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Σχο-

το τρέχον εξάμηνο.

23 Ο συνολικός αριθμός, η κατανομή των ασκούμενων δικηγόρων στα δικαστήρια και τις εισαγγελίες, η διαδικασία, ο τρόπος επιλογής, ο καθορισμός της έναρξης, ο ακριβής χρόνος άσκησης, η εξειδίκευση των καθηκόντων που οι ασκούμενοι επιτελούν, ο τρόπος καταβολής της αμοιβής, καθώς και κάθε ζήτημα σχετικά με την άσκηση καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η περαιτέρω κατανομή των ασκούμενων δικηγόρων στο Συμβούλιο της Επικρατείας ή ανά εφετείο, πρωτοδικείο, εισαγγελία ή ειρηνοδικείο καθορίζονται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή τα όργανα διοίκησης του εφετείου, πρωτοδικείου, της εισαγγελίας ή του ειρηνοδικείου αντιστοίχως, μετά από γνώμη του οικείου δικηγορικού συλλόγου. Ο ασκούμενος λαμβάνει αμοιβή που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

24 Βλ. για τις χώρες – μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπάρχουν Σχολές Δικηγόρων παραπάνω στη σημ. 12.

λής αυτής μπορούν να καλούνται εκπαιδευόμενοι δικαστικοί λειτουργοί με σκοπό τη διεξαγωγή εικονικών δικών με τους εκπαιδευόμενους δικηγόρους, με τη μορφή που αναφέρθηκε παραπάνω, τη διεξαγωγή κοινών σεμιναρίων κ.λ.π..

Στο ζήτημα της κοινής κατάρτισης δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων μπορούμε να λάβουμε υπόψη μας και τις εργασίες της επιτροπής Darrois στη Γαλλία. Η επιτροπή αυτή που συστάθηκε το Μάρτιο του 2009, προκειμένου να προτείνει μεταρρυθμίσεις του δικηγορικού λειτουργήματος, κατέληξε στο συμπέρασμα να προτείνει τις λεγόμενες «Σχολές επαγγελματιών του δικαίου» (Écoles des professionnels du droit)²⁵. Στις σχολές αυτές θα εγγράφονται εκπαιδευόμενοι δικαστικοί λειτουργοί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, δικαστικοί υπάλληλοι. Οι εξετάσεις θα γίνονται σε εθνικό επίπεδο και κατά τη διάρκεια των ετήσιων σπουδών τους, οι σπουδαστές θα ακολουθούν την κατεύθυνση που επιθυμούν με βάση συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής.

Εφόσον υιοθετηθεί ο θεσμός των «Σχολών Επαγγελματιών του Δικαίου», δεν αποκλείεται και η διεξαγωγή κοινών διαδικασιών πρόσληψης δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων. Διαδικασίες οι οποίες δεν είναι άγνωστες στον ευρωπαϊκό χώρο, δεδομένου και του παραδείγματος της Ο.Δ. της Γερμανίας, που αναφέρθηκε παραπάνω (υπό II).

IV. Η αναγκαιότητα της κοινής επιμόρφωσης

Η ύπαρξη προγραμμάτων κοινής επιμόρφωσης δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων αποτελεί επιτακτική ανάγκη για τη σημερινή κοινωνία, η οποία διαθέτει δομές που γίνονται όλο και πιο πολύπλοκες και στο πλαίσιο της οποίας αναπτύσσεται η επιστήμη με ραγδαίους ρυθμούς²⁶. Η

25 Βλ. σχετικά στον ιστότοπο: <http://www.justice.gouv.fr/publications-10047/rapports-thematiques-10049/commission-darrois-vers-une-grande-profession-du-droit-15799.html>

26 Στη Γαλλία η συνεχής επιμόρφωση είναι υποχρεωτική για τους δικαστικούς λειτουργούς για 5 ημέρες κάθε έτος και για τους δικηγόρους για 20 ώρες ετησίως.

Τόσο η κοινή κατάρτιση, με τη μορφή που εκτέθηκε, όσο και η κοινή επιμόρφωση αποיעδούν επιτακτική κοινωνική ανάγκη, ώστε να νικηθούν οι εκατέρωθεν καχυποψίες, να ξεκινήσει εποικοδομητικός διάλογος και να υπάρξει αποיעδσματική συνεργασία για το καλό της δικαιοσύνης και σε ιεδική ανάδυση για το καλό της ίδιας της κοινωνίας μας

επιμόρφωση αυτή δεν πρέπει να αποσκοπεί μόνο στην αρτιότερη και λεπτομερέστερη γνώση του θετικού δικαίου και της δικονομίας, αλλά πρέπει να προβλέπει και τη δημιουργία συγκεκριμένων κατευθύνσεων, οι οποίες θα ανταποκριθούν στην κοινωνική απαίτηση για περισσότερη εξειδίκευση δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων²⁷.

Στο πλαίσιο, πάντως, της κοινής επιμόρφωσης υπογραμμίζεται σε δικαστές και δικηγόρους το δεδομένο ότι δεν εξυπηρετούν αντίπαλες πλευρές, αλλά κοινός στόχος παραμένει η εξεύρεση της αλήθειας σε κάθε δικαστική υπόθεση. Οι δικαστές έχουν ως γνώμονα των αποφάσεών τους τη συνείδησή τους, την αμεροληψία και το νόμο. Οι δικηγόροι συντάσσουν τα δικόγρατά τους με γνώμονα το νόμο, τη συνείδησή τους και το καθήκον αληθείας και κατευθύνουν οι ίδιοι τους εντολές τους, ακόμη και στον εξώδικο συμβιβασμό, όταν το δίκαιο, όπως οι ίδιοι αντικειμενικά το αντιλαμβάνονται στο πλαίσιο του καθήκοντος της αληθείας, δεν είναι αποκλειστικά με το μέρος των εντολέων τους. Αλλά κοινός σκοπός είναι η υπηρεσία της δικαιοσύνης.

Αναφορικά με τη δεοντολογία της δικαστηριακής πρακτικής, η οποία εδράζεται σε κοινές αρχές (συζήτηση, ταχύτητα και εμπιστοσύνη), τα σεμινάρια διαρκούς κοινής επιμόρφωσης, που μπορούν να διοργανώνονται από τους τοπικούς δικηγορικούς συλλόγους και τα περιφερειακά δικαστήρια, θα είναι σε θέση να απαντήσουν στα ειδικότερα προβλήματα των σχέσεων δικαστών και δικηγόρων, τα οποία αφορούν στη συγκεκριμένη δικαστική περιφέρεια, λαμβανομένων υπόψη των ιδιομορφιών της κάθε περιφέρειας.

Ειδικότερα, οι καταρτιζόμενοι σε θέματα κοινής συνεργασίας δικαστικοί λειτουργοί και δικηγόροι, με τη διαδικασία που αναπτύχθηκε παραπάνω²⁸, θα μπορούσαν, ανά εφετειακή περιφέρεια, να συμμετέχουν στη διεξαγωγή κοινών σεμιναρίων επιμόρφωσης πάνω στο γενικό θέμα της αποτελεσματικότητας της συλλειτουργίας δικαστών και δικηγόρων. Ο σχεδιασμός θα προέρχεται από τη συνεργασία εκπροσώπων της ΕΣΔι και της Ολομέλειας των Δικηγορικών Συλλόγων. Οι ανωτέρω εισηγητές θα αναλαμβάνουν την προώθηση της ιδέας σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, με συγκεκριμένη συνέχεια, ώστε να μην χάνεται η αποκτώμενη εμπειρία.

²⁷ Το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Ευρωπαϊών Δικαστών πέρα από τη γνώμη για την καλύτερη οργάνωση των σχέσεων δικαστών και δικηγόρων υιοθέτησε για το τρέχον έτος και την υπ' αριθ. 15 γνώμη, σύμφωνα με την οποία προωθείται η εξειδίκευση των δικαστικών λειτουργών.

²⁸ Βλ. παραπάνω υπό ΙΙΙ.

Επίσης, χρήσιμη θα ήταν στο επίπεδο αυτό η θεσμοθετημένη συνεργασία των διευθυνόντων τα πρωτοδικεία και εφετεία με τους οικείους δικηγορικούς συλλόγους. Σε τακτές συναντήσεις κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, με συγκεκριμένη ημερήσια διάταξη και δημοσιότητα, θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί σωρεία ζητημάτων που αφορούν στην οργάνωση των δικαστηρίων, τη διεξαγωγή της διαδικασίας, αλλά και ζητήματα διαφάνειας, αντιμετώπισης εκτάκτων καταστάσεων και κρίσεων, ασφάλειας και βελτίωσης των δικαστικών μεγάρων.

Τέλος, κοινά επιμορφωτικά σεμινάρια είναι προφανές ότι μπορούν και πρέπει να διοργανώνονται με αντικείμενο όλο το φάσμα του δικαίου. Ιδίως οι νεότερες εξελίξεις (βιοηθική, ιατρικό δίκαιο, δίκαιο περιβάλλοντος, δίκαιο της ενέργειας, δίκαιο του διαδικτύου, νέες εμπορικές μορφές κ.λ.π.) ορθό είναι να εξετάζονται από κοινού, ώστε η κάθε πλευρά να αναπτύσσει τις θέσεις και τους προβληματισμούς της και οι όποιες δυσχέρειες να επιλύονται με κοινές προτάσεις για περαιτέρω νομοθετικές παρεμβάσεις.

V. Συμπέρασμα – απάντηση στο αρχικό ερώτημα της εισήγησης

Η πρακτική σημασία της κοινής κατάρτισης δικαστικών λειτουργών και δικηγόρων και η αναγκαιότητα της κοινής επιμόρφωσής τους αντανάκλα στην ίδια την κοινωνία. Όταν οι φορείς που εμπλέκονται με την απονομή της δικαιοσύνης²⁹ λειτουργούν κατανοώντας ο ένας τον άλλο και με σεβασμό εκατέρωθεν, τότε η δικαιοσύνη λειτουργεί απρόσκοπτα, με ορθότητα και ταχύτητα.

Η δημιουργία κοινής νομικής κουλτούρας σε βάθος χρόνου μπορεί να αποδώσει σημαντικά αποτελέσματα προς την κατεύθυνση αυτή, τιθασειύ-

οντας οποιαδήποτε άλλη τεχνητή αναγκαιότητα που επιβάλλει η οικονομία της αγοράς³⁰. Η αλληλοκατανόηση και ο αλληλοσεβασμός των φορέων των δύο λειτουργημάτων μπορούν να εδραιωθούν μόνο αν έχουν ως αφετηρία τους την έναρξη της επαγγελματικής πορείας κάθε φορέα και φυσικά αν υπενθυμίζονται κατά την εξέλιξη της πορείας αυτής.

Τόσο η κοινή κατάρτιση, με τη μορφή που εκτέθηκε, όσο και η κοινή επιμόρφωση αποτελούν επιτακτική κοινωνική ανάγκη, ώστε να νικηθούν οι εκατέρωθεν καχυποψίες, να ξεκινήσει εποικοδομητικός διάλογος και να υπάρξει αποτελεσματική συνεργασία για το καλό της δικαιοσύνης και σε τελική ανάλυση για το καλό της ίδιας της κοινωνίας μας.

²⁹ Και σε αυτούς πέρα από τους δικαστικούς λειτουργούς και τους δικηγόρους θα πρέπει να εντάξουμε και τους δικαστικούς υπαλλήλους, οι οποίοι μπορούν να αποκτήσουν άλλη δυναμική και να αποτελέσουν μέχρι και το νομικό επιτελείο του δικαστικού σώματος, όπως για παράδειγμα λειτουργούν στο πλαίσιο του δικαστικού συστήματος των Η.Π.Α.

³⁰ Τόσο η αναγκαιότητα του δικηγορικού επαγγέλματος για την οικονομική του αυτοτέλεια, λόγω και της φύσης των δικηγόρων ως ελεύθερων επαγγελματιών, όσο και η οικονομική συγκυριακή δυσκολία για την ίδρυση νέων σχολών νομικών επαγγελματιών δεν πρέπει να μας αποπροσανατολίζει και να μας αποθαρρύνει από την επίτευξη αυτού του στόχου. Ειδικά δε ως προς τους οικονομικούς πόρους για την ίδρυση σχολών νομικών επαγγελματιών πρέπει να ληφθεί ότι ήδη υπάρχει λειτουργούσα Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών, η οποία μπορεί να ενισχυθεί από τα ίδια έσοδα της δικαιοσύνης και την καλύτερη διαχείρισή τους.

■ Άποψη από το κοινό της ημερίδας.

■ Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.Θ., κ. Νικόλαος Βαλεργάκης απευθύνει χαιρετισμό.

■ Ο Εφέτης και Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης κ. Παναγιώτης Παυλίδης απευθύνει χαιρετισμό.

■ Ο Καθηγητής της Πολιτικής Δικονομίας του Δ.Π.Θ. κ. Κωνσταντίνος Καλαβρός.

■ Ο κ. Χριστόφορος Κοσμίδης, Επιθεωρητής αρεοπαγίτης, Πρόεδρος στην ημερίδα.

■ Ο κ. Δημήτριος Παπαγεωργίου, Εισαγγελέας Εφετών Λάρισας Διευθυντής Κατεύθυνσης Εισαγγελέων Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών.

■ Η κα. Γιάννα Παναγοπούλου - Μπέκα, Διδάκτωρ Νομικής, Α' Αντιπρόεδρος Δ.Σ.Θ.

■ Ο κ. Πέτρος Αλικάνος, Δ.Ν., Πρωτοδίκης.

■ Άποψη από το κοινό της ημερίδας.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ / ΕΙΣΑΓΓΕΛΩΝ – ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΙΔΙΩΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ

(αντιπαλότητα ή αρμονική συνύπαρξη;)

Δημήτριος Παπαγεωργίου

Εισαγγελέας Εφετών Λάρισας
Διευθυντής Κατεύθυνσης Εισαγγελέων
Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών

I. Εισαγωγή

Θα μπορούσε να νομισθεί ότι οι σχέσεις Δικαστών/Εισαγγελέων, από τη μια, και Δικηγόρων, από την άλλη, χαρακτηρίζονται από κάποια αντιπαλότητα. Ιδίως στο πλαίσιο της ποινικής δίκης, στη διαλεκτική σύγκρουση κατηγορίας και υπεράσπισης, μπορεί να εμφανισθεί εικόνα οξύτατης αντιδικίας ανάμεσα στο συνήγορο υπεράσπισης και στον εισαγγελέα ή –σε μικρότερο βαθμό– τον ποινικό δικαστή.

Ωστόσο, η αντιπαλότητα αυτή είναι φαινομενική. Όπως εύστοχα έχει γραφεί¹ «στο μέτρο που η αλήθεια προσεγγίζεται διαλεκτικά, μέσα από την προβολή και τον ανταγωνισμό των αντιθέτων, ο ρόλος του (σωστού) Συνηγόρου είναι εξίσου δικαστικός –καθώς αποτελεί τον ένα πόλο στην “κίνηση” της δικαστικής κρίσης-, αλλά και ο ρόλος του (σωστού) Δικαστή είναι εξίσου υπερασπιστικός, αφού πρέπει να “περάσει” από τη θέση του κατηγορουμένου για να βρει (διαλεκτικά) την αλήθεια και να του αποδώσει δικαιοσύνη. Αυτή η σύμπραξη (σύμπτωση) Δικαστή και Συνηγόρου μέσα από τη φαινομενική απλώς αντιπαλότητά τους συνιστά και το βαθύτερο νόημα της ποινικής δίκης. Ο ποινικός Δικαστής στο μέτρο που δεν είναι τιμωρητι-

κός (άρθρο 96 Συντάγματος) – κατά συνταγματικό προορισμό- αλλά και εγγυητής της ελευθερίας και των δικαιωμάτων κάθε κατηγορουμένου πολίτη (άρθρο 20 Συντάγματος), αποτελεί, πέρα από φορέα της κρατικής εξουσίας, και θεμελιώδη θεσμό του Κράτους Δικαίου. Ο Συνήγορος, ως φορέας του Αντίλογου και της Αμφισβήτησης, συνιστά θεμελιώδη θεσμό της Δημοκρατίας. Γι’ αυτό, τα ολοκληρωτικά και καταπιεστικά καθεστώτα απεχθάνονται το ρόλο του Συνηγόρου και δεν αποδέχονται την εγγυητική λειτουργία του ποινικού Δικαστή».

II. Επάρκεια (;) νομικού πλαισίου

Υπάρχουν, άραγε, διατάξεις που ρυθμίζουν τις σχέσεις Δικαστών (και Εισαγγελέων) – Δικηγόρων; Και, σε καταφατική περίπτωση, είναι επαρκείς;

Μπορούμε, αβίαστα, να απαντήσουμε ότι τέτοιες διατάξεις ρυθμιστικές των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των δικηγόρων όταν ασκούν τα καθήκοντά τους, δηλαδή όταν συλλειτουργούν με τους Δικαστές και Εισαγγελείς στο πλαίσιο της απονομής της Δικαιοσύνης, υπάρχουν στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και γενικά στους δικονομικούς νόμους. Αντίστοιχες, βέβαια διατάξεις στους ίδιους Κώδικες Δικονομίας αφορούν στα καθήκοντα των Δικαστών και Εισαγγελέων που, κι αυτά, εντάσσονται

1 Βλ. Ι.Μανωλεδάκη, Δίκαιο και Ιδεολογία, 2011, σελ.83-84.

στην ίδια λειτουργία, της απονομής της Δικαιοσύνης, στην οποία συμπράττουν και οι Δικηγόροι. Το νομικό πλαίσιο συμπληρώνεται τόσο με τον ΚΟΔΚΔΛ (Ν.1756/88 όπ.ισχ.), όσο και –προεχόντως– με τον Κώδικα Δικηγόρων (ΝΔ 3026/1954, όπ.ισχ.) και τον Κώδικα Δεοντολογίας του Δικηγορικού Λειτουργήματος (1980).

Οι επισημάνσεις που προηγήθηκαν δείχνουν τη σχετική επάρκεια του υφιστάμενου νομικού πλαισίου που διέπει τις σχέσεις Δικαστών/Εισαγγελέων και Δικηγόρων.

Αξίζει να αναγνώσουμε κάποιες ενδιαφέρουσες διατάξεις για να αισθανθούμε το «κλίμα» που ο έλληνας νομοθέτης οραματίστηκε για τις σχέσεις Δικηγόρων και Δικαστών/Εισαγγελέων.

Άρθρο 38 Κώδικα Δικηγόρων: *Ο Δικηγόρος είναι άμισθος Δημόσιος Λειτουργός δικαιούμενος σεβασμού και τιμής παρά των Δικαστηρίων και πάσης Αρχής.*

Άρθρο 45 § 1 Κώδικα Δικηγόρων: *Ο Δικηγόρος απολαύει πλήρους ελευθερίας και σεβασμού παρά των δικαστηρίων και πάσης άλλης δικαστικής ή άλλης αρχής, αλλ' οφείλει ν' ασκή το λειτούργημα αυτού ευόρκως, να διάγη και να φαίνεται διάγων αξιοπρεπώς να συμπεριφέρηται συμφώνως προς τας παραδόσεις του Δικηγορικού Σώματος και ν' απονέμη τον προσήκοντα σεβασμόν προς τας Δικαστικές Αρχάς, παρ' ων επίσης δικαιούται ν' απολαύη του αυτού σεβασμού.*

Άρθρο 28 εδ.α, β Κώδικα Δεοντολογίας του Δικηγορικού Λειτουργήματος: *Οι Δικηγόροι έχουν υποχρέωση να σέβονται τους Λειτουργούς της Δικαιοσύνης. Την ίδια υποχρέωση έχουν προς τους Δικηγόρους και οι Λειτουργοί της Δικαιοσύνης και οι Δικαστικοί Υπάλληλοι.*

Άρθρο 29 εδ.α ΚΔΔΛ: *Οι Δικηγόροι σε όλα τα είδη των Δικών ασκούν το λειτούργημά τους με απόλυτη ελευθερία γνώμης, μέσα στα πλαίσια των σχετικών δικονομικών κανόνων.*

Άρθρο 30 § 1 ΚΔΔΛ: *Τόσο κατά την προφορική διαδικασία, όσο και τις έγγραφες προτάσεις του, τα υπομνήματα και άλλα έγγραφα, οι Δικηγόροι πρέπει ν' απευθύνονται στο Δικαστήριο και στις Αρχές μ' ευπρέπεια.*

Άρθρο 31 ΚΔΔΛ: *Οι Δικηγόροι συμπεριφέρονται προς τους Δικαστές, Εισαγγελείς, Δικαστικούς Υπαλλήλους και εκπροσώπους Δημόσιων Αρχών με αξιοπρέπεια. Απαγορεύονται η αναξιοπρεπή συμπεριφορά και οι εκφράσεις κολακείας για την απόσπαση συμπάθειας ή ευνοϊκής αποφάσεως ή ενέργειας.*

III. Εκτροπές προς την παθολογία στη λειτουργία της δικαιοσύνης

Ωραίες οι αρχές που διατυπώνουν οι διατάξεις, τις οποίες αναγνώσαμε. Όμορφη θα ήταν και η καθημερινή δικαστική-δικηγορική πραγματικότητα αν ήταν πάντοτε εναρμονισμένη με αυτούς τους κανόνες και αυτές τις αρχές. Λέω «θα» διότι ο κίνδυνος να υπάρξει εκτροπή προς καταστάσεις παθολογικές για τη λειτουργία της δικαιοσύνης, δυστυχώς, υφίσταται. Δεν εννοούμε απλά παρέκκλιση από την επιβαλλόμενη στοιχειώδη ευπρέπεια, αλλά εκτροπή προς συμπεριφορές ακραίες και ενίοτε αξιόποινες. Ένα απόσπασμα από αρεοπαγίτικη απόφαση, την υπ' αριθμ. 86/2000 του ΣΤ' (Ποινικού) Τμήματος του ΑΠ² αποδεικνύει ότι εύκολα οι δεοντολογικοί κανόνες καθίστανται «ευκολόγια». Ας το διαβάσουμε: «... ο Πρόεδρος (του Δικαστηρίου) άρχισε να απαγγέλλει, δημοσίως τις επιβαλλόμενες σε καθένα κατηγορούμενο ποινές από έγγραφο, το οποίο κρατούσε. Ο συνήγορος Ι.Σ., απευθυνόμενος προς το δικαστήριο, είπε «κ. Πρόεδρε, κ. Πρόεδρε», προκειμένου να ζητήσει τον λόγο. Ο τελευταίος συνέχιζε να απαγγέλει τις επιβαλλόμενες ποινές, μην απαντώντας στην έκκληση του εν λόγω συνηγόρου. Τότε αυτός κατήλθε από τα έδρανα των συνηγόρων υπερασπίσεως και πλησίασε στην έδρα των δικαστών, μπροστά στον Πρόεδρο του δικαστηρίου, χειρονομώντας και προσφωνώντας επανειλημμένως «κ. Πρόεδρε, κ. Πρόεδρε». Ο Πρόεδρος του δικαστηρίου συνέχιζε την απαγγελία των ποινών, χωρίς να απαντά στις προσφωνήσεις του κατηγορουμένου - και ορθώς, διότι ο τελευταίος,

² ΠοινΔικ 2000, 144.

ως αποχωρήσας από τη διαδικασία, κατά τα προεκτεθέντα, δεν μετείχε πλέον στη δίκη, οπότε και δεν ήταν παράγοντας της δίκης, ώστε να δικαιούται να ζητεί τον λόγο από τον Πρόεδρο του δικαστηρίου. Αν δε ήθελε να επανέλθει σε αυτήν, δικαιούνταν να το πράξει, κατά τη δικονομική τάξη, μόνο μέσω των κατηγορουμένων /πελατών του, οι οποίοι και μόνον είχαν το δικαίωμα, ως μετέχοντες στη δίκη, να ζητήσουν από τον Πρόεδρο το λόγο και να δηλώσουν ότι ο συνήγορός τους επιστρέφει. Τότε ο κατηγορούμενος έπιασε το ένα από τα τρία μικρόφωνα της έδρας και το κτύπησε δυνατά στην έδρα. Στη συνέχεια, έπιασε το δεύτερο μικρόφωνο και το κτύπησε και αυτό στην έδρα. Τέλος, άρπαξε το τρίτο μικρόφωνο, το κτύπησε δυνατά στην έδρα, κατ' επανάληψη, μέχρι που αυτό έσπασε, διαλύθηκε και ευμέγεθες τμήμα του εκτοξεύθηκε ψηλά, προς τα κεφάλια των δικαστών, χωρίς όμως να τους πλήξει. Μετά ταύτα ο κατηγορούμενος συνέχισε να χειρονομεί προς το δικαστήριο και επιχείρησε - ανεπιτυχώς - να αφαιρέσει από τα χέρια του Προέδρου του δικαστηρίου το έγγραφο, από το οποίο ο τελευταίος συνέχιζε - νομίμως - να αναγιγνώσκει τις ποινές».

Αντί σχολίου, και για να μετριάσουμε την ένταση, νομίζω ότι πρέπει απλώς να θυμηθούμε όσα και οι δικοί μας δάσκαλοι μας δίδαξαν, δηλαδή ότι η ποινική δίκη είναι σκληρή μάχη· σε μια δυσμενή για τον κατηγορούμενο τροπή της δίκης και στα πλαίσια μιας οξείας αντιδικίας με το μηνυτή ή την εισαγγελική έδρα, δεν είναι απίθανη ακόμη και η διατάραξη της συνεδρίασης του δικαστηρίου (197 § 2 ΠΚ) από το συνήγορο που ενεργεί έτσι σε βρασμό ψυχικής ορμής και όχι εν ψυχρώ.³

IV. Αντιμετώπιση των εκτροπών

Όσο όλοι μας, Δικαστές-Εισαγγελείς-Δικηγόροι λειτουργούμε με σεβασμό προς τους δεοντολογικούς κανόνες δεν τίθεται θέμα κυρώσεων πει-

θαρχικού χαρακτήρα.

- Τι θα πράξει, όμως, ο Δικαστής όταν ο Δικηγόρος παρεκτρέπεται;
- Πώς θα ενεργήσει ο Εισαγγελέας όταν ο Δικαστής επιτρέπει στο Δικηγόρο να παρεκτρέπεται;
- Τέλος, τι θα κάνει ο Δικηγόρος όταν βιώνει απρεπή συμπεριφορά του Δικαστή ή του Εισαγγελέα (που είναι πειθαρχικό παράπτωμα του δικαστικού λειτουργού κατά το άρθρο 91 § 2 στοιχ.δ του ΚΟΔΚΔΛ);

Ας επιχειρήσουμε να δώσουμε σύντομα, σχεδόν επιγραμματικά, τις απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά:

1 Τα «όπλα» του προεδρεύοντος στο ποινικό δικαστήριο Δικαστή βρίσκονται στα άρθρα 333, 334, 336 και 116 ΚΠΔ, δυνάμει των οποίων αυτός: διευθύνει γενικά τη διαδικασία και δίνει την άδεια στους συνηγόρους να υποβάλουν ερωτήσεις, ή δεν τις επιτρέπει όταν είναι άσκοπες ή εκτός θέματος, δίνει σ' αυτούς το λόγο για να κάνουν δηλώσεις, αιτήσεις ή ενστάσεις (333 ΚΠΔ), απευθύνει συστάσεις για τήρηση του απαραίτητου μέτρου στις εκφράσεις, ανακαλεί στην τάξη το συνήγορο που χρησιμοποιεί απρεπείς εκφράσεις ή επιχειρεί προσωπικές επιθέσεις (334 ΚΠΔ) και ακόμη, προβαίνει στη λήψη απόφασης του δικαστηρίου για επιβολή των πειθαρχικών ποινών του Κώδικα Δικηγόρων όταν ο συνήγορος δημιουργεί θόρυβο ή δείχνει ανυπακοή σε μέτρα που αποφασίσθηκαν κατά τη συνεδρίαση του ποινικού δικαστηρίου (336 ΚΠΔ). [Ας σημειωθεί ότι η επιβολή πειθαρχικών ποινών στο δικηγόρο από το δικαστήριο που συνεδριάζει δημόσια προβλέπεται και από το άρθρο 70 Κώδ.Δικηγ., το οποίο θα πρέπει να συνδυάζεται με το άρθρο 336 § 2 ΚΠΔ, αφού μόνον έτσι μπορούν να προσδιορισθούν οι δυνάμενες να επιβληθούν πειθαρχικές ποινές (επίπληξη και πρόστιμο, καθώς εξαιρείται η προσωρινή και οριστική παύση, βλ. και άρθρο 76 § 1 Κώδ.Δικηγ. καθώς και το άρθρο 207 § 2 ΚΠολΔ)]. Τέλος, εάν, παρ' ελπίδα, η συμπεριφορά του δικηγόρου στοιχειοθετεί το πλημμέλημα της διατάραξης της συνεδρίασης του δικαστηρίου (197 § 2 ΠΚ) η εφαρμογή

³ Βλ. Ι.Μανωλεδάκη, Αξιοποινές παρεκτροπές του δικηγόρου κατά την υπεράσπιση του κατηγορουμένου πελάτη του και δικαιολόγησή της, σε: Μελέτες για εμβάθυνση στο ποινικό δίκαιο (1978-1989), 1990, σελ. 180 επ.

της αυτόφωρης διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 116 ΚΠΔ είναι η έσχατη επιλογή (το *ultimum refugium*) του δικαστηρίου κατά του σοβαρά παρεκτραπέντος δικηγόρου.

2 Σε ό,τι αφορά τον Εισαγγελέα της έδρας του Ποινικού Δικαστηρίου, η λειτουργική του αρμοδιότητα παρέχει σ' αυτόν τη δυνατότητα να υποβάλει «προτάσεις αιτιολογημένες και αιτήσεις ειδικές» (άρθρο 32 § 4 ΚΠΔ), οι οποίες μπορεί να αφορούν και τη λήψη πειθαρχικών αποφάσεων από το Δικαστήριο κατά του παρεκτραπέντος Δικηγόρου (336 ΚΠΔ) ή την κίνηση αυτόφωρης ποινικής διαδικασίας για αυτόφωρο πλημμέλημα τελεσθέν στο ακροατήριο (116 ΚΠΔ), οπότε εισάγει και την εναντίον του Δικηγόρου κατηγορία προς άμεση εκδίκαση.

3 Όταν ο Δικαστής ή ο Εισαγγελέας είναι εκείνος που παραβαίνει διατάξεις αναφερόμενες στην απονομή της δικαιοσύνης ή δείχνει απρεπή συμπεριφορά απέναντι στον εκτελούντα άψογα τα καθήκοντά του Δικηγόρο, δηλαδή τελεί τα πειθαρχικά παραπτώματα του άρθρου 91 § 2 στοιχ.β και δ ΚΟΔΚΔΛ, ούτε στο «απυρόβλητο» βρίσκεται ούτε απολαμβάνει οποιασδήποτε ασυλίας. Ο αδικούμενος Δικηγόρος ασφαλώς θα ασκήσει τα δικαιώματά του προσφεύγοντας στα αρμόδια όργανα του Δικηγορικού Συλλόγου, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 Κωδ.Δεοντ.Δικηγ.Λειτουργ., τα οποία (όργανα) θα ενημερώσουν τους ασκούντες την πειθαρχική εξουσία κατά τον ΚΟΔΚΔΛ.

Μία τελευταία επισήμανση, που η πρακτική χρησιμότητά της έχει αναδειχθεί στη δικαστική καθημερινότητα: όταν στην ποινική δίκη η αντιπαράθεση εντείνεται αφύσικα, όταν η ατμόσφαιρα αρχίζει να επιβαρύνεται, όταν η φόρτιση των μετεχόντων εκπέμπει μηνύματα παρεκτροπής και απώλειας ελέγχου, η ενδεδειγμένη επιλογή είναι η ολιγόλεπτη διακοπή της συνεδρίασης που θα λειτουργήσει ως καταλύτης και θα επαναφέρει την επιθυμητή ηρεμία και νηφαλιότητα. Τη διακοπή αυτή μπορεί να την αποφασίσει μόνος του ο ψυχραιμος Δικαστής ή να τη ζητήσει ο απαθής

Εισαγγελέας ή ακόμη και ο συνετός Δικηγόρος. Οι λέξεις που μόλις τώρα ακούστηκαν παραπέμπουν σε μία διάταξη-σύμβολο για το δικαστή και τον εισαγγελέα: το άρθρο 332 ΚΠΔ («Αν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας στο ακροατήριο ο δικαστής δεν μεταχειρίζεται τα πρόσωπα που συμμετέχουν στη δίκη κατά τον απαθή και ψυχραιμο τρόπο που επιβάλλεται, διαπράττει βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα.»). Μόνον ο απαθής και ψυχραιμος δικαστής και εισαγγελέας, έναντι όλων, φαίνεται ότι είναι δίκαιος και κατορθώνει πράγματι να είναι δίκαιος.⁴ Ας το μαθαίνουν οι νεότεροι, ας μη το λησμονούμε οι παλιότεροι.

VI. Τελικές σκέψεις

Το θέμα των σχέσεων Δικαστών/Εισαγγελέων - Δικηγόρων (για το οποίο σας εξέθεσα κάποιες σκέψεις) ανήκει στο αντικείμενο της λεγόμενης «Δεοντολογίας». Όμως, επιτρέψτε μου να πω ότι η διδασκαλία της Δεοντολογίας παραμένει μια μισοτελειωμένη προσπάθεια, μια απόπειρα, όσο περιορίζεται σε προφορικές αναπτύξεις και διακηρύξεις. Εδώ τα λόγια δεν αρκούν, τα έργα ολοκληρώνουν το εγχείρημα. Και έργα είναι η έμπρακτη συμμόρφωση (των «διδασκόντων» πρωτίστως) με τους δεοντολογικούς κανόνες, η καθημερινή εφαρμογή των αποδεκτών και θεσπισμένων αρχών συμπεριφοράς Δικαστών/Εισαγγελέων - Δικηγόρων. Εδώ ισχύει το της Γραφής «ος δ' αν ποιήση και διδάξη, ούτος μέγας κληθήσεται»⁵. Στόχος μας δεν είναι να αποκληθεί ο καθένας μας «μέγας». Στόχος μας είναι, με τη συναίσθηση της ηθικής μας ευθύνης⁶ και την ευλαβική υποταγή στο θεσμικό προορισμό μας, να τιμήσουμε το λειτούργημα που ως διάκονοι της θέμιδος ασκούμε, και έτσι να εμπνεύσουμε προς όλους το σεβασμό στη Δικαιοσύνη. Μ' αυτόν το στόχο, λοιπόν, που είναι πράγματι «μέγας», αξίζει να αναμετρηθούμε.

4 Βλ. Παρμ. Τζίφρα, Η Δικαστική Εξουσία, 1981, σελ.18.

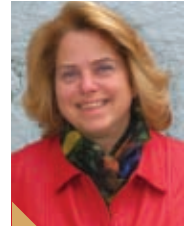
5 Ματθ. Ε', 19.

6 πρβλ Π.Σούρλα, Το ηθικό κενό της Δικαιοσύνης, σε Π.Τσοούκα (επιμ.), Ο ασάλευτος χρόνος της Ελληνικής Δικαιοσύνης, 2012, σελ. 274.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Περίοδος: Ιούνιος 2010 - Φεβρουάριος 2013

32

Βάνια Αρμένι

Δικηγόρος,
MS Pro «Δίκαιο Περιβάλλοντος και Περιβαλλοντικών
Κινδύνων» Παν/μίο Στρασβούργου-Γαλλία
vania.armeni@gmail.com

Αγγελική Καλλία

Διδάκτωρ Νομικής,
Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω
Εμπειρογνώμων Ευρωπαϊκού Δικαίου Περιβάλλοντος
ankallia@auth.gr

*Η παρούσα εργασία ενιάσσειται
στο πλαίσιο των δράσεων του
Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης
για τη βέλτιστη εφαρμογή της
περιβαλλοντικής νομοθεσίας
και την αντιμετώπιση των
περιβαλλοντικών προβλημάτων
που αντιμετωπίζει η χώρα.
Παρουσιάζεται κατάλογος
της περιβαλλοντικής νομοθεσίας για
τη χρονική περίοδο
από τον Ιούνιο 2010 έως
το Φεβρουάριο 2013.
Οι νομοθετικές διατάξεις
είναι κατηγοριοποιημένες
για ευκολότερη αναζήτηση.*

Οι σημαντικότερες αλλαγές στο νομικό πλαίσιο περιβάλλοντος κατά την ανωτέρω περίοδο συνοψίζονται στα ακόλουθα:

Α Υιοθέτηση του Ν. 4014/2011 για την επιτάχυνση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Ο Νόμος αυτός αποσκοπεί να επιταχύνει την απαιτούμενη χρονική περίοδο για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, η οποία είναι πολύ μεγαλύτερη από τη απαιτούμενη περίοδο άλλων κρατών μελών της ΕΕ, και να μεταφέρει στον ιδιωτικό τομέα αρμοδιότητες που μέχρι σήμερα ασκούσαν αποκλειστικά από το κράτος. Για παράδειγμα θα λειτουργήσει σώμα ιδιωτών περιβαλλοντικών ελεγκτών οι οποίοι θα ελέγχονται από την ελεγκτική περιβαλλοντική υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ. Επίσης εισάγει διαφάνεια στη λειτουργία των εγκαταστάσεων δημιουργώντας μια ηλεκτρονική ταυτότητα για κάθε επιχείρηση – εγκατάσταση, ανοικτή στο διαδίκτυο όπου θα βρίσκει κάθε ενδιαφερόμενος όλες τις περιβαλλοντικές πληροφορίες (άδεια, έλεγχοι, παραβάσεις). Για την εφαρμογή του Νόμου αυτού εκδόθηκε μέχρι σήμερα μικρός αριθμός από τις προβλεπόμενες Κανονιστικές Πράξεις (εννέα), με συνέπεια την καθυστέρηση της ολοκληρωμένης εφαρμογής του. Οι εκδοθείσες απόφασεις είναι ακόλουθες:

ΥΑ 1958/2012 κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες ανάλογα με τις δυνητικές περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, η οποία συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με την ΥΑ 20741/2012. Η υποβολή και έγκριση Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων απαιτείται μόνο στις εγκαταστάσεις που κατηγοροποιούνται στις ομάδες Α1 και Α2. Για τις λιγότερο ρυπαίνουσες εγκαταστάσεις απαιτείται μόνο η τήρηση Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων.

Κ.Υ.Α. Φ.15/4187/266/2012 με την οποία καθορίζονται Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις, κατά κλάδο δραστηριότητας, στην Άδεια Εγκατάστασης – Λειτουργίας, για τις δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Ν.3982/11 και κατατάσσονται στην Β Κατηγορία του Ν.4014/11. Η απλή δήλωση από τον υπεύθυνο της εγκατάστασης ότι θα τηρηθούν οι περιβαλλοντικές δεσμεύσεις δεν μπορεί να αποτελέσει εκέγγυο για την προστασία του περιβάλλοντος, αν δεν λειτουργήσει άμεσα και παράλληλα αποτελεσματικός περιβαλλοντικός έλεγχος με πολιτική βούληση για επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες. Μέχρι στιγμής δεν έχει ενισχυθεί ο περιβαλλοντικός έλεγχος δεδομένου ότι δεν έχει εκδοθεί το προβλεπόμενο από το Νόμο Π.Δ/μα για τη λειτουργία των ιδιωτών περιβαλλοντικών ελεγκτών, αλλά ούτε έχει εκφρασθεί πολιτική βούληση επιβολής αποτρεπτικών κυρώσεων στους παραβάτες.

Υ.Α. 15277/2012 η οποία καθορίζει τις διαδικασίες για την ενσωμάτωση στις Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) και στις Πρότυπες Περιβαλλοντικές δεσμεύσεις της έγκρισης επέμβασης σε δάση και δασικές εκτάσεις.

Υ.Α. 48963/2012 (ΦΕΚ Β' 2703/05.10.2012) Προδιαγραφές περιεχομένου Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α της ΥΑ 1958/2012.

ΚΥΑ 59845/2012 η οποία καθορίζει Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις για Τουριστικές εγκαταστάσεις και έργα αστικής ανάπτυξης, κτιριακού τομέα, αθλητισμού και αναψυχής.

Κ.Υ.Α 198015/2012 με την οποία καθορίζονται Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις ειδικά για Σταθμούς Βάσης Κινητής Τηλεφωνίας

Υ.Α. 21697/2012 με την οποία συγκροτήθηκε το Κεντρικό Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Αδειο-

δότησης, με σκοπό να επιταχύνει την περιβαλλοντική αδειοδότηση στις περιπτώσεις που εμπλέκονται περισσότερες συναρμόδιες υπηρεσίες και φορείς γνωμοδότησης.

ΚΥΑ 21398/2012 με την οποία ιδρύεται ειδικός δικτυακός τόπος για την ανάρτηση των Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ), καθώς και ανανέωσης ή τροποποίησης αυτών. Ο δικτυακός αυτός τόπος λειτουργεί ήδη και είναι προσβάσιμος από την ιστοσελίδα του ΥΠΕΚΑ, www.ypeka.gr

Β Ενσωμάτωση της Οδηγίας πλαίσιο για την ατμοσφαιρική ρύπανση 2008/50 με την ΚΥΑ 14122/2011. Για πρώτη φορά τίθενται στόχοι και λαμβάνονται μέτρα για τα μικρά αιωρούμενα σωματίδια που είναι τα πλέον επικίνδυνα για τη δημόσια υγεία.

Γ Ενσωμάτωση της Οδηγίας πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων 2008/98 με τον Νόμο 4042/2012. Για την εφαρμογή του Νόμου θα εκδοθούν Κανονιστικές Πράξεις που θα αντικαταστήσουν το ισχύον νομικό πλαίσιο. Εισάγεται η αρχή της ιεράρχησης των αποβλήτων, ήτοι η υποχρέωση της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων, στη συνέχεια η επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και ανάκτηση και ως τελευταία επιλογή, η απλή διάθεση με υγειονομική ταφή.

Διαμορφώθηκε το πλαίσιο για την αδειοδότηση συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων από εκκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ - μπάζα) ΚΥΑ 36259/1757/Ε103/2010. Το ΥΠΕΚΑ καθυστέρησε πολλά χρόνια την έκδοση της απόφασης αυτής. Με βάση την ανωτέρω ΚΥΑ αδειοδοτήθηκαν ήδη τρία συστήματα για την εναλλακτική διαχείριση των ΑΕΚΚ στη Βόρεια Ελλάδα.

Δ Ενσωμάτωση της Οδηγίας για την ποινική προστασία του περιβάλλοντος με τον Νόμο 4042/2012. Νομιμοποιείται η συμμετοχή του κοινού σε ποινικές δίκες ως πολιτική αγωγή είτε ως φυσικά πρόσωπα, είτε ως οργανωμένοι επιστημονικοί, περιβαλλοντικοί, επαγγελματικοί φορείς. Το περιβαλλοντικό έγκλημα αντιμετωπίζεται με τα μέσα της ποινικής δίωξης και προστασίας. Ενισχύονται οι αρμοδιότητες των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και επεκτείνονται και

στην ποινική διαδικασία προκειμένου να καταπολεμηθεί πιο αποτελεσματικά το περιβαλλοντικό έγκλημα. Οι Επιθεωρητές Περιβάλλοντος έχουν αρμοδιότητα για όλη τη χώρα. Η προκαταρκτική εξέταση και η προανάκριση των εγκλημάτων, ενεργείται και από τους Επιθεωρητές Περιβάλλοντος, συνεπικουρούμενους, εφόσον χρειαστεί και μετά από πρόσκλησή τους, από τους κατά περίπτωση αρμόδιους γενικούς ή ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους, πάντοτε υπό τη διεύθυνση και την εποπτεία του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται ο τόπος τέλεσης. Ειδικά για τα κακουργήματα που προβλέπονται στον Ν. 4042, η κατά το άρθ. 253 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ) έρευνα, μπορεί να συμπεριλάβει και τη διενέργεια μορφών έρευνας, που περιγράφονται στις διατάξεις του άρθρου 253Α του ΚΠΔ και υπό τις προϋποθέσεις που τίθενται με αυτές.

Ε Ενσωμάτωση της Οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική 2008/56 με τον Νόμο 3983/2011. Σε εφαρμογή του Νόμου αυτού εκδόθηκαν οι Κανονιστικές Πράξεις:

YA 160182/2011 με την οποία εγκρίνεται ο Κανονισμός Λειτουργίας Εθνικής Επιτροπής Θαλάσσιας Στρατηγικής

YA 110428/2012 με την οποία συγκροτείται η Εθνική Επιτροπή Θαλάσσιας Στρατηγικής

KYA 1002/2012 σχετικά με την ενημέρωση του κοινού και την δημόσια διαβούλευση για στοιχεία θαλάσσιας στρατηγικής

YA 1175 /2012 με την οποία εγκρίνονται περιβαλλοντικοί στόχοι και δείκτες.

ΣΤ Έκδοση Κανονιστικών πράξεων για την εφαρμογή της Οδηγίας πλαίσιο για τα νερά. Με βάση τις παρεχόμενες εξουσιοδοτήσεις από τον Νόμο 3199/2003, ο οποίος ενσωμάτωσε την Οδηγία πλαίσιο για τα νερά 2000/60, εκδόθηκαν οι ακόλουθες Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις:

KYA 140384/2011 με την οποία ορίζεται το εθνικό δίκτυο για την παρακολούθηση της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων. Επτά φορείς αναλαμβάνουν τη διενέργεια των μετρήσεων υπό την καθοδήγηση και συντονισμό της Ει-

δικής Γραμματείας Υδάτων (ΕΓΥ). Το έργο χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΠ-ΠΕΡΑΑ) με 25 εκ ΕΥΡΩ.

KYA 145116/2011 με την οποία καθορίζονται τα μέτρα, οι όροι και οι διαδικασίες για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων. Η ΚΥΑ αυτή αποτελεί μέτρο αντιμετώπισης του αυξανόμενου προβλήματος της λειψυδρίας και ξηρασίας, που λόγω της κλιματικής αλλαγής και της υπερθέρμανσης του πλανήτη αναμένεται να αυξάνεται διαρκώς.

KYA 150559/2011 με την οποία καθορίζονται οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις με τις οποίες υποχρεούνται να υποβάλουν αίτηση για να αποκτήσουν δικαίωμα χρήσης υδάτων, όσοι δεν έλαβαν προγενέστερη άδεια σύμφωνα με τον προγενέστερο Νόμο 1739/1987. Η ΚΥΑ αυτή τροποποιήθηκε τέσσερις φορές μέχρι σήμερα (4η τροποποίηση ΚΥΑ 11084, ΦΕΚ 3368/Β/17.12.2012), παρατείνοντας το χρονικό σημείο στο οποίο μπορεί να κατατεθεί σχετική αίτηση αδειοδότησης μέχρι τις 15 Μαΐου 2013.

KYA 38317/1621/Ε103/2011 με την οποία καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές και τα ελάχιστα κριτήρια επιδόσεων των αναλυτικών μεθόδων για τη χημική ανάλυση και παρακολούθηση των υδάτων. Με την ΚΥΑ αυτή ενσωματώνεται στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2009/90.

YA 1811/2011 με την οποία ορίζονται οι ανώτατες επιτρεπόμενες τιμές για τη συγκέντρωση συγκεκριμένων ρύπων, ομάδων ρύπων ή δεικτών ρύπανσης σε υπόγεια ύδατα, σε εφαρμογή της ΚΥΑ 39626/2208/2009.

KYA 51354/641/Ε103/8.12.2010 με την οποία καθορίστηκαν τα Πρότυπα Ποιότητας Περιβάλλοντος για τις συγκεντρώσεις Ρύπων και Ουσιών Προτεραιότητας στα επιφανειακά νερά. Ενσωματώνεται στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2008/105, με την οποία τροποποιήθηκε η Οδηγία 2000/60.

Απόφαση Εθνικής Επιτροπής Υδάτων 28.9.2010 με την οποία καθορίστηκαν οι 45 Λεκάνες Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ) της χώρας στα 14 υδατικά της διαμερίσματα.

KYA 106253/2010 με την οποία συμπληρώθηκε η ΚΥΑ 19652/106/1999 που προσδιορίζει

τα νερά που υφίστανται νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης και συμπεριλαμβάνει στον κατάλογο ευπρόσβλητων ζωνών, που καθορίστηκε με την ΚΥΑ 16190/1335/1997, τη Λεκάνη Απορροής του Ποταμού Ασωπού Βοιωτίας.

Η Έκδοση του Νόμου για τη διατήρηση της Βιοποικιλότητας Ν. 3937/2011. Στο άρθρο 9 του Νόμου αυτού περιλαμβάνεται πλήρης κατάλογος των προστατευόμενων περιοχών της χώρας. Ο Νόμος προβλέπει εργαλεία και μέσα για τη συγκέντρωση δεδομένων για την ελληνική βιοποικιλότητα, την παροχή αντισταθμιστικών οφελειών στις τοπικές κοινωνίες που λόγω του ότι τυχαίνει να διαθέτουν πλούσια βιοποικιλότητα στερούνται της δυνατότητας οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής τους και δίνει αποφασιστικές αρμοδιότητες στη Επιτροπή «Φύση 2000». Για την εφαρμογή του νόμου προβλέπεται έκδοση μεγάλου αριθμού Κανονοστικών Πράξεων η έκδοση των οποίων έχει ιδιαίτερα καθυστερήσει.

Συνομογραφίες

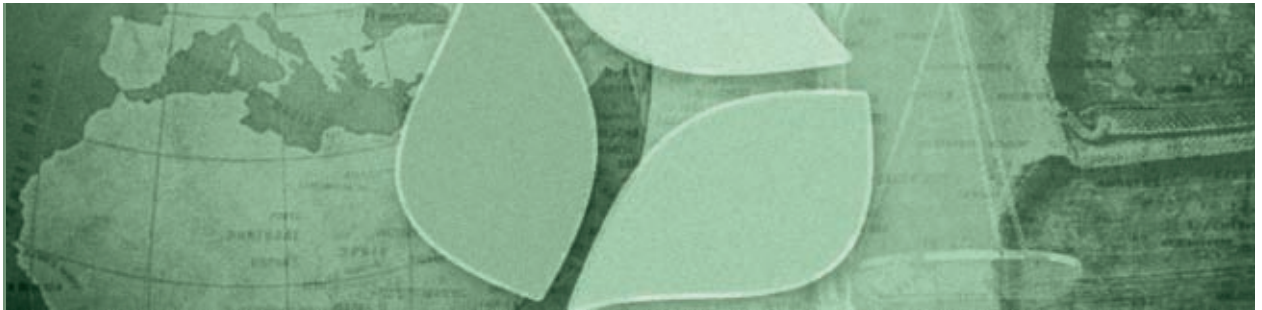
Απ.	Απόφαση
Γ. Γρ.	Γενικός Γραμματέας
ΓΝΜ	Γνωμοδότηση
Ε.	Κοινοβούλιο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Κ.Υ.Α.	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ο.Λ.Π.	Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Ρ.Α.Ε.	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
Υ.Π.Ε.Κ.Α.	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ανασύσταση των Υπουργείων έγινε με το Π.Δ. 85/2012 (ΦΕΚ Α' 141) «Ίδρυση και μετονομασία Υπουργείων, μεταφορά και κατάργηση υπηρεσιών»

Πίνακας Περιεχομένων

1. Γενικά
2. Ατμόσφαιρα
3. Νερά
 - 3.1. Θάλασσα
 - 3.2. Γλυκά νερά
4. Απόβλητα
 - 4.1. Στερεά Απόβλητα
 - 4.2. Λύματα
 - 4.2.1 Καθορισμός αποδεκτών για διάθεση λυμάτων (από Ιανουάριο 2010 έως Ιανουάριο 2013)
5. Βιομηχανική Δραστηριότητα - Επιχειρήσεις - Εγκαταστάσεις
 - 5.1. Βιομηχανικά Πάρκα (ΒΙ.ΠΑ.), Βιοτεχνικά Πάρκα (ΒΙΟ.ΠΑ.), Βιομηχανική και Επιχειρηματική Περιοχή (Β.Ε.ΠΕ.), Επιχειρηματικά Πάρκα (Ε.Π.)
 - 5.2. Όροι λειτουργίας και Αδειοδότηση
 - 5.3. Κτηνοτροφικές Εγκαταστάσεις
 - 5.4. Τουριστικές Επιχειρήσεις
6. Ενέργεια
 - 6.1. Γενικά
 - 6.2. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.)
7. Φύση - Βιοποικιλότητα
 - 7.1. Γενικά
 - 7.2. Βιότοποι
 - 7.2.1. Δάση
 - 7.2.2. Εθνικά Πάρκα
 - 7.2.3. Υγροβιότοποι
 - 7.2.4. Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (Ε.Ζ.Δ.) – Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.)
 - 7.2.5. Καταφύγια άγριας ζωής (Κ.Α.Ζ)
 - 7.2.6. Πάρκα-Αστική Ανάπλαση
 - 7.3. Προστασία των ζώων
 - 7.4. Βασικές Ρυθμίσεις κυνηγιού
8. Αλιεία
9. Γεωργία
10. Θόρυβος
11. Πολεοδομικές Ρυθμίσεις
12. Διεθνείς Σχέσεις

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΚΥΑ 2/91093/ΔΥΕΠ (ΦΕΚ Β' 3490/31.12.2012)

Καθορισμός φορέων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ελεγχόμενων από τη Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων (Γ.Δ.Δ.Ε.) του Υπουργείου Οικονομικών.

Υ.Α. 4503/2012 (ΦΕΚ Β' 3184/30.11.2012)

Καταγραφή, συστηματοποίηση και ταξινόμηση των Πράσινων Πόρων, προγραμματικός και λογιστικός διαχωρισμός τους, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 εδάφ. Β' του Ν. 3889/2010 «Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 182/Α').

Π.Δ. 126/2012 (ΦΕΚ Α' 227/16.11.2012)

Καθορισμός των προσόντων των επιθεωρητών που θα διενεργούν περιοδικές επιθεωρήσεις σε μεταποιητικές ή συναφείς εγκαταστάσεις, σύμφωνα με το Ν. 3982/2011, θέσπιση των κανόνων που διέπουν την εκτέλεση του έργου των επιθεωρητών και ρύθμιση των ζητημάτων που αφορούν στη διαδικασία πιστοποίησης τους για την εγγραφή τους στο Μητρώο.

Κ.Υ.Α. 4019/2012 (ΦΕΚ Β' 2755/11.10.2012)

Τροποποίηση της ΚΥΑ 5585/27.08.2010 των Υπουργών Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Εκχώρηση αρμοδιοτήτων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 στις Υπηρεσίες: Διεύθυνση Διαχείρισης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος, Διεύθυνση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας, Διεύθυνση Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος και Διεύθυνση Αναδασώσεων και Ορεινής Υδρονομίας και Διεύ-

θυνση Ανάπτυξης Δασικών Πόρων της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος της Ειδικής Γραμματείας Δασών του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής» (Β' 1492).

Κ.Υ.Α. Ζ3-1531/2012 (ΦΕΚ Β' 1306/18.04.2012)

Καθορισμός προϋποθέσεων για τη χρήση περιβαλλοντικών ισχυρισμών¹ σε πλαστικά αντικείμενα και συσκευασίες.

ΝΟΜΟΣ 4042/2012 (ΦΕΚ Α' 24/13.02.2012)

Ποινική προστασία του περιβάλλοντος - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99/ΕΚ² - Πλαίσιο πα-

¹ Άρθρο 1 Κ.Υ.Α. Ζ3-1531/2012 : «1. Η παρούσα απόφαση καθορίζει τους όρους, τους οποίους πρέπει να πληρούν στερεά πλαστικά προϊόντα, στην περίπτωση που διατίθενται στους καταναλωτές ως βιοδιασπώμενα ή/και με ανάλογο περιεχομένου περιβαλλοντικούς ισχυρισμούς. 2. (3). «περιβαλλοντικός ισχυρισμός»: δήλωση, σύμβολο, λογότυπος ή εικόνα που υποδεικνύει τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά ενός προϊόντος. Ένας περιβαλλοντικός ισχυρισμός μπορεί να γίνει μέσω επίσημης του προϊόντος ή της συσκευασίας του προϊόντος, μέσω συνοδευτικών φυλλαδίων του προϊόντος, τεχνικών φυλλαδίων, διαφήμισης, δημόσιας προβολής, τηλεοπλήσεων, καθώς επίσης με τη χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων, όπως το διαδίκτυο.»

² Ίδετε ΕΝΟΤΗΤΑ Α' - ΠΟΙΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2008/99/ΕΚ) - Αιτιολογική Έκθεση στο Σχέδιο του Νόμου: Οι ρυθμίσεις του ν.1650/1986 θεωρήθηκαν πρωτοποριακές σε σχέση με το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο περιβαλλοντικής προστασίας που ίσχυε σε άλλα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικότερα το άρθρο 28 με την ποινικοποίηση των περιβαλλοντικών αδικημάτων. Σήμερα οι περισσότερες σύγχρονες νομοθεσίες των κρατών μελών έχουν υιοθετήσει ποινικές διατάξεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Ωστόσο, οι προβλεπόμενες κυρώσεις διαφέρουν ανάλογα με το κράτος - μέλος, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται σοβαρές διαφορές σε ό,τι αφορά το επίπεδο των επιβαλλόμενων κυρώσεων για παρεμφερή ή ταυτόσημα αδικήματα. Το περιβαλλοντικό έγκλημα συχνά έχει διασυνοριακό χαρακτήρα ή επιπτώσεις. Κατά συνέπεια, διαπιστώθηκε ότι οι δράστες μπορούσαν να εκμεταλλεύονται προς όφελός τους τις υφιστάμενες διαφορές μεταξύ των νομοθεσιών των επιμέρους κρατών - μελών. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίστηκε σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης με την ανάληψη της δέουσας νομοθετικής δράσης και την υιοθέτηση της οδηγίας 2008/99/ΕΚ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μεριμνά, σύμφωνα με το άρθρο 174 (παράγραφος 2) της Συνθήκης ΕΚ, για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος και λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα που διασφαλίζουν την πλήρη εφαρμογή των κανόνων που θεσπίζει σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Η οδηγία 2008/99/ΕΚ αφορά αποκλειστικά και μόνο

ραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ - Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

ΝΟΜΟΣ 4014/2011 (ΦΕΚ Α' 209/21.09.2011)

Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων³, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

ΝΟΜΟΣ 3889/2010 (ΦΕΚ Α' 182/14.10.2010)

Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις.

ΝΟΜΟΣ 3861/2010 (ΦΕΚ Α' 112/13.07.2010)

Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «πρόγραμμα διαύγεια».

αυτό που δεν μπορούν να επιτύχουν ικανοποιητικά τα κράτη - μέλη χωριστά, δηλαδή την καθιέρωση ενιαίου ελάχιστου πλαισίου ποινικής προστασίας για ολόκληρη την ΕΕ, μέσω του οποίου να είναι δυνατή η αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος, θεσπίζοντας παράλληλα κοινές αρχές και προσεγγίσεις για τα κράτη μέλη.

- 3 Με τις νέες ρυθμίσεις για την περιβαλλοντική αδειοδότηση που εισάγονται, καθιερώνονται τα εξής: - Απαλλαγή από τη διαδικασία των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων και δραστηριοτήτων που έχουν τοπικές μόνο επιπτώσεις στο περιβάλλον. - Κατάργηση της υφιστάμενης υποκατηγορίας Β3 (4.200 φάκελοι ετησίως). - Κατάργηση της προμελέτης, η οποία πλέον καθίσταται προαιρετική, (περίπου 2.800 φάκελοι ετησίως). - Μείωση των έργων και δραστηριοτήτων για τα οποία απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση (σήμερα η ελληνική νομοθεσία απαιτεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε πολύ περισσότερα είδη έργων και δραστηριοτήτων απ' ό,τι προβλέπει η Ευρ. Οδηγία). - Ξεκάθαρη κατάταξη των έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες βαρύτητας επιπτώσεων στο περιβάλλον (Α1, Α2 και Β) σύμφωνα με τα κριτήρια της σχετικής Ευρωπαϊκής Οδηγίας. - Κατάργηση των συνυπογραφών άλλων Υπουργών (διαδικασία που συνήθως διαρκεί 2-3 μήνες, υπό την προϋπόθεση ότι, εν τω μεταξύ, δεν θα υπάρξει αλλαγή κάποιου υπουργού). - Κατάργηση αλληλοεπικαλυπτόμενων αδειοδοτήσεων (όπως π.χ. η άδεια διάθεσης λυμάτων και οι άδειες διαχείρισης αποβλήτων κλπ.) που αποτελούν γραφειοκρατικά βαρίδια για τις επιχειρήσεις και δημιουργούν συνθήκες που ευνοούν κρούσματα διαφθοράς. Οι άδειες αυτές ενσωματώνονται στην απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. - Σαφής καθορισμός του περιεχομένου των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των απαιτούμενων δικαιολογητικών ανά υποκατηγορία (Α1 ή Α2) και ανά ομάδα έργων/δραστηριοτήτων, όπως επίσης και του περιεχομένου των αποφάσεων έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα συντάσσονται σε τυποποιημένη βάση και ει δυνατόν υπό μορφή πινάκων και προεπιλεγμένων απαντήσεων (check list), ώστε να διασφαλιστεί η αρτιότητα τους. Ίδτε επίσης, σχετικά, την ανάλυση του Γ. Μπάλια (4/8/2011) για την περιβαλλοντική αδειοδότηση στην ιστοσελίδα «Παρατηρητήριο για τη μεταλλευτική δραστηριότητα» <http://antigoldgreece.wordpress.com/2011/08/04/balias/>.

2. ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

Κ.Υ.Α Η.Π. 48416/2037/Ε.103/2011 (ΦΕΚ Β' 2516/07.11.2011)

Μέτρα και όροι για την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς -Τροποποίηση της ΚΥΑ 29457/1511/2005 (Β' 992), του Π.Δ. 51/2007 (Α' 54) και του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190), σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/31/ΕΚ του Ε. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 «σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ε. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 200/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006.

ΚΥΑ 14122/549/Ε103/2011. (ΦΕΚ Β' 488/30.03.2011)

Βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και ενσωμάτωση της Οδηγίας 2008/50.

Κ.Υ.Α Η.Π. 57495/2959/Ε103/2010 (ΦΕΚ Β' 2030/29.12.2010)

Τροποποίηση της ΚΥΑ 54409/2632/2004 «Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου...», σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/101 για την ένταξη στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου των αεροπορικών δραστηριοτήτων, και της Οδηγίας 2009/29 για την επέκταση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της Κοινότητας.

3. ΝΕΡΑ

3.1. Θάλασσα

Π.Δ 8/2013 (ΦΕΚ Α' 27/31.1.2013)

Αποδοχή τροποποιήσεων στα Παραρτήματα V του Πρωτοκόλλου του 1978 της Διεθνούς Σύμβασης για την πρόληψη της Ρύπανσης από πλοία του 1973 (Αναθεωρημένο Παράρτημα V της ΔΣ MARPOL 73/78)

Κ.Υ.Α. 531.5-6/2012 (ΦΕΚ Β' 3266/06.12.2012)

Αποδοχή τροποποιήσεων στα Παραρτήματα IV και VI της Διεθνούς Σύμβασης για την πρόληψη της Ρύπανσης από πλοία του 1973⁴, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο του 1978 που σχετίζεται με αυτή (ΔΣ MARPOL 73/78).

**Κ.Υ.Α. 531.5-6/Α.Σ.3432/2012
(ΦΕΚ Β' 2936/02.11.2012)**

Αποδοχή τροποποιήσεων στο Παράρτημα VI του Πρωτοκόλλου του 1997, το οποίο τροποποιεί τη Διεθνή Σύμβαση για την πρόληψη της Ρύπανσης από πλοία του 1973, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο του 1978 που σχετίζεται με αυτή (Περιοχή Ελέγχου Εκπομπών της Βορείου Αμερικής).

**Κ.Υ.Α. 531.5-6/Α.Σ.3431/2012
(ΦΕΚ Β' 2936/02.11.2012)**

Αποδοχή τροποποιήσεων στο Παράρτημα VI του Πρωτοκόλλου του 1997, το οποίο τροποποιεί τη Διεθνή Σύμβαση για την πρόληψη της Ρύπανσης από πλοία του 1973, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο του 1978 που σχετίζεται με αυτή (Αναθεωρημένος Τύπος του Συμπληρώματος στο ΔΠΠΡΑ).

Υ.Α. 1175/2012 (ΦΕΚ Β' 2939/02.11.2012)

Έγκριση περιβαλλοντικών στόχων και δεικτών για τα θαλάσσια ύδατα, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του Ν. 3983/2011 (Α' 144).

Υ.Α. 253/2012 (ΦΕΚ Β' 2734/10.10.2012)

Έγκριση χημικής διασκορπιστικής ουσίας πετρελαιοκηλίδων «SUPERDISPERSANT 25».

ΥΑ 4113.290/2012 (ΦΕΚ Β' 2366/24.8.2012)

Αποδοχή οδηγιών σχετικά με την εφαρμογή του Διεθνούς Κώδικα Ασφαλούς Διαχείρισης από τις Αρχές (ISM CODE)⁵, όπως οι οδηγίες

ες αυτές υιοθετήθηκαν από τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (ΙΜΟ), σύμφωνα με την απόφαση Α 1022(26)/2.12.2009.

Π.Δ. 78 /2012 (ΦΕΚ Α' 136/14.6.2012)

Τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ. 49/2005 «Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2002/59/ΕΚ του Ε. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2002 «Δημιουργία κοινοτικού συστήματος παρακολούθησης της κυκλοφορίας των πλοίων και ενημέρωσης» (Α 66), σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2011/15/ ΕΕ της Επιτροπής, της 23ης Φεβρουαρίου 2011.

ΝΟΜΟΣ 4037/2012 (ΦΕΚ Α' 10/30.01.2012)

Για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/35/ΕΚ του Ε.Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων, περιλαμβανομένων των ποινικών κυρώσεων, για αδικήματα ρύπανσης (L255), η οποία τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2009/123/ΕΚ του Ε. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2009 (L280) και άλλες διατάξεις.

ΚΥΑ 1002/2012 (ΦΕΚ Β' 2377/27.08.2012)

Ενημέρωση του κοινού και δημόσια διαβούλευση για στοιχεία θαλάσσιας στρατηγικής.

ΥΑ 110428/2012 (ΦΕΚ ΥΟΔΔ 189/11.04.2012)

Συγκρότηση της Εθνικής Επιτροπής Θαλάσσιας Στρατηγικής.

ΥΑ 160182/2011 (ΦΕΚ Β' 3186/30.12.2011)

Έγκριση Κανονισμού Λειτουργίας Εθνικής Επιτροπής Θαλάσσιας Στρατηγικής.

ΝΟΜΟΣ 3983/2011 (ΦΕΚ Α' 144/17.06.2011)

Εθνική στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ε. Κοινο-

4 Με το Ν.1269/82 (Α' 89) κυρώθηκε η Διεθνής Σύμβαση «πρόληψη της ρύπανσης της θάλασσας από πλοία του 1973 και του Πρωτοκόλλου του 1978» MARPOL 73/78 [βλ. ιστοσελίδα του ΙΜΟ (International Maritime Organization) www.imo.org].

5 Ο Διεθνής Κώδικας Ασφαλούς Διαχείρισης για την Ασφαλή Λειτουργία των πλοίων και για την Πρόληψη της Ρύπανσης {Διεθνής Κώδικας Ασφαλούς Διαχείρισης (ISM)}, υιοθετήθηκε από τον ΙΜΟ με την απόφαση Α. 741(18) και έγινε υποχρεωτικός λόγω της θέσης σε εφαρμογή την 1η Ιουλίου 1998 του Κεφαλαίου ΙΧ της SOLAS για την διαχείριση της Ασφαλούς Λειτουργίας των πλοίων. Ο Κώδικας ISM αποτελεί ένα διεθνές πρότυπο για την ασφαλή διαχείριση και λειτουργία των πλοίων και την πρόληψη της ρύπανσης. Κατάλληλη οργάνωση της δι-

αχείρισης, στην ξηρά και στη θάλασσα, απαιτείται για να διασφαλισθούν επαρκή πρότυπα ασφάλειας και πρόληψης της ρύπανσης. Μία συστηματική προσέγγιση της διαχείρισης από τους υπεύθυνους της διαχείρισης των πλοίων είναι ως εκ τούτου αναγκαία.

Βουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008 και άλλες διατάξεις.

3.2. Γλυκά νερά

Π.Δ. 12/2012 (ΦΕΚ ΑΑΠ 229/19.06.2012)

Εγκριση καταλόγου μικρών νησιωτικών υδροτόπων και καθορισμός όρων και περιορισμών για την προστασία και ανάδειξη των μικρών παράκτιων υδροτοπων που περιλαμβάνονται σε αυτόν.

Υ.Α. 3590/ΕΥΔ και ΠΛΑΠ 136/2012 (ΦΕΚ Β' 356/17.2.2012)

Τροποποίηση της ΥΑ 14412/ΕΥΔ και ΠΤΣ 869/1-4-2010 Υφυπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας για τη Χρηματοδότηση/Επιχορήγηση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας - Θράκης ως Φορέα Υλοποίησης για το Έργο (κωδ. ΧΜ ΕΟΧ: ΕΛ0022): «Προστασία και ανόρθωση υδατικών και δασικών πόρων Νομού Ροδόπης» από πόρους του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΧΜ ΕΟΧ) περιόδου 2004-2009, του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ περιόδου 2009- 2014 και του Εθνικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Π.Δ. 4 /2012 (ΦΕΚ Α' 6/19.01.2012)

Τροποποίηση του Π.Δ/τος 85/2001 «Σύσταση Ειδικής Υπηρεσίας Δημοσίων Έργων για τη μελέτη και κατασκευή του έργου «Υδρευση Ηρακλείου Κρήτης και Αγίου Νικολάου από το φράγμα Αποσελέμνη» (ΕΥΔΕ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)» (Α'/73) όπως αυτό ισχύει μετά την τροποποίηση του με το Π.Δ. 56/2006 (Α/60).

ΚΥΑ 140384/2011 (ΦΕΚ Β' 2017/9.9.2011)

Ορισμός Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων με καθορισμό των θέσεων (σταθμών) μετρήσεων και των φορέων που υποχρεούνται στην λειτουργία τους, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4 του Ν. 3199/2003 (Α' 280).

Κ.Υ.Α 150559/2011 (ΦΕΚ Β' 1440/16.06.2011)

Διαδικασίες, όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση αδειών για υφιστάμενα δικαιώματα χρήσης νερού. Τροποποιήθηκε με τις ΚΥΑ: α)

160143/2011, β) 110424/2012, γ) 110613/2012, δ) 11084/2012 (ΦΕΚ Β 3368/17.12.2012).

ΚΥΑ 145116/02-02-2011 (ΦΕΚ Β' 354/8.3.2011)

Καθορισμός μέτρων, όρων και διαδικασιών για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και άλλες διατάξεις.

ΚΥΑ 51354/641/Ε103/2010 (ΦΕΚ Β' 1909/8.12.2010)

Καθορισμός Προτύπων Ποιότητας Περιβάλλοντος (ΠΠΠ) για τις συγκεντρώσεις ορισμένων ρύπων και ουσιών προτεραιότητας στα επιφανειακά ύδατα.

Απ. 706/2010 ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΥΔΑΤΩΝ (ΦΕΚ Β' 1383/02.09.2010)

Καθορισμός των Λεκανών Απορροής Ποταμών της χώρας και ορισμού των αρμόδιων Περιφερειών για τη διαχείριση και προστασία τους.

4. ΑΠΟΒΛΗΤΑ

4.1. Στερεά Απόβλητα

ΝΟΜΟΣ 4042/2012 (ΦΕΚ Α' 24/13.02.2012)

Ποινική προστασία του περιβάλλοντος - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/99/ΕΚ - Πλαίσιο παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2008/98/ΕΚ⁶- Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Κ.Υ.Α. Δ1/Α/10839/2012 (ΦΕΚ Β' 1667/16.05.2012)

Εξειδίκευση πρώτων υλών και καθορισμός δια-

⁶ Ίδετε ΕΝΟΤΗΤΑ Β' - ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2008/98/ΕΚ) - Αιτιολογική Έκθεση στο Σχέδιο του Νόμου: Εισάγονται στο εθνικό μας δίκαιο, νέοι ορισμοί όπως ο ορισμός του αποβλήτου, ο ορισμός του επικίνδυνου αποβλήτου, ο ορισμός της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση, η επαναχρησιμοποίηση, η ανάκτηση, η πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, ο ορισμός των βιολογικών αποβλήτων (βιοαποβλήτων) κλπ. Στη συνέχεια, ορίζονται με σαφήνεια τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία δια της κανονιστικής διαδικασίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα χαρακτηρίζει ως υποπροϊόντα ορισμένα απόβλητα, καθώς και ο χαρακτηρισμός ή αποχαρακτηρισμός αποβλήτων, δηλαδή πότε ορισμένα απόβλητα θα παύουν να αποτελούν απόβλητα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακόμη, με τη θέσπιση της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», το κόστος διαχείρισης των αποβλήτων βαρύνει τον αρχικό παραγωγό και τον κάτοχο των αποβλήτων ή τους προηγούμενους κατόχους ή παραγωγούς του προϊόντος από το οποίο προέκυψαν τα απόβλητα. στόχους και δείκτες. Τα προγράμματα αυτά αφορούν κυρίως τους παραγωγούς προϊόντων.

δικασίας πιστοποίησης των ποσοτήτων τους, σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 2 του Ν. 4062/2012 (ΦΕΚ Α' 70) (Αναφέρεται στην παραγωγή βιοντί-ζελ από απόβλητα).

Κ.Υ.Α. 146163/2012 (ΦΕΚ Β' 1537/08.05.2012)

Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση Αποβλήτων Υγειονομικών Μονάδων.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 16/10-11-2011 (Α.Π.: 4095.82)

Υ.Π.Ε.Κ.Α.

Διευκρινίσεις σχετικά με κατάργηση αδειών διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 4014/2011.

Κ.Υ.Α. 41624/2057/Ε103/2010

(ΦΕΚ Β' 1625/11.10.2010)

Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ηλεκτρικών σπληνών και συσσωρευτών σε συμμόρφωση με τις διατάξεις των Οδηγιών 2006/66 και 2008/103.

Κ.Υ.Α. 36259/1757/Ε103/2010

(ΦΕΚ Β' 1312/24.08.2010)

Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ).

4.2. Λύματα

ΚΥΑ 145116/02-02-2011 (ΦΕΚ Β' 354/8.3.2011)

Καθορισμός μέτρων, όρων και διαδικασιών για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και άλλες διατάξεις.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1589/03-11-2011 Υ.Π.Ε.Κ.Α.-ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΔΑΤΩΝ

Διευκρινίσεις σχετικά με την ορθή εφαρμογή της ΚΥΑ 45116/02.02.2011 (ΦΕΚ Β' 354/2011) «Καθορισμός μέτρων, όρων και διαδικασιών για την επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων και άλλες διατάξεις» μετά την έκδοση του Ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 209/21.09.2011).

4.2.1 Καθορισμός αποδεκτών για διάθεση λυμάτων (από Ιανουάριο 2010 έως Ιανουάριο 2013)

ΥΑ Δ16γ/381/5/44/Γ/2012

(ΦΕΚ Β' 286/13/02/2012)

Έγκριση του Ειδικού Κανονισμού Λειτουργίας Δικτύου Αποχέτευσης (Ε.Κ.Λ.Δ.Α.) της ΕΥΔΑΠ Α.Ε.

Απ. ΔΔΥΚΜ/Β3/Φ75/2783/2012 Αντιπεριφερειάρχη Πέλλας (ΦΕΚ Δ' 508/23.8.2012)

Καθορισμός υδάτινου ενδιάμεσου αποδέκτη για τη διάθεση επεξεργασμένων αστικών μη επικίνδυνων λυμάτων των ΤΚ Αγ. Λουκά, Εσωβάλτων, Σταυροδρομίου και Ακρολίμνης της ΔΕ ΚΡ. Βρύσης του Δήμου Πέλλας Ν. Πέλλας.

Απ. 01α/77/2012 Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής (ΦΕΚ Δ' 105/02.03.2012)

Καθορισμός αποδέκτη διάθεσης επεξεργασμένων αστικών λυμάτων βιολογικού καθαρισμού Δήμου Αριστοτέλη.

Απ. 318/2012 Περιφερειάρχη Ηπείρου (ΦΕΚ Δ' 107/2.3.2012)

Καθορισμός υδάτινου αποδέκτη και όρων διάθεσης υγρών αποβλήτων της μονάδας επεξεργασίας αστικών λυμάτων των Δήμων Νικ. Σκουφά και Αρταίων (τ. Δ. Αράχθου και Αμβρακικού) Περιφερειακής Ενότητας Αρτας, Περιφέρειας Ηπείρου, (τροποποίηση και διόρθωση της αρ. ΔΥΠ. 4747/23.12.2009 απόφασης Νομάρχης Αρτας).

Απ. 2852/2012 Αντιπεριφερειάρχη Ρεθύμνης (ΦΕΚ Δ' 349/31.05.2012)

Χαρακτηρισμός τελικού αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμού «ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑΣ» του Δήμου Αμαρίου της Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης.

Απ. 2841/2012 Αντιπεριφερειάρχη Ρεθύμνης (ΦΕΚ Δ' 349/31.05.2012)

Χαρακτηρισμός τελικού αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμού «ΠΑΤΣΟΥ» του Δήμου Αμαρίου της Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης.

Απ. 2860/2012 Αντιπεριφερειάρχη Ρεθύμνης (ΦΕΚ Δ' 349/31.05.2012)

Χαρακτηρισμός τελικού αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμού «ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ - ΑΓ. ΦΩΤΕΙΝΗΣ» του Δήμου Αμαρίου της Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης.

Απ. 2857/2012 Αντιπεριφερειάρχης Ρεθύμνης (ΦΕΚ Δ' 349/31.05.2012)

Χαρακτηρισμός τελικού αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμού «ΒΟΛΕΩΝΩΝ» του Δήμου Αμαρίου της Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης.

Απ. 4103/2012 Περιφερειάρχης Κρήτης (ΦΕΚ Δ' 281/02.05.2012)

Χαρακτηρισμός αποδεκτή επεξεργασμένων λυμάτων οικισμών Αγίας Πελαγίας, Λυγαριάς, Μαδέ, Αχλάδας, Αμμουδίου, Μονοναυτη, Ξηροκάμπου και Ψαρομούρας του Δήμου Μαλεβιζίου.

Απ. 4104/2012 Περιφερειάρχης Κρήτης (ΦΕΚ Δ' 281/02.05.2012)

Χαρακτηρισμός αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμών Καρτερού, Βαθειανού Κάμπου και Κοκκίνι Χάνι του Δήμου Χερσονήσου.

Απ. 6906/2011 Αντιπεριφερειάρχης Ρεθύμνης (ΦΕΚ Δ' 566/30.12.2011)

Χαρακτηρισμός τελικού αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμών «Πανόρμου και Ρούμελη του Δήμου Μυλοποτάμου της Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης», το ρέμα Γεροποτάμου.

Απ. 12711/2011 Αντιπεριφερειάρχης Ηρακλείου (ΦΕΚ Δ' 465/11.11.2011)

Καθορισμός αποδέκτη διάθεσης επεξεργασμένων αστικών λυμάτων της μονάδας επεξεργασίας Δημοτικής Ενότητας Πεζών Δήμου Αρχαίων - Αστερουσίων.

Απ. 38758/1659/2011 Περιφερειάρχης Ηπείρου (ΦΕΚ Δ' 199/17.06.2011)

Καθορισμός του ρέματος Κωκυτού ως ενδιάμεσου αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων του Δήμου Παραμυθιάς με τελικό αποδέκτη τον ποταμό Αχέροντα και των όρων διάθεσης αυτών.

Απ. 10098/10/2011 Αντιπεριφερειάρχης Ηλείας (ΦΕΚ Δ' 166/14.06.2011)

Χαρακτηρισμός αποδέκτη των αστικών λυμάτων του Τ.Κ. Αρτέμιδος Δήμου Ζαχάρως.

Απ. 1769/2011 Αντιπεριφερειάρχης Ρεθύμνης (ΦΕΚ Δ' 155/07.06.2011)

Χαρακτηρισμός αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμού Μελάμπων, του Δήμου Αγίου Βασιλείου.

Απ. 1770/2011 Αντιπεριφερειάρχης Ρεθύμνης (ΦΕΚ Δ' 155/07.06.2011)

Χαρακτηρισμός αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμών Κισσός, Κισσού Κάμπος, Ακτούτα, Βάτος, Άρδακος του Δήμου Αγίου Βασιλείου.

Απ. Γ8/347/2011 Αντιπεριφερειάρχης Θεσπρωτίας (ΦΕΚ Δ' 79/10.5.2011)

Καθορισμός αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων του Δήμου Σουλίου και των όρων διάθεσης τους.

Απ. Γ21/2698/2011 Αντιπεριφερειάρχης Θεσπρωτίας (ΦΕΚ Δ' 74/4.5.2011)

Καθορισμός αποδέκτη των επεξεργασμένων αποβλήτων ιχθυοτροφείου και καθορισμός των όρων διάθεσης τους.

Απ. 3601/2010 Νομάρχης Ρεθύμνου (ΦΕΚ Δ' 719/31.12.2010)

Χαρακτηρισμός αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμών του Δήμου Λάμπης.

Απ. 1365/2010 Νομάρχης Ρεθύμνου (ΦΕΚ Δ' 719/31.12.2010)

Χαρακτηρισμός αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων οικισμών Μύρθιος, Σελλί και Πρασιές του Δήμου Ρεθύμνου.

Απ. ΔΥΠ. 3139 σχετ. 3152/2010 Νομάρχης Άρτας (ΦΕΚ Δ' 711/31.12.2010)

Καθορισμός αποδέκτη και όρων διάθεσης των επεξεργασμένων λυμάτων της ΕΕΛ Βιολογικού Καθαρισμού των ΔΔ Κομποτίου, Σελλάδων, Αγίου Νικολάου του Δήμου Κομποτίου και των ΔΔ Πέτα, Αγ. Δημητρίου του Δήμου Πέτα.

Απ. ΔΥΠ/Β3/Φ75/14764/2010 Νομάρχης Πέλλας (ΦΕΚ Δ' 667/13.12.2010)

Καθορισμός Ενδιάμεσου Αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων των οικισμών Γαλατάδων, Καρυώτισσας και Παλαιφύτου του Δήμου Μεγάλου Αλεξάνδρου.

**Απ. 1012/2010 Επάρχου Κω
(ΦΕΚ Δ' 570/01.11.2010)**

Καθορισμός αποδέκτη και ειδικών όρων διάθεσης των υγρών αστικών λυμάτων του οικισμού Δ.Δ. Κεφάλου Δήμου Ηρακλείδων Νήσου Κω, Νομού Δωδεκανήσου.

**Απ. ΔΥ/2442/2010 Νομάρχη Καστοριάς
(ΦΕΚ Δ' 510/29.09.2010)**

Καθορισμός του ποταμού Αλιάκμονα ως αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών αποβλήτων και λυμάτων του οικισμού Κρανοχωρίου του Δ. Νεστοοίου - Καθορισμός σημείων εκβολής των επεξεργασμένων υγρών αστικών αποβλήτων και λυμάτων. - Απαιτούμενοι ειδικοί όροι διάθεσης.

**Απ. 3408/2010 Αντινομάρχη Κυκλάδων
(ΦΕΚ Δ' 643/1.12.2010)**

Καθορισμός Αποδέκτη Τελικής Διάθεσης Λυμάτων Μονάδας Αφαλάτωσης Ξενοδοχειακής Μονάδας στην θαλάσσια περιοχή «Βρόσκοπος» στη Νήσο Κέα.

**Απ. 1162/2010 Νομάρχη Καρδίτσας
(ΦΕΚ Δ' 515/30.9.2010)**

Περί καθορισμού αποδέκτη και ειδικών όρων διάθεσης των λυμάτων της εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων (Ε. Ε. Λ.) του Οικισμού Άγιος Αθανάσιος που βρίσκεται στη θέση Πλύστρες στο Δ.Δ. Λαμπερού του Δήμου Πλαστήρα.

**Απ. 1163/2010 Νομάρχη Καρδίτσας
(ΦΕΚ Δ' 515/30.9.2010)**

Περί καθορισμού αποδέκτη και ειδικών όρων διάθεσης των λυμάτων της εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) του Δήμου Νεβροπολης που βρίσκεται στη θέση Ράχη στο Δ.Δ. Κρουονερίου του Δήμου Νεβροπολης.

**Απ. Νομάρχη Φλώρινας 1743/2010
(ΦΕΚ Δ' 500/28.9.2010)**

Καθορισμός του ρέματος Ασπρόρεμα ως ενδιάμεσου αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων των Τ.Δ. Υδρούσας, Άνω Υδρούσας και Δροσοπηγής, του Δήμου Περάσματος με τελικό αποδέκτη τον ποταμό Σακουλέβα.

Απ. 201/2010 Νομάρχη Φλώρινας

(ΦΕΚ Δ' 500/28.9.2010)

Καθορισμός του ρέματος Παλιόρεμα ως ενδιάμεσου αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων του Τ.Δ. Λεπτοκαρυάς, του Δήμου Περάσματος με τελικό αποδέκτη τον ποταμό Σακουλέβα.

**Απ. 202/2010 Νομάρχη Φλώρινας
(ΦΕΚ Δ' 514/30.9.2010)**

Καθορισμός του ρέματος Παλιόρεμα ως ενδιάμεσου αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων των Τ.Δ. Αμμοχωρίου, Περάσματος και Κολκικής του Δήμου Περάσματος με τελικό αποδέκτη τον ποταμό Σακουλέβα.

**Απ. 920/2010 Νομάρχη Φλώρινας
(ΦΕΚ Β' 1846/24.11.2010)**

Τροποποίηση της αριθμ. 8036/27-11-2001 (ΦΕΚ Β 84/ 30-1-2002) απόφασης του Νομάρχη Φλώρινας στο σκέλος που αφορά στη διάθεση των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων του Τ.Δ Αγίου Παντελεήμονα.

**Απ. ΔΥΠ/Β3/Φ75/10332/2010 Νομάρχη Πέλλας
(ΦΕΚ Δ' 497/23.09.2010)**

Καθορισμός Ενδιάμεσου Αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων των οικισμών Πέλλας και Νέας Πέλλας του Δήμου Πέλλας.

**Απ. 30/ 2885/2010 Νομάρχη Θεσσαλονίκης
(ΦΕΚ Β' 1079/15.7.2010)**

Καθορισμός χρήσεων επιφανειακών υδάτων και ειδικών όρων για τη διάθεση λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων σε κάθε αποδέκτη του Ν. Θεσσαλονίκης.

**Απ. ΔΥΠ/Β3/Φ.75/3962/2010 Νομάρχη Πέλλας
(ΦΕΚ Δ' 250/14.05.2010)**

Καθορισμός Ενδιάμεσου Αποδέκτη των επεξεργασμένων λυμάτων των Σφαγείων της εταιρίας «Ι. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ & ΣΙΑ Ο.Ε.»

**Απ. 1917/2010 Νομάρχη Ηρακλείου
(ΦΕΚ Δ' 196/16.04.2010)**

Χαρακτηρισμός αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων Δήμου Αρκαλοχωρίου.

Απ. ΔΥΠ/Β3/Φ75/21168/09/2010 Νομάρχη

Πέλλας (ΦΕΚ Δ' 204/21.4.2010)

Καθορισμός Ενδιάμεσου Αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων των οικισμών Νέου Αγίου Αθανασίου και Ζερβής.

Απ. ΔΥΠ/Β3/Φ75/21150/09/2010 Νομόρχη Πέλλας (ΦΕΚ Δ' 202/19.4.2010)

Καθορισμός Ενδιάμεσου Αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων των οικισμών Άρτισσας και Νέων Ξανθογείων.

Απ. 2397/2010 Νομόρχη Λακωνίας (ΦΕΚ Δ' 432/02.09.2010)

Καθορισμός αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων της περιοχής του δήμου Μολάων.

Απ. 6731/2010 Νομόρχη Ευβοίας (ΦΕΚ Δ' 373/23.07.2010)

Ανάκληση της υπ' αριθμ. 11636/30.11.2006 (ΦΕΚ 21/Δ'/2007) Απόφασης χαρακτηρισμού αποδέκτη διάθεσης επεξεργασμένων υγρών βιομηχανικών αποβλήτων και λυμάτων στη θαλάσσια περιοχή εκβολή υγροβιότοπου Κολοβρέκτη, στα όρια των Δήμων Νέας Αρτάκης και Μεσσαπίων του Ν. Ευβοίας.

Απ. 2581/2010 Αντινομόρχη Κυκλάδων (ΦΕΚ Δ' 315/21.6.2010)

Καθορισμός αποδέκτη τελικής διάθεσης λυμάτων της Μονάδας Βιολογικού Καθαρισμού του Δήμου Κέας στην θαλάσσια περιοχή «Παλιό Νταμάρι» στην Κορρησία στη Νήσο Κέα.

Απ. 1047/2010 Νομόρχη Καρδίτσας (ΦΕΚ Β' 781/04.06.2010)

Περί καθορισμού αποδέκτη και ειδικών όρων διάθεσης των λυμάτων της εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) του Δ.Δ. Δρακότρυπας, που βρίσκεται στη θέση Αμπελάκια στο Δ.Δ. Δρακότρυπας του Δήμου Μουζακίου.

Απ. 880/2010 Νομόρχη Φλώρινας (ΦΕΚ Β' 536/28.04.2010)

Τροποποίηση της αριθμ. 555/26-3-1990 (Φ.Ε.Κ. 297/Β/24.9.1990) απόφασης του νομόρχη Φλώρινας «Διάθεση λυμάτων και υγρών αποβλήτων στο Νομό Φλώρινας».

Απ. ΔΥΠ. 144/2010 Νομόρχη Άρτας (ΦΕΚ Δ' 146/26.03.2010)

Μετονομασία καθορισμού αποδέκτη και όρων των υγρών αποβλήτων της μονάδας ελαιοτριβείου που βρίσκεται στο 4ο χιλ. Άρτας Τρικάλων του Δ.Δ. Αγίου Δημητρίου του Δήμου ΠΕΤΑ ιδιοκτησίας της εταιρείας «ΖΑΜΠΑ Κ. ΦΩΤΗΣ ΧΡ. Ο.Ε.».

Απ. ΔΥΠ. 555/2010 Νομόρχη Άρτας (ΦΕΚ Δ' 146/26.03.2010)

Καθορισμός αποδέκτη και όρων διάθεσης των υγρών αποβλήτων της μονάδας Υδατοκαλλιέργειας (Εκτροφή Χελίων, Κυπρίνων, Γατόψαρων, Οξυρρύγχων) και Συσκευαστηρίου Αυγών Ιχθύων στη θέση ΚΟΛΟΜΟΔΙΑ του ΔΔ Αγ. Παρασκευής του Δήμου Αράχθου ιδιοκτησίας της εταιρείας «LAKY Α.Ε.».

Απ. ΔΥΠ/Β3/Φ75/21394/2010 Νομόρχη Πέλλας (ΦΕΚ Δ' 138/23.03.2010)

Καθορισμός ενδιάμεσου αποδέκτη των επεξεργασμένων λυμάτων της «Β. Χαλβατζής και ΣΙΑ Α.Β.Ε.Ε.».

Απ. 1102/2010 Νομόρχη Ηρακλείου (ΦΕΚ Δ' 61/11.2.2010)

Χαρακτηρισμός αποδέκτη επεξεργασμένων λυμάτων Δήμου Γούβων.

Απ. ΔΥΠ/Β3/Φ75/19973/2010 Νομόρχη Πέλλας (ΦΕΚ Δ' 57/11.02.2010)

Καθορισμός Ενδιάμεσου Αποδέκτη των επεξεργασμένων αστικών λυμάτων του οικισμού Προμάχων της Δ.Ε.Υ.Α. Αριδαίας.

ΦΙΛΙΕΣ ΠΟΥ ΧΑΝΟΝΤΑΙ - ΤΣΙΓΑΡΑ ΠΟΥ ΣΒΗΝΟΥΝ

(Απόγνωση και προσδοκία)

Νίκος Β. Αγγέλης
Επίτιμος Δικηγόρος

Τα δύο αυτά περιστατικά έσμιξαν γιατί συνέβησαν την ίδια ημέρα και γιατί έχουν, κατά μία άποψη, κάτι κοινό: την απόγνωση και την προσδοκία.

Στις αρχές του μήνα βρέθηκε στα δικαστήρια. Σκεφτότανε να κάνει τις συνηθισμένες επισκέψεις στα ακροατήρια και σε ορισμένες γραμματείες. Του άρεσε να παρακολουθεί τις μικρές συγκεντρώσεις. Μπορούσε ν' ακούσει τυχαίες συζητήσεις, θεωρίες για κάθε τι, πολιτικές αναλύσεις. Το πιο συνηθισμένο: η κρίση χρέους. Οι αναλύσεις γινότανε, συνήθως, με μια πρόχειρη και σύντομη ανάπτυξη, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν αποκτούσαν κάποιο ξεχωριστό ενδιαφέρον. Συνήθως οι περισσότεροι, λίγες μέρες αργότερα, δεν θα θυμόταν τι ήταν αυτό που συζητήθηκε. Μένουν τα κοσμικά επίθετα και έξυπνα πειράγματα, που εκτοξεύονται σε παρόντες και απόντες, με χρονική ικανότητα, που συνοδεύει αυτόν που είπε κάτι ευφυές και πετυχημένο, να γίνει «ανέκδοτο» και να παραμείνει ίσως μέχρι και μετά το θάνατό του.

Σε λίγο βρέθηκε μ' έναν αγαπητό συνάδελφο που περίμενε, στο σημείο που υπολόγιζε ότι θα ανοίξει το «πηγαδάκι». Τον χαιρέτησε χτυπώντας τον με εγκαρδιότητα στη πλάτη και του είπε «Γεια σου, φίλε, πώς είσαι;»

Γύρισε και τον κοίταξε με ένα ύφος σχεδόν θυμωμένο. Και άρχισε χωρίς διακοπή ένα κατηγορητήριο «για τη σημερινή κατάσταση, την ύφεση, την κρίση» τονίζοντας «ότι δεν υπάρχουν δουλειές και ότι ζούμε αυτήν την εποχή κάτω από το ζυγό της τυραννίας των μνημονίων (και της έλλειψης του χρήματος), τα οποία πρέπει να αποτινάξουμε με κάθε τρόπο».

Τον είχε σταθμίσει από παλιά ότι ήταν ένα αισιόδοξο άτομο, γιατί η ικανότητά του και η τύχη αλλά και οι κοινωνικές συμβάσεις, και προπάντων η εντιμότητα και το ήθος του είχαν «κατατρέξει» σχεδόν όλες τις αναποδιές, στην πολύχρονη δικηγορία, γι αυτό τον πλησίασε ακόμη και του είπε, μάλλον ψιθυριστά: «Μα και οι φίλοι. Αυτοί που μιλούν τη δική μας γλώσσα, οι κολλητοί μας, ο καθαρός φίλος και μαζί μ' αυτόν η τίμη συναναστροφή, πόσο μπορούν να βοηθήσουν;»

«Άκουσε, συνάδελφε, δεν ξέρω που ζεις, αλλά δεν κατάλαβες ότι σήμερα είναι δύσκολο να υπάρχουν ανθρώπινες σχέσεις. Ζούμε στιγμιαία. Όσο για τη φιλία, που μου μιλάς, ξόφλησε κι αυτή. Όταν μια σχέση φιλίας, ή όπως και να την αποκαλεί κάποιος, φτάσει στο τέλος της, αρχίζει πρώτα η αποξένωση. Έπειτα έρχεται η ουδετεροποίηση. Τέλος ακολουθούν οι αναμνήσεις, αφού ό,τι συνέβη ήταν η ίδια η ζωή με μιαν άλλη ποιότητα.

Όταν δεν τρέφεται με την επαφή, την επικοινωνία, έστω με μια συνάντηση, (η διάρκεια της φιλίας 'είναι αρόσιμη, που πρέπει πάντα να οργώνεται χωρίς ποτέ να μένει χέρσα και αγεώργητη') μπαίνει στην ανυπαρξία, στη λήθη. Γίνεται ένα τίποτα! Χάνεται μέσα σου θα 'λεγες χωρίς ίχνος και μένεις μόνος. Άλλωστε δεν θεωρώ χρήσιμο μελλοντικά να κοιτούν ο ένας τον άλλο ανθρώπινα και φιλικά, γιατί πιστεύω πως αυτό θα οδηγούσε στο να «νερώνει διαρκώς ο ένας το κρασί του άλλου. Τότε ψάχνεις μίαν υποθετική τουλάχιστον αρχή, κάποιον σταθερό σημείο από το οποίο να ξεκινήσεις. Καινούργια βάση, δηλαδή. Καλύτερα ο καθένας να στεριώσει μες στις νέες αναγκαιότητες, στις νέες συνθήκες της ζωής, που του απόμεινε. Ούτε σκέψη για επίτευξη μιας μελλοντικής και απρόβλεπτης ίσως διευθέτησης, ύστερα από μια φάση στοχασμού και περισυλλογής. Γίνεται τον ίδιο άνθρωπο να βάλεις κοινωνό εκ νέου των δικών σου τρίσβαθων, όταν πιστεύεις ότι χάθηκε στο πρόσωπό του η ειλικρινής πρόσληψη και αποδοχή έστω και ενός τρυφερού βλέμματος. Ούτε λόγος για αλληλεγγύη. Όταν τους πλησιάζεις σε αποφεύγουν, χωρίς να απομακρυνθούν, λέγοντας: 'Δεν πειράζει, την υγεία μας να 'χουμε'!

» Γι αυτό, φίλε με μικρό 'φ', σε χαιρετώ και μη μου πεις φεύγοντας: 'Αρκεί να 'χουμε την υγεία μας' γιατί στην ηλικία που είμαστε οι αρρώστιες που βρίσκονται μέσα μας διαγκωνίζονται ποια θα βγει πρώτη. Ωστόσο για σένα εύχομαι να είναι 'μακριά ο πόνος της κακής ώρας».

Δεν κατάλαβε ύστερα από αυτόν τον Φιλιππικό πώς από τα Δικαστήρια, για να πληρώσει ένα «χαράτσι», βρέθηκε στην πλατεία Ελευθερίας μέσα στο αστικό λεωφορείο, την ώρα που άναβε τη μηχανή για να ξεκινήσει και ταυτόχρονα έκλεινε

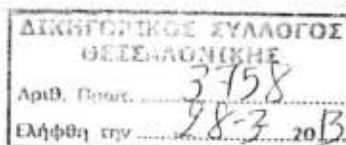
τις αυτόματες πόρτες. Εκείνη τη στιγμή μια γυναίκα τρέχοντας για να το προλάβει, (δεν μπορούσε να φωνάξει) πέταξε κατάχαμα το τσιγάρο, που μόλις προ ολίγου είχε ανάψει και είχε τραβήξει τις πρώτες ρουφηξιές και με το ψηλοτάκουνο παπούτσι πάτησε την καύτρα για να σβήσει. Έπειτα σβησμένο, το μάζεψε, με απόλυτα φυσικό τρόπο και το 'βαλε στη τσάντα της. Το δύστυχο τσιγάρο χτυπήθηκε κατάκαρδα, χωρίς να παραπονιέται, για κείνο ακριβώς το χρονικό διάστημα, που νόμιζε ότι θα πεθάνει. Απέκτησε, όμως, την ελπίδα ότι θα το ξαναάψουν, μόλις τοποθετήθηκε στη τσάντα της κυρίας.

Προς στιγμή αναρωτήθηκε εάν θα έρθουν οι εποχές, που το ακριβό τσιγάρο με φίλτρο θα το πετούσε σε παρόμοιες περιπτώσεις ο καπνιστής, ακόμη και μόλις το είχε ανάψει ή θα καίγονταν λησμονημένο ανάμεσα στα χείλη του; Πώς, όμως, να αρνηθεί το βλέμμα της κυρίας που, αν και διασταυρώθηκε με το δικό του, κοίταζε μακριά, τη δυνατότητα αυτή να ξαναάψει το τσιγάρο, που είναι μία αναμονή γεμάτη προσδοκία, η οποία δεν χάθηκε. Θυμάται ότι τον έσπρωξαν σε μια σύνδεση και ένωση μαζί της, τα λόγια του ποιητή¹:

«Αλίμονο στον απτώδουλο πολίτη, που φτασμένος στα έσχατα της απελπισίας παραδίνεται, για να σωθεί, στο έλεος του θεού και στους νόμους των κλεφτών.

» Οι Λύκοι σας μάθανε, πως είναι και δίκαιο και θέλημα των θεών, αφτοί να τρώνε κρέας ανθρωπινό και σεις ραδίκια βραστά – και να βρίσκονται!»

1. Κώστας Βάρναλης «Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη» εκδ. Κέδρος

Θεσσαλονίκη, 06-02-2013

Αριθμ. Πρωτ: οικ.544/47853

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ταχ.Δ/ση : Αλ. Παπαναστασίου 63
 Τ.Κ. : 544 53
 Πληροφορίες : Μ. Κατσαρού, Α. Τιάλιου
 Τηλέφωνο : 2310 – 557 585,560
 F A X : 2310 – 939 382

ΠΡΟΣ:

Κτηματική Υπηρεσία Θεσσαλονίκης
 Τμήμα Δ' Απαλλοτριώσεων
 Αγ. Σοφίας 52
 Τ.Κ.: 546 35

ΚΟΙΝ.:

Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης
 Δικαστικό Μέγαρο
 26ης Οκτωβρίου
 Τ.Κ. 546 26
 (4ος όροφος)

46

Θέμα: Αναζήτηση πληροφοριών για τυχόν δικαιώματα του Δημοσίου πάνω σε ακίνητα που απαλλοτριώθηκαν.

Λόγω της αυξημένης αλληλογραφίας μεταξύ των Υπηρεσιών μας, η οποία αφορά την αναζήτηση πληροφοριών για τυχόν δικαιώματα του Δημοσίου πάνω σε ακίνητα που απαλλοτριώθηκαν και προκειμένου σε συνεργασία μαζί σας να ελαχιστοποιήσουμε το χρόνο διεκπεραίωσης των υποθέσεων αυτών, οι οποίες μάλιστα έχουν καθορισμένη δικασίμο ημερομηνία με σκοπό την αναγνώριση δικαιούχων αποζημίωσης, θα θέλαμε να σας πληροφορήσουμε τα εξής:

Απαραίτητο στοιχείο για τον εντοπισμό από την πλευρά μας της υπό εξέταση έκτασης στα διαγράμματα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (πρώην Υπουργείο Γεωργίας) είναι η αναλυτική περιγραφή του ακινήτου με στοιχεία συντεταγμένων των κορυφών του πριν την απαλλοτρίωση. Η ανάκτηση των συντεταγμένων των κορυφών με γραφικό τρόπο από προσκομιζόμενο διάγραμμα, το οποίο μάλιστα είναι συνήθως αποτέλεσμα φωτοαντιγραφής, σε συνδυασμό με τις μετατροπές συντεταγμένων που πρέπει να γίνουν μεταξύ των διαφόρων προβολικών συστημάτων απεικόνισης που χρησιμοποιήθηκαν μέχρι σήμερα από τις δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. διαγράμματα ΥΠΕΧΩΔΕ και διαγράμματα Υπουργείου Γεωργίας) έχουν ως συνέπεια τη συσσώρευση σφαλμάτων κατά τη διαδικασία εντοπισμού της υπό εξέτασης έκτασης και κατ' επέκταση τη μειωμένη ακρίβεια στον προσδιορισμό της θέσης του ακινήτου.

Τα στοιχεία συντεταγμένων των κορυφών απαλλοτριούμενων ακινήτων μπορεί να εμφανίζονται σε τοπογραφικό διάγραμμα αποτύπωσης ενός ακινήτου στο οποίο έχει γίνει και εφαρμογή των τίτλων ιδιοκτησίας. Ειδικά στην περίπτωση που το απαλλοτριωμένο ακίνητο βρίσκεται σε περιοχή όπου έχει γίνει πράξη εφαρμογής πολεοδομικής μελέτης ένταξης της περιοχής σε ρυμοτομικό σχέδιο ή επέκτασης ρυμοτομικού σχεδίου τα στοιχεία συντεταγμένων των κορυφών των αρχικών ιδιοκτησιών είναι διαθέσιμα στο σχετικό τεύχος που συνοδεύει την παραπάνω πράξη εφαρμογής.

Συμπερασματικά, παρακαλούμε κατά την αποστολή στην υπηρεσία μας φακέλου προς εξέταση ύπαρξης τυχόν δικαιωμάτων του Δημοσίου πάνω σε ακίνητα που απαλλοτριώθηκαν να αποστέλλονται συνημμένα σε όποια επίσημη μορφή είναι ή μπορούν να γίνουν διαθέσιμα (π.χ. τοπογραφικό διάγραμμα ή απόσπασμα από τον πίνακα συντεταγμένων κορυφών αρχικών ιδιοκτησιών που συνοδεύει την πράξη εφαρμογής) τα στοιχεία των συντεταγμένων των κορυφών της αρχικής (πριν την απαλλοτρίωση) ιδιοκτησίας.

Ε.Π.

Η Προϊσταμένη Διεύθυνσης
Θεανώ Τσοπνίδου
ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού

47

Περί Αποδεικτικού ενημερότητας σε περίπτωση αναμεταβίβασης ακινήτου σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης

Κοινοποιούμε την 593/2012 γνωμοδότηση του Α΄ Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έγινε δεκτή από το Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, για να λάβετε γνώση και να ενεργείτε σύμφωνα με αυτή.

Η γνωμοδότηση αυτή αναφέρεται στην υποχρέωση ή μη προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας για χρέη και φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο, προκειμένου να μεταβιβαστεί εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου σε εκτέλεση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης. Ειδικότερα με την ως άνω γνωμοδότηση έγιναν δεκτά τα ακόλουθα:

Στην περίπτωση κατά την οποία με τελεσίδικη δικαστική απόφαση έχουν κηρυχθεί ανατετραμμένες δωρεές εμπράγματος δικαιώματος επί ακινήτου και συνεπώς η δήλωση περί μεταβιβάσεως έχει ήδη λάβει χώρα εκ του νόμου, δεν απαιτείται η προσκόμιση αποδεικτικού ενημερότητας.

Τούτο διότι εν προκειμένω η μεταβίβαση ακινήτου δεν αποτελεί προϊόν ελευθέρως βουλήσεως συναλλαγής ως προς το μεταβιβάζοντα, αλλά επιβάλλεται σε αυτόν αναγκαστικά (πρβλ υπ' αριθ. 199/1190 γνωμοδότηση ΝΣΚ), διά δικαστικής απόφασης η οποία έχει καταστεί τελεσίδικη. Αντίθετη άποψη θα οδηγούσε σε καταστρατήγηση της οφειλόμενης εκτέλεσης της δικαστικής αποφάσεως και συνεπώς σε ματαίωση της διά δικαστικής οδού προστασίας του ενάγοντος.

Ακολουθεί το κείμενο της γνωμοδότησης.

Ακριβές Αντίγραφο

Ο Προϊστάμενος της Γραμματείας

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης: Ευανθία Χατζηπαναγιώτου

Συνημμένα: η υπ' αριθ. 593/2012 γνωμοδότηση ΝΣΚ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

A. Αποδέκτες για ενέργεια

1. Όλες οι Δ.Ο.Υ.
2. Οικονομικές επιθεωρήσεις
3. Συμβολαιογραφικοί Σύλλογοι
4. Νομικό Συμβούλιο του Κράτους – Κ.Υ.
5. Γρ. Νομικού Συμβούλου
(σχετ. 9852/12/24-12-2012)

Β. Αποδέκτες για κοινοποίηση

1. Δ/ση Επιθεώρησης Υπηρεσιών
2. Ελεγκτικό Συνέδριο
3. Διεύθυνση Φορολογίας Κεφαλαίου
4. Δικηγορικοί Σύλλογοι

Γ. Εσωτερική Διανομή

1. Γρ. Υπουργού
2. Γρ. Υφυπουργού
3. Γρ. Γεν. Γραμματέα Δημ. Εσόδων
4. Γρ. Γεν. Δ/ντή Φορ. Ελ. & Δημ. Ες.
5. Δ/ση Πολιτικής Εισπράξεων – τμήματα Α-Ε, Γραμματεία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως: 593/2012
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Α΄ Τμήμα)
Συνεδρίασης της 26/11/2012

ΣΥΝΘΕΣΗ:

Πρόεδρος: Βασίλειος Σουλιώτης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ανδρέας Χαρλαύτης, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Γαρυφαλία Σκιάνη, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Γαρυφαλία Σκιάνη, Νομικός Σύμβουλος

Ερώτημα: Το υπ' αρ. ΔΠΕΙΣ Α 1112436 ΕΞ 2012/2-8-2012 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών /Γεν. Γραμμ. Φορολ. & Τελων. Θεμ./Γεν. Δ-ση Φορολ. Ελέγχου και Εισπρ. Εσόδων/Δ-ση Πολιτικής Εισπράξεων/Τμ. Α.

Περίληψη ερωτήματος**Ερωτάται:**

1. Εάν απαιτείται αποδεικτικό ενημερότητας προκειμένου να μεταβιβασθεί το εμπράγματο δικαίωμα της ψιλής κυριότητας επί ακινήτων, σε εκτέλεση της υπ' αρ. 1902/2011 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών,
2. Σε καταφατική περίπτωση, εάν νομιμοποιείται η ενάγουσα Β. σύζ. Κ.Σ. να ζητήσει και να λάβει αποδεικτικό ενημερότητας των εναγομένων,
3. Δεδομένου ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις χορηγήσεως του πιστοποιητικού αυτού, λόγω οφειλών των εναγομένων, νομιμοποιείται η ενάγουσα να υποβάλει η ίδια αίτηση χορηγήσεως ρυθμίσεως ή διευκολύνσεως τμηματικής καταβολής για τις οφειλές των εναγομένων και να καταβάλει την πρώτη δόση, προκειμένου να συντρέξουν οι προϋποθέσεις χορηγήσεως του αποδεικτικού, ώστε να της χορηγηθεί αυτό για να μεταβιβασθεί η ψιλή κυριότητα των περιγραφομένων στην απόφαση ακινήτων, χωρίς να καταστεί εγγυήτρια των οφειλών;

Επί των ανωτέρω ερωτημάτων το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως ακολούθως:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Δια του ανωτέρω υπ' αρ. ΔΠΕΙΣ Α 1112436 ΕΞ 2012/2-8/2012 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομικών /Γεν. Γραμμ. Φορολ. & Τελων. Θεμ./Γεν. Δ-νση Φορολ. Ελέγχων και Εισπρ. Εσόδων/Δ-νση Πολιτικής Εισπράξεων/Τμ. Α' δίδεται το εξής ιστορικό:

Στην Δ.Ο.Υ. Περιστερίου υπεβλήθη την 7-3-2012 από την Β. συζ. Κ.Σ. αίτημα για χορήγηση αποδεικτικού ενημερότητας για χρέη και φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο των Μ.Ι.Τ. και Δ.Ι.Τ., μετά την έκδοση της υπ' αρ. 1902/2011 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών. Δια της αποφάσεως αυτής, η οποία έχει καταστεί αμετάκλητη, υποχρεώνονται οι εναγόμενοι, Μ.Ι.Τ. και Δ.Ι.Τ., να καταβάλουν στην ενάγουσα, Β. συζ. Κ.Σ., εντός προθεσμίας τριών μηνών από της επιδόσεως της ανωτέρω δικαστικής αποφάσεως, 66.000 ευρώ και 11.166,67 ευρώ αντιστοίχως, άλλως υποχρεώνονται οι εναγόμενοι να μεταβιβάσουν στην ενάγουσα με συμβολαιογραφικό έγγραφο την ψιλή κυριότητα των περιγραφομένων στην απόφαση ακινήτων.

Η Β.Σ. ισχυρίσθηκε, ότι παρήλθε άπρακτη η ως άνω προθεσμία και εξήτησε την χορήγηση αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας ώστε να πραγματοποιηθεί η εν λόγω μεταβίβαση προς αυτήν.

Ο προϊστάμενος της Δ.Ο.Υ. Β' Περιστερίου απάντησε στο αίτημα αυτό της Β.Σ., περί χορηγήσεως αποδεικτικού ενημερότητας, δια του υπ' αρ. 5096/7-3-2012 εγγράφου του και-κατόπιν του υπ' αρ. 34397/15-3-2012 εγγράφου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών- δια του υπ' αρ. 15009-15-6-2012 εγγράφου του. Στα ανωτέρω έγγραφα της Δ.Ο.Υ. αφ' ενός μεν αναφέρθηκε το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο περί χορηγήσεως αποδεικτικού ενημερότητας αφ' ετέρου δε διατυπώθηκε ο προβληματισμός εάν υφίσταται νόμιμο έρεισμα για την χορήγηση αποδεικτικού ενημερότητας στην ενάγουσα. Επί πλέον κατέστη σαφές ότι το αποδεικτικό ενημερότητας δεν δύναται να χορηγηθεί λόγω υφισταμένων οφειλών και των δύο εναγομένων (ύψους 7.785,90 και 10.939,23 ευρώ) οι οποίες δεν έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής.

Δια του εγγράφου του ερωτήματος αναφέρεται επίσης, ότι σύμφωνα με την αιτούσα, Β.Σ., η ακίνητη περιουσία των εναγομένων διασφαλίζει πλήρως την οφειλή τους.

Σημειώνεται, ότι από το αποσταλέν σε φωτοαντίγραφο Α' απόγραφο εκτελεστό της ως άνω εφετειακής αποφάσεως προκύπτει ότι το Εφετείο, δί' αυτής, έκρινε νόμιμη την αγωγή, ερειδομένη, μεταξύ άλλων, και στις διατάξεις του άρθρου 949 Κ.Πολ.Δ. Ειδικότερα, δια της εφετειακής αυτής αποφάσεως (κατά της οποίας έως την 28-5-2012 δεν είχε ασκηθεί ένδικο μέσο) υποχρεώνονται οι εναγόμενοι να καταβάλουν στην ενάγουσα, Β.Σ., εντός προθεσμίας τριών μηνών από της επιδόσεως της αποφάσεως, χρηματικά ποσά, άλλως κηρύσσονται «ανατετραμμένες» οι αναφερόμενες στην απόφαση δωρεές της ψιλής κυριότητας των εκεί περιγραφομένων ακινήτων προς τους εναγομένους και υποχρεώνονται οι τελευταίοι να μεταβιβάσουν στην ενάγουσα, Β.Σ., με συμβολαιογραφικό έγγραφο, την ψιλή κυριότητα των ακινήτων αυτών.

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Αποδεικτικό ενημερότητας για χρέη και φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο χορηγείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 1882/1990 (ΦΕΚ 43 Α') και τα οριζόμενα στην Α.Υ.Ο. 1109793/6134-11/0016/ΠΟΛ. 1223/24-11-1999 (ΦΕΚ 2134 Β'/199), όπως ισχύουν (σχετική και η υπ' αρ. 199/2000 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., η οποία έγινε αποδεκτή από τον Υπουργό Οικονομικών περί περιπτώσεων υποχρεωτικής προσκομιδής αποδεικτικού ενημερότητας).

Στο άρθρο 26 του Ν. 1882/1990 (ΦΕΚ 43, τ. Α'), ως ισχύει, ορίζεται:

«1. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, επιτρέπεται να επιβάλλονται κατά οφειλετών, που δεν έχουν εκπληρώσει τις από οποιαδήποτε αιτία οφειλές τους προς το Δημόσιο, περιορισμοί και απαγορεύσεις, που ανάγονται στις κάθε φύσεως συναλλαγές, πράξεις ή ενέργειες αυτών είτε με τους ιδιώτες, είτε με το Δημόσιο, δήμους κοινότητες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ιδρύματα κάθε κατηγορίας, οργανισμούς, τράπεζες, επιχειρήσεις δημόσιας ή κοινής ωφέλειας και γενικά τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυ-

τός καθορίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου ισχύουν και για τους υπόχρεους υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, απόδοσης φόρου προστιθέμενης αξίας και παρακρατούμενου φόρου μισθωτών υπηρεσιών.

2. Ως συναλλαγή, πράξη ή ενέργεια, κατά την παράγραφο 1 του παρόντος, νοείται ενδεικτικώς:
 - α) β) Η από κάθε αιτία μεταβίβαση ακινήτων ή παραχώρηση σε αυτά εμπράγματων δικαιωμάτων. γ) δ) ε)

3. Η εκπλήρωση των υποχρεώσεων προς το Δημόσιο, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, αποδεικνύεται με αποδεικτικό ενημερότητας που εκδίδεται από τον προϊστάμενο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. και χορηγείται εφόσον ο αιτών: α) έχει υποβάλει τις δηλώσεις που ορίζονται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και β) έχει καταβάλει ή τακτοποιήσει κατά νόμιμο τρόπο με αναστολή πληρωμής ή με διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, που έχει χορηγηθεί από τα κατά νόμο αρμόδια όργανα, τις μέχρι τη χρονολογία έκδοσης του αποδεικτικού βεβαιωμένες και ληξιπρόθεσμες οφειλές του προς το Δημόσιο.

Παρέχεται επίσης η δυνατότητα χορήγησης αποδεικτικού ενημερότητας από τον προϊστάμενο οποιασδήποτε Δ.Ο.Υ., με αναγραφή στο σώμα του αποδεικτικού της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. Απαλλάσσεται ο συναλλασσόμενος της υποχρέωσης προσκόμισης του εντύπου αποδεικτικού ενημερότητας, σε όσες υπηρεσίες ή φορείς έχει πιστοποιηθεί από το Υπουργείο Οικονομικών ότι υποχρεούνται να ζητούν και να λαμβάνουν μέσω ειδικού δικτύου επικοινωνίας με το [πληροφορκό σύστημα φορολογίας (TAXIS), τηλεμοιοτυπία, με την οποία βεβαιώνεται ότι ο συναλλασσόμενος είναι φορολογικά ενήμερος. Η βεβαίωση αυτή επέχει θέση ΑΦΕ και αποστέλλεται μόνο σε πιστοποιημένες συσκευές τηλεμοιοτυπίας. Για την έκδοση αποδεικτικού ενημερότητας απαιτείται η εγγραφή του αιτούντος στο γενικό μητρώο φορολογουμένων Δ.Ο.Υ.....

4. Τα της ισχύος του αποδεικτικού, τα τηρητέα βιβλία ή έντυπα, τα του ελέγχου εφαρμογής του μέτρου αυτού, οι τυχόν εξαιρέσεις ή απαλλαγές από την υποχρέωση προσκόμισης του αποδεικτικού, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, καθορίζονται με τις ως άνω κανονιστικές αποφάσεις του Υπουργείου Οικονομικών.

Με όμοιες αποφάσεις καθορίζεται ο χρόνος ισχύος του αποδεικτικού ενημερότητας, που μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με την αιτία που ζητείται το αποδεικτικό

Στα άρθρα 2 και 2 της υπ' αρ. ΥΑ 1109793/6134-11/0013/ΠΟΛ.1223/24-11-1999 (ΦΕΚ 2134, τ. Β'), εκδοθείσας κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 26 του Ν. 1882/1990, ορίζονται:

«Άρθρο 1. Περιπτώσεις προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας.

Καθίσταται υποχρεωτική η προσκόμιση αποδεικτικού ενημερότητας στις εξής περιπτώσεις:

1.
2.
3. Για τη μεταβίβαση ακινήτων από τον μεταβιβάζοντα, για τη μεταβίβαση λόγω γονικής παροχής ή δωρεάς από τον παρέχοντα τη γονική παροχή ή τη δωρεά.
4. Για τη σύσταση εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων από τον παρέχοντα το εμπράγματο δικαίωμα.....

Άρθρο 2. Φορείς, Υπηρεσίες και πρόσωπα στα οποία προσκομίζεται το αποδεικτικό ενημερότητας.

Το αποδεικτικό ενημερότητας για τα χρέη προς το Δημόσιο προσκομίζεται, με βάση τα αναφερόμενα στο προηγούμενο άρθρο:

1.
2.
3. Στις περιπτώσεις 3 και 4, στο συμβολαιογράφο που συντάσσει τη σχετική πράξη, ο οποίος υποχρε-

ούται να μνημονεύει στο κείμενο της πράξης τη Δ.Ο.Υ. που έχει εκδώσει το αποδεικτικό, τον αριθμό και την ημερομηνία αυτού.

4.
5.».

Περαιτέρω, στο άρθρο 3 της ανωτέρω αποφάσεως αναφέρονται, κατά περιοριστικό τρόπο: «Από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ενημερότητας απαλλάσσονται:», οι περιπτώσεις απαλλαγής προσκομιδής αποδεικτικού ενημερότητας, μεταξύ των οποίων αναφέρεται και εκείνη των δικαιούχων «ασφαλιστικών αποζημιώσεων από αδικοπραξία, που επιδικάζονται με δικαστική απόφαση.»

Στο άρθρο 5 της αυτής αποφάσεως ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «Για την έκδοση αποδεικτικού ενημερότητας απαιτείται η εγγραφή του αιτούντος στο γενικό μητρώο φορολογουμένων Δ.Ο.Υ.», στο άρθρο 6, μεταξύ άλλων, ότι «Στο αποδεικτικό ενημερότητας αναγράφεται η αιτία χορήγησής του, ως ακολούθως: α) β) για μεταβίβαση ακινήτου γ).....».

Περαιτέρω, στο άρθρο 8 της αυτής αποφάσεως, ορίζεται:

«1. α) Όταν ζητείται αποδεικτικό ενημερότητας για την είσπραξη χρημάτων, πέραν της προϋπόθεσης ενημερότητας του οφειλέτη σε διευκόλυνση τμηματικής καταβολής μπορεί να τεθεί και όρος παρακράτησης μέρους της εισπραττόμενης απαίτησης, ο οποίος θα αναγράφεται επί του αποδεικτικού. Το ποσό της παρακράτησης για τον λόγο αυτό πρέπει να αποδίδεται στη Δ.Ο.Υ. από την Υπηρεσία ή τον φορέα που παραλαμβάνει το αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας εντός δέκα (10) ημερών από την πληρωμή του τίτλου, το αργότερο.

β) Το ίδιο ισχύει και για τη μεταβίβαση ακινήτων, όταν το αποδεικτικό ζητείται από τον πωλητή. Στην περίπτωση αυτή αναγράφεται επί του αποδεικτικού το συγκεκριμένο ακίνητο για το οποίο ζητείται η μεταβίβαση καθώς και το ποσό ή ποσοστό του τιμήματος, που παρακρατείται, το οποίο υπολογίζεται επί της πραγματικής αξίας του ακινήτου όχι όμως σε αξία μικρότερη.....

Στην περίπτωση που δεν εκπληρωθούν οι ανωτέρω όροι παρακράτησης και απόδοσης που έχουν αναγραφεί επί του αποδεικτικού θεωρείται ότι το συμβόλαιο μεταβίβασης καταρτίσθηκε χωρίς την προσκόμιση αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας και επέρχονται οι νόμιμες συνέπειες.....»

Επίσης στο άρθρο 9 της αυτής αποφάσεως ορίζονται, μεταξύ άλλων:

«1. Το αποδεικτικό ενημερότητας χορηγείται ατελώς ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου προς τη Δ.Ο.Υ.

Η αίτηση αυτή περιέχει:

Α) Για φυσικό Πρόσωπο: ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο, διεύθυνση επαγγέλματος και κατοικίας, αριθμό αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου προκειμένου για αλλοδαπούς και Αριθμό Φορολογικού Μητρώου.

Με την αίτηση δηλώνεται από τον ενδιαφερόμενο εάν είναι ή όχι μέλος ομόρρυθμης εταιρίας, κοινοπραξίας ή ομόρρυθμο μέλος ετερόρρυθμης εταιρίας, αν υποβάλλει ή όχι δηλώσεις, αν οφείλει ή όχι σε άλλη Δ.Ο.Υ. ή τελωνεία και ο σκοπός για τον οποίο ζητείται η έκδοση του αποδεικτικού.»

Στο άρθρο 949 Κ.Πολ.Δ. ορίζεται:

«Όταν κάποιος καταδικάζεται σε δήλωση βούλησης, η δήλωση αυτή θεωρείται ότι έγινε μόλις η απόφαση γίνει τελεσίδικη.....»

Στο άρθρο 1192 του Α.Κ. ορίζεται:

«Πράξεις που μεταγράφονται. Μεταγράφονται στο γραφείο μεταγραφών της περιφέρειας του ακι-

νήτου:

1. Οι εν ζωή δικαιοπραξίες, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αιτία θανάτου δωρεές, με τις οποίες συνιστάται, μετατίθεται, καταργείται εμπράγματο δικαίωμα (εμπράγματα δικαιοπραξίες) πάνω σε ακίνητα.
- 2.....
- 3.....
4. Οι τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις που περιέχουν καταδίκη σε δήλωση βούλησης για εμπράγματη δικαιοπραξία πάνω σε ακίνητο.
- 5.....»

III. ΘΕΣΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ:

Εκ των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται, ότι το αποδεικτικό ενημερότητας αποτελεί περιορισμό του οφειλέτου να συναλλάσσεται, χορηγείται δε εν όψει, μεταξύ άλλων, μεταβίβασης από κάθε αιτία υπό του οφειλέτου ακινήτου ή εμπραγμάτων επί του τελευταίου δικαιωμάτων.

Επίσης προκύπτει (ιδ. άρθρο 3 της ανωτέρων υπ. αποφάσεως), ότι οι περιπτώσεις απαλλαγής προσκομιδής αποδεικτικού ενημερότητας αναφέρονται, κατά περιοριστικό τρόπο, μεταξύ δε αυτών αναφέρεται εκείνη των δικαιούχων «ασφαλιστικών αποζημιώσεων από αδικοπραξία, που επιδικάζονται με δικαστική απόφαση.»

Περαιτέρω, ιδίως από το αρ. 9 της ανωτέρω υ.α., κατά της διατάξεις του οποίου απαιτείται να δηλώνονται συγκεκριμένα, προσωπικά στοιχεία του ιδίου του αιτούντος, αλλά και από το θεσπιζόμενος γνωστό φορολογικό απόρρητο, συνάγεται, ότι το αποδεικτικό αυτό δικαιούται να ζητεί μόνον ο ενδιαφερόμενος για λογαριασμό του ιδίου και όχι ο αντισυμβαλλόμενός του για λογαριασμό του πρώτου.

Ο ανωτέρω αναφερόμενος περιορισμός της συναλλαγής προδήλως αναφέρεται στην εξ ελευθέρας βουλήσεως του οφειλέτου συναλλαγή, όταν δηλαδή ο ίδιος επιλέγει να μεταβιβάσει ακίνητο ή να παραχωρήσει επί αυτού εμπράγματο δικαίωμα σε τρίτο. Όταν όμως η μεταβίβαση του ακινήτου δεν αποτελεί προϊόν ελευθέρας βουλήσεως τούτου αλλ' επιβάλλεται σ' αυτόν αναγκαστικώς, όπως δια δικαστικής αποφάσεως, η οποία έχει καταστεί τελεσίδικη, τότε πρέπει να θεωρηθεί, ότι δεν υφίσταται υποχρέωση προσκομιδής εκ μέρους του οφειλέτου. Περαιτέρω, θα αρκούσε, ο κάθε εναγόμενος προς μεταβίβαση ακινήτου, να αφήνει πάντοτε ένα μικρό έστω χρέος προς το Δημόσιο, να καθίσταται έτσι οφειλέτης του Δημοσίου και, εφ' όσον δεν θα χορηγείται σ' αυτόν αποδεικτικό ενημερότητας, να ματαιώνει «νομίμως», το διατακτικό της δικαστικής αποφάσεως, δια της οποίας διατάσσεται η μεταβίβαση εκ μέρους του του ακινήτου.

Προς τα ανωτέρω συνάδει και η υπ' αρ. 199/1990 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εκδοθείσα εν όψει της διατάξεως της παρ. 4 του άρθρου 1 της υπ' αρ. 2048300/6844/19-7-1990 αποφάσεως του Υπουργού Οικονομικών, ως ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της γνωμοδότησεως αυτής, δια της οποίας έγινε δεκτό, ότι η υποχρέωση προσκομιδής αποδεικτικού ενημερότητας αφορά στις επαχθείς συμβάσεις εκποιήσεως ακινήτων, εκ των οποίων συννηθέστερη είναι η πώληση, ότι, δε, επί των λοιπών δικαιοπρασιών, πλην δηλαδή των επαχθών συμβάσεων, δεν δύναται να επεκταθεί η υποχρέωση αυτή, εφ' όσον, ως εκ της φύσεώς τους, οι σχετικές διατάξεις είναι στενώς ερμηνευτέες. Περαιτέρω και καθ' όσον αφορά στον αναγκαστικό πλειστηριασμό, έγινε δεκτό, ότι δεν δύναται να αγνοηθεί, ότι από της πλευράς του κυρίου του πλειστηριαζομένου πράγματος η μεταβίβαση της κυριότητας δεν καταρτίζεται στα πλαίσια ελεύθερης συναλλαγής, ότι επομένως η υποχρέωση προσκομιδής αποδεικτικού ενημερότητας εκ μέρους του οφειλέτου θα έθετε ενδεχομένως σε κίνδυνο ματαιώσεως την παρεχομένη υπό της Πολιτείας έννομη προστασία. Επίσης και καθ' όσον αφορά στον εκούσιο πλειστηριασμό κατά την έννοια του άρθρου 1021 Κ.Πολ.Δ., ο οποίος διενεργείται κατόπιν δικαστικής αποφάσεως, έγινε δεκτό, ότι, δεδομένου ότι η κατά την διαδικασία αυτή διενεργούμενη πώληση δεν έχει πάντοτε τον χαρακτήρα της κατ' ελευθέρα βούλη-

ση συναλλαγής ως προς τον κύριο του ακινήτου, δεν δύναται να θεωρηθεί, επίσης, ότι υφίσταται υποχρέωση του κυρίου να προσκομίσει αποδεικτικό ενημερότητας αλλ' ότι η υποχρέωση αυτή υφίσταται για εκείνα τα πρόσωπα (κύριοι, συγκύριοι), οι οποίοι επισπεύδουν την δια της διαδικασίας πλειστηριασμού εκποίηση του ακινήτου.

Αντίθετη άποψη, ότι, δηλαδή, οι περιπτώσεις απαλλαγής από την υποχρέωση προσκομιδής αποδεικτικού ενημερότητας αναφέρονται περιοριστικώς στον νόμο και επομένως, μη αναφερομένης ρητώς της προκειμένης περιπτώσεως, ενώ επί παραδείγματι αναφέρεται εκείνη των δικαιούχων αποζημιώσεων επιδικασθεισών δια δικαστικής αποφάσεως, επ' αυτής δεν εξαιρείται η υποχρέωση του οφειλέτου του Δημοσίου να προσκομίσει το εν λόγω αποδεικτικό, ότι, περαιτέρω, θα ήταν δυνατή η διεξαγωγή εικονικής δίκης μεταξύ των διαδίκων, επί σκοπώ μεταβιβάσεως ακινήτου του οφειλέτου του Δημοσίου προς τον ενάγοντα, με αποτέλεσμα να χάνεται «ύλη» προς ικανοποίηση των απαιτήσεων του Δημοσίου έναντι του ηττηθέντος στη ν δίκη αυτή, πλην οφειλέτου του Δημοσίου, δεν είναι δυνατόν να κρατήσει, ως προς το πρώτο μεν σκέλος της, διότι, ως προαναφέρθη, βούληση του νομοθέτου είναι να επιβάλει περιορισμό στην ελεύθερη εκ μέρους του οφειλέτου συναλλαγή και επομένως δεν εκρίθη σκόπιμο, ως εξυπακουόμενο, να τεθεί στις εξαιρέσεις, ως προς το δεύτερο δε σκέλος της, διότι τελικώς θα κατέληγε στην ανωτέρω αναλυθείσα καταστρατήγηση της οφειλομένης εκτελέσεως της δικαστικής αποφάσεως, αφού ο καθ' ου και οφειλέτης του Δημοσίου «νομίμως» δεν θα ήταν δυνατόν να λάβει αποδεικτικό και να χωρήσει έτσι η μεταβίβαση, ακόμη και στις περιπτώσεις, όπου δεν θα είχαμε «εικονική» δίκη, δεδομένης της εν τοις πράγμασι αδυναμίας του Δημοσίου να γνωρίζει πότε υφίσταται τοιαύτη δίκη.

Περαιτέρω, εν όψει των προαναφερθεισών διατάξεων, ιδία εκείνης της παρ. 3 περ. β) του άρθρου 26 του Ν. 1882/1990, από την οποία, στενώς ερμηνευτέα ως εκ της φύσεώς της, προκύπτει ότι την τακτοποίηση, με διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, των οφειλών του ζητεί ο αιτούμενος το αποδεικτικό ενημερότητας, καθώς και εν όψει των διατάξεων περί του φορολογικού απορρήτου, επίσης στενώς ερμηνευτέων, δεν είναι δυνατή εν προκειμένω η εκ μέρους της εναγούσης ρύθμιση των οφειλών των εναγομένων, ώστε να λάβει αυτή αποδεικτικό ενημερότητας επ' ονόματί τους.

Εξ άλλου, εκ της προαναφερθείσης διατάξεως του άρθρου 949 Κ.Πολ.Δ. προκύπτει, ότι, επί καταδίκης σε δήλωση βουλήσεως, η δήλωση αυτή θεωρείται ότι έγινε μόλις η απόφαση καταστεί τελεσίδικη, εκ δε της προαναφερθείσης διατάξεως του άρθρου 1192 Α.Κ. προκύπτει, ότι μεταγράφεται, με τις εκ της μεταγραφής έννομες συνέπειες, η τελεσίδικη δικαστική απόφαση, η οποία περιέχει και καταδίκη σε δήλωση βουλήσεως για εμπράγματη δικαιοπραξία επί ακινήτου και συνεπώς δεν τίθεται ζήτημα εκδόσεως δια λογαριασμό του οφειλέτου αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας.

Κατά συνέπεια, εν προκειμένω και σύμφωνα με το διδόμενο ιστορικό, οι γενόμενες δωρεές κηρύχθηκαν ως έχουσες ανατραπεί υπό την έννοια, ότι, κατά τη δικαστική απόφαση, ουδέποτε τα ακίνητα περιήλθαν, κατά νόμο, στους προς ούς οι δωρεές και επομένως αυτοί, στην πραγματικότητα, δεν μεταβιβάζουν το πράγμα, η δε δήλωση του οφειλέτου του Δημοσίου-ηττηθέντος διαδίκου στην συγκεκριμένη δίκη, περί μεταβιβάσεως του αναφερομένου στην τελεσίδικη απόφαση ακινήτου, έχει ήδη λάβει χώρα, εκ του νόμου, και επομένως, δεν τίθεται ζήτημα εκδόσεως, για λογαριασμό του, αποδεικτικού ενημερότητας, η δεν αναφερομένη στο διατακτικό της αποφάσεως υποχρέωση των εναγομένων να μεταβιβάσουν στην ενάγουσα δια συμβολαιογραφικού εγγράφου την ψιλή κυριότητα των περιγραφομένων ακινήτων πρέπει να ερμηνευθεί ότι δια του συμβολαιογραφικού εγγράφου θα δηλωθεί η αποδοχή εκ μέρους του νικήσαντος διαδίκου της ήδη λαβούσης χώραν δηλώσεως των εναγομένων.

Ενόψει των ανωτέρω γενομένων αποδεκτών, παρέλκει η απάντηση στα δεύτερο και τρίτο ερωτήματα.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Εν όψει των προεκτεθέντων επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α' Τμήμα) γνωμοδότησε ομοφώνως, επί μεν του πρώτου ερωτήματος αρνητικά επί δε των λοιπών δε ερωτημάτων, ότι παρέλκει η απάντηση, εν όψει της απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα.

54

Θεωρήθηκε

Αθήνα, 24-12-2012

Ο Πρόεδρος

Βασίλειος Σουλιώτης

Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Γαρυφαλιά Σκιάνη

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Ακριβές αντίγραφο

ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΠΟΔΕΚΤΗ

14/2/2013

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Θ.ΘΕΟΧΑΡΗΣ

ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.

ΔΙΚΗΓΟΡΕΥΣΗ	ΕΠΙΛΟΓΟΣ
ΕΓΓΡΑΦΟΛΟΓΙΟ	
Αριθ. Πρωτ.	288
Ελήφθη	11-1-2013

Αθήνα, 21-12-2012

Α.Π.: Οικ. 1230221

Υποδιεύθυνση Λειτουργούντος Κτηματολογίου (τηλ. 210 65 05 610)

55

Προς

Λειτουργούντα Κτηματολογικά Γραφεία

{Πίνακας Αποδεκτών}

ΡΙΚΦΑΛΟΣ ΕΜ. ΒΛΑΒΕΡΓΑΚΗΣ

ΘΕΜΑ: «ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ»

Σχετ.

- 1) Το υπ' αρ. πρωτ. 1126477/4.10.2011 έγγραφό μας
- 2) Το υπ' αρ. πρωτ. 1125711/28.9.2011 έγγραφό μας
- 3) Το υπ' αρ. πρωτ. 1129737/23.03.2012 έγγραφό μας

Σε συνέχεια του εν θέματι (3) σχετικού εγγράφου μας με τις απόψεις μας για το ζήτημα της υποχρέωσης επισύναψης δήλωσης και βεβαίωσης με το περιεχόμενο που ορίζει η παράγραφος 4 του άρθρου 23 του νόμου 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος» (ΦΕΚ τ. Α', 209/2011), όπως αυτή έχει τροποποιηθεί και ισχύει, διατυπώνουμε τις απόψεις μας για πρόσθετο ζήτημα που τέθηκε υπόψη μας ως ακολούθως:

Ι. Στον αριθμό (10) του εν θέματι (3) σχετικού εγγράφου αναφέρεται ότι:

«Όταν πρόκειται για συμβολαιογραφική πράξη με περιεχόμενο την τροποποίηση σύστασης διηρημένης ιδιοκτησίας, θα πρέπει να εκτάζεται κατά περίπτωση, εάν αυτή αφορά σε στοιχεία εμπράγματων δικαιώματος (όπως π.χ. ο προσδιορισμός του ποσοστού αναγκαστικής συγκυριότητας στα κοινά πράγματα), από τα ισχύει η ρύθμιση του άρθρου 23 του ν. 4014/2011. Οι εν λόγω υποχρεώσεις δεν συντρέχουν π.χ. στην

Οι εν λόγω υποχρεώσεις δεν συντρέχουν π.χ. στην περίπτωση που με τέτοια πράξη ρυθμίζεται αμιγώς η αποκλειστική χρήση κοινόκτητων και κοινόχρηστων χώρων, καθόσον δεν πρόκειται για εμπράγματο δικαίωμα.»

2. Στο άρθρο 23 § 4 του ν. 4014/2011 ορίζεται ότι:

«Σε κάθε δικαιοπραξία εν ζωή που συντάσσεται μετά τη δημοσίευση του παρόντος και έχει ως αντικείμενο τη μεταβίβαση ή τη σύσταση εμπράγματος δικαιώματος σε ακίνητο, συμπεριλαμβανομένων των ακινήτων χωρίς κτίσμα εκτός από τα επισυναπτόμενα που προβλέπονται στην παρ. 12 του άρθρου 17 του ν. 1337/1983, επισυνάπτεται υπεύθυνα δήλωση του ιδιοκτήτη και βεβαίωση μηχανικού, με τις οποίες δηλώνεται και βεβαιώνεται αντίστοιχα ότι στο ακίνητο δεν υπάρχει κτίσμα ή στην διακεκριμένη αυτοτελή οριζόντια ή κάθετη ιδιοκτησία, δεν έχουν εκτελεστεί αυθαίρετες κατασκευές, που να επηρεάζουν την επιφάνεια και το ύψος της ιδιοκτησίας, τη δόμηση, την κάλυψη και το ύψος του κτιρίου και δεν έχουν εγκατασταθεί χρήσεις χωρίς άδεια ή ότι οι εκτελεσμένες αυθαίρετες κατασκευές ή οι εγκατεστημένες αυθαίρετες χρήσεις εμπίπτουν σε μία από τις εξαιρέσεις της παραγράφου 2, καθώς και ότι δεν έχει εκτελεστεί άλλη αυθαίρετη κατασκευή ή δεν έχει εγκατασταθεί άλλη αυθαίρετη χρήση, σύμφωνα με τα εγκεκριμένα πολεοδομικά σχέδια και δεν υπάγονται σε καμία από τις περιπτώσεις της παραγράφου 3.»

3. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, για την τροποποίηση σύστασης οροφокτησίας ως εμπράγματο δικαιοπραξία που αφορά στην ενοποίηση (συνένωση) διηρημένων ιδιοκτησιών και κατ' αποτέλεσμα σε στοιχεία του εμπράγματος δικαιώματος, όπως εν προκειμένω ο προσδιορισμός του ποσοστού αναγκαστικής συγκυριότητας επί του εδάφους της ενοποιημένης πλέον διηρημένης ιδιοκτησίας, είναι απαραίτητη η τήρηση των προβλεπομένων στο άρθρο 23 του § 4 του ν. 4014/2011 διατυπώσεων για καθεμία από τις διηρημένες ιδιοκτησίες που περιλαμβάνει η τροποποιητική δήλωση βούλησης περί της συνένωσης. Τούτο είναι απόλυτα σύμφωνο τόσο από τη γραμματική διατύπωση, όσο και από τη λογική συστηματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 23§4 του ν. 4014/2011 και εν γένει του συνόλου των ρυθμίσεων του ν. 4014/2011, όπου καταγράφεται η σταθερή βούληση του νομοθέτη να εξετάζεται και να αντιμετωπίζεται κατ' αρχήν κάθε διακεκριμένη διηρημένη (οριζόντια ή κάθετη) ιδιοκτησία αυτοτελώς, σ' ότι αφορά στην εφαρμογή των ως άνω ρυθμίσεων του νόμου.

Στην πράξη ανακύπτει ζήτημα και προβληματισμός, όταν η δια της τροποποίησης ενοποίηση (συνένωση) των διηρημένων ιδιοκτησιών έχει ήδη επέλθει εν τοις πράγμασι σε χρόνο προγενέστερο της σύνταξης της συμβολαιογραφικής πράξης. Στις περιπτώσεις αυτές καίτοι ισχύουν όσα προαναφέρθηκαν, αφού πρόκειται για νομικά αυτοτελή ακίνητα με επ' αυτών χωριστή κυριότητα, στην πράξη καθίσταται ανέφικτος ο έλεγχος των πολεοδομικών προϋποθέσεων αυτοτελώς για καθένα από αυτά, αφού αποτελούν ήδη εν τοις πράγμασι ενιαίο χώρο.

4. Με το υπ' αρ. πρωτ. 12416/20.7.2012 έγγραφο του Υ.Π.Ε.Κ.Α. (Δ/νση Νομοθετικού Έργου, Τμήμα Νομικών & Συμβάσεων) με θέμα: **«Απόψεις σχετικά με τη σύνταξη συμβολαιογραφικών πράξεων σύστασης οριζοντίου ιδιοκτησίας κλπ. μετά την ισχύ του ν. 4014/2011»** εξετάστηκε εξαιρετική η δυνατότητα επίκλησης πολεοδομικών κριτηρίων εκ των διατάξεων του νόμου ν. 4014/2011 ως προς την έκταση του περιεχομένου της βεβαίωσης του άρθρου 23§4 του ν. 4014/2011 **«...με την έννοια του ελέγχου κατ' αρχήν κάθε αυτοτελούς και διακεκριμένου κτιριοδομικά διαιρετού χώρου...»** και στις περιπτώσεις σύνταξης συμβολαιογραφικής πράξης με την οποία μεταβιβάζεται και συγχρόνως με την ίδια πράξη συστήνεται μερική οροφокτησία επί διαιρετού χώρου (διαμέρισμα) οικοδομής, όταν ο έλεγχος των λοιπών διαιρετών χώρων καθίσταται στην πράξη ανέφικτος κατά τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα στο έγγραφο αυτό.

Υπό το σκεπτικό αυτό, θα μπορούσε, κατά την άποψή μας, να υποστηριχθεί αναλογικά ότι εξαιρετικά και στις προαναφερόμενες υπό (3) περιπτώσεις η σχετική βεβαίωση του άρθρου 23§4 του ν. 4014/2011 δύναται να περιορίζεται στον έλεγχο περί αυθαίρετων κατασκευών ή αλλαγής χρήσεων μόνο του ενιαίου κτιριοδομικά διαιρετού χώρου.

Με εκτίμηση,

Για την ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.

Ρένα Κουκούτση, Υποδιευθύντρια Νομικής Δ/νσης

ΕΠΓΡΑΦΕΣ - ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ - ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ - ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

Απρίλιος – Ιούνιος 2013

Εγγραφές Νέων Δικηγόρων

1. Αθανασέλου Ευαγγελία – Ραφαέλλα
2. Αργυρίου Ιωάννης
3. Βαρή Ανθή
4. Βούλγαρη Δέσποινα-Ηλέκτρα
5. Βουρβουτσιώτη Χρυσούλα
6. Γεωργιάδης Θωμάς
7. Γιωτίτσα Χριστίνα
8. Γκουνή Ελένη
9. Γουγουτσα Αντωνία
10. Δημούλου Αθανασία
11. Δράκου Λαμπρινή
12. Ελευθερίου Κλειώ
13. Ζαφειρίδου Ευδοξία
14. Θεοδωρίδου Δέσποινα
15. Θεοπούλου Βασιλική
16. Ιωάννου Άγγελος
17. Καβαρινός Αλέξανδρος
18. Καμάρης Νικάνδρος
19. Κατσαϊτης Δημήτριος
20. Κίωση Γεωργία
21. Κολιάστα Μαρία
22. Κυριακόπουλος Χρήστος
23. Κωνσταντάκου Δήμητρα
24. Λέφα Μαρίνα
25. Μιχούδη Θεοδώρα
26. Μόμα Χριστίνα - Ματίνα
27. Μουρατίδου Ανδρομάχη
28. Μουσελίμη Παρασκευή - Ναταλία
29. Μουτάφη Κρυσταλλία
30. Μωυσίδου Παρθένα
31. Ντέλεβα Ανδρονίκη
32. Παπαξάνθη Κωνσταντίνα
33. Παπαπούλου Θάλεια
34. Πάτσας – Τσαπέκος Ανέστης
35. Πιπερίδης Κωνσταντίνος
36. Πλατή Σταυρούλα
37. Πούλου Αναστασία
38. Πρωτοχεράκη Ανθούσα
39. Ρεπανίδης Γεώργιος
40. Ρόρρη Κυριακή
41. Σαμαρά Φωτεινή
42. Σισμανίδου Αναστασία
43. Συργιάνης Δημήτριος
44. Τάτση Βασιλική
45. Τζαβέλλα Φωτεινή
46. Τζήκα Ελευθερία
47. Τσιγαρίδας Βασίλειος
48. Τσιρανίδου Εμορφίλη

49. Τσίτση Ειρήνη
50. Χατζηραφαηλίδου Κυριακή
51. Χατζησαββίδου Μαρία
52. Χονδρονάσιου Μαρία
53. Χρυσοστομίδου Δαλιδά

Μεταθέσεις - Προαγωγές

Α. Στο Πρωτοδικείο

1. Βασταρούχας Παναγιώτης (Πρωτοδικείο Αθηνών)
2. Κυρανούδη Φιλία (Πρωτοδικείο Αθηνών)
3. Μεσάικου Ευαγγελία (Πρωτοδικείο Αθηνών)
4. Πιπερίδης Κωνσταντίνος (Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης)
5. Λαπαρίδης Γεώργιος (Πρωτοδικείο Κοζάνης)
6. Πατσίκας Κλεάνθης (Πρωτοδικείο Κοζάνης)
7. Μπασούρη Στεφανή (Πρωτοδικείο Φλώρινας)

Β. Στο Εφετείο

1. Αλεξιάδου Ελισάβετ - Αθανασία
2. Γιαννακάρα Αικατερίνη
3. Γιαννακόπουλος Αθανάσιος
4. Δουϊνούδης Δημήτριος
5. Μακρυθανάση Χριστίνα
6. Μάνος Εμμανουήλ
7. Ματίδου Αγγελική
8. Ναλμπάντη Αναστασία
9. Παπασπυρόπουλος Άγγελος
10. Πάχτας Ιπποκράτης
11. Πεϊτσίνης Χαρίλαος
12. Συμεωνίδης Οδυσσεύς
13. Τσιλίδου Ελευθερία
14. Χατζηπαλεξάνδρου Θεόδωρος

Γ. Στον Άρειο Πάγο

1. Βελισσαρίου Ευστάθιος
2. Δερμεντζοπούλου Μαρία
3. Θεοδωρόπουλος Δημήτριος
4. Καϊδατζής Ακρίτας
5. Μπαμπατζιμόπουλος Σωτήριος
6. Ξανθόπουλος Μάριος
7. Πετσανάς Γεώργιος
8. Τέλλης Νικόλαος
9. Τζαρός Απόστολος

Άδεια για σπουδές στο εξωτερικό

1. Κυρανούδη Δήμητρα

Διαγραφές

Α. Επειδή Απεβίωσαν

1. Μανωλούδης Απόστολος

Δ. Επειδή Παραιτήθηκαν

1. Ανδρέου Γιώργος
2. Αραπίδου Μαρία
3. Βικελίδης Ιωάννης
4. Γεωργιάδης Νικόλαος
5. Γεωργομάνου Βάσω
6. Κανάκη Θεοδώρα
7. Κανταρτζή Άννα-Μαρία
8. Καραμπτσάνης Αχιλλέας
9. Κατσάρκα Κατερίνα – Κλαύδια
10. Κεσίδου Ευθυμία
11. Κλεφτούρη Νικολέττα
12. Κουρτούκας Γραμματάς
13. Κωτσιοπούλου Γεωργία
14. Μαλλίγκου Ελένη
15. Μουτεβελής Κυπριανός
16. Μπαλασά Ευαγγελία
17. Μπατέκα Μαρία
18. Μπούτας Απόστολος
19. Μυλαράκη Αναστασία
20. Οικονομίδου Φωτεινή
21. Παπαδόπουλος Φώτιος
22. Παπαδοπούλου Ιωάννα
23. Πατσιούρα Θεοδώρα
24. Πετρίδης Κλεάνθης
25. Πετροπούλου Αλεξάνδρα
26. Πούλιου Κωνσταντίνα
27. Προυσαλιάδου Αλεξάνδρα
28. Ριμπάς Παναγιώτης
29. Σακκαλή Βασιλεία
30. Σικανίδου Χριστίνα
31. Σκράπα Μαριάνθη
32. Τανίδου Θεοδώρα
33. Τίρτα Θεοδοσία
34. Φωκίδου Ιλιάννα
35. Φωτίου Κυριακή
36. Χορομίδης Κωνσταντίνος
37. Χρυσάφιδου Αικατερίνη
38. Χρυσοστομίδου Ελένη

Ο ΑΚΗΣ ΠΑΝΟΥ ΣΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

58

Δημήτρης Α. Νεμέτης
Δικηγόρος Θεσσαλονίκης

Το αφιερώνω στη μνήμη των δυο συναδέλφων που δεν τους γνώριζα και η μοίρα το θέλησε να «πειάξουν» από τον ίδιο όροφο (πέμπτο), δυο απανωτά πρωινά ανοιξιάτικα του Απριλίου (αυτοί ξέρουν μόνο το γιατί), ο ένας στη Θεσσαλονίκη και ο άλλος στον Πειραιά.

*Καθό ταξίδι, συνάδεδοι...
Εμείς μένουμε εδώ... όσο ακόμη...
να περνάμε τόσο καιραπδηκτικά
στους ναούς της Θέμιδας...*

Πολλά έχουν ακουστεί για τον μεγάλο λαϊκό συνθέτη Άκη Πάνου. Ο καθένας με τις απόψεις του για τη ζωή και το άδοξο τέλος του.

Ένα από τα αγαπημένα τραγούδια του συνθέτη που μου έρχεται συνέχεια στο μυαλό όταν παρκάρω κάθε μέρα στο πάρκιν των δικαστηρίων και περπατώ τα λιγοστά βήματα μέχρι την πόρτα του σάπιου μέγαρου είναι το «Βαρέθηκα, κουράστηκα και απδίασα...» (το δεύτερο αγαπημένο μου είναι το «Πεθαμένες καλησπéρες» του Μίλτου Πασσαλίδη, «ζωγραφισμένο» ερμηνευτικά από την μεγαλύτερη λαϊκή φωνή του αείμνηστου Μητροπάνου. Με εκφράζει κυρίως η φράση «τρέμω μη με θυμηθεί»).

Βαριά, θα μου πεις τα συναισθήματα, βαριά μας τα λες...

Εντάξει. Θέλεις να παίξουμε ένα παιχνίδι ή μάλλον καλύτερα να κάνουμε ένα γκάλοπ;

Θα είναι σαν αυτά που δημοσιεύουν τα περιοδικά κατά καιρούς, σαν αντίθετα ζευγάρια απόψεων με διάφορες λεζάντες. Π.χ. «πάνω-κάτω», η «κόκκινη-κίτρινη κάρτα», η «up-down», η «μ'αρέσει-δεν μ'αρέσει» κ.τ.λ. Εμείς ας πάρουμε το ζευγάρι «πάνω-κάτω». Όχι «up-down». Γιατί με τους Άγγλους εκτός από το ποδόσφαιρο –

Όχι, δεν θα πω... υπάρχει και αυτός ο καινούργιος νόμος...

Λοιπόν, εάν εσύ καταφέρεις αναλογικά να βρεις από τη στιγμή που παρκάρεις μέχρι που ξαναφεύγεις από το κτίριο έστω και 1/10 «πάνω» σε σχέση με τα «κάτω», ή είσαι πολύ ρομαντικά αισιό-

δοξος ή σε άλλο κτίριο έχεις μπει.

Εγώ θα σου κάνω το δικό μου κατάλογο και εσύ κάνε τον δικό σου.

Ξεκινάμε:

Πάλι να δείχνεις την ταυτότητα του δικηγόρου στην πόρτα πρωί πρωί. Κάτι συναδέλφισες μέχρι να την βρουν στην τσάντα έως και εκφώνηση χάνουν.

Ο δικηγόρος με ύφος πειστικό όταν η ασκούμενη-ος που τον συνοδεύει δεν έχει ταυτότητα και την ζητάει ο κ. αστυνομικός (που κανένα πρόβλημα προφανώς δεν έχει με κανένα, αφού αυτήν την εντολή του δώσανε του ανθρώπου, αλλά μερικοί τον αντιμετωπίζουν λες και τους ζητάει χρήματα) του λέει «μαζί μου είναι» (φωνή έντονη και δείχνει με τα μάτια του για να πεισθεί ο αστυνομικός), «ασκούμενη-ος μου είναι». Μα δεν βλέπει ότι είναι μαζί σου και ας είναι και μάνα σου; Ταυτότητα ζήτησε ο άνθρωπος.

Να μην μπαίνεις με ταυτότητα δικηγόρου από τη μπροστινή πόρτα, αυτό πάλι πού θα το κατατάξεις, στα πάνω η στα κάτω; Ωχ, πρωινιάτικα να κάνεις αυτόν τον κύκλο να μπεις από την άλλη πόρτα...

Μπαίνεις στο ασανσέρ, εντάξει πολύ «αχ, βαχ» και γλώσσες απέξω από την αγωνία και το τρέξιμο του πρωινού... τα «αχ», τα βογκητά και παντός είδους αγχωτικές εκδηλώσεις όλων όσων είναι στο ασανσέρ, ή μάλλον σε όποιο ασανσέρ και αν μπαίνεις. Τι κουβαλάει από το βράδυ ο κάθε ένας μας;

«Κονσέρβες» φράσεις στη συνέχεια: «Τι κάνεις;» «Τι γίνεται;» (χωρίς «καλημέρα» φυσικά...) «Τι να κάνω; Το παλεύω, χάλια... όπως μας κατάντησαν!» «Άστα να πάνε... κουράγιο, τι να κάνουμε; Μπορούμε και αλλιώς; Δουλειά να υπάρχει...» «Ποια δουλειά, ρε να υπάρχει; Εδώ τα έξοδα δεν βγάζουμε...» «Πληρώνει κανείς, ρε θωμά;» «Δουλευόμαστε μεταξύ μας, ρε Νίκο; Ποιος να πληρώνει;» «.....»

Χάλια η κατάσταση. Καμιά «καλημέρα» πια που να την εννοείς, κανένα χαμόγελο (πού κουράγιο), ύποπτα βλέμματα μη τυχόν κανείς είναι χαρούμενος (θα φορολογηθεί και αυτό...) Υπάρχουν και μερικοί τέτοιοι που μπαίνουν μες την καλή χαρά, μάλλον ακόμη κανένα καλό βραδινό όνειρο θα βλέπουν.

Εντάξει, όταν έχεις ακροατήριο, εκείνη η στροφή που σε οδηγεί ο διάδρομος και σε βγάζει στο αίθριο πριν από τις αίθουσες... τι χαρά!

Τι φάτσες κάθε πρωί... ανοίχτε τα παράθυρα να φύγουν τα ντουμάνια – όλοι οι υποψήφιοι για καταδίκη άγχος και ντουμάνιασμα (κάτι σχετικά άσματα έχει γράψει ο Άκης, τα απαγορευμένα τότε... τα χασικλίδικα).

Και όλοι με ένα καφέ και ένα τσιγάρο στο χέρι...

Πόσες φορές, θεέ μου, πρέπει να την ζήσω αυτή τη σκηνή;

Και στήσιμο από εκεί και πέρα μέχρι να έρθει η ώρα να δικάσεις. Χαμένες ατελείωτες ώρες στη χαμένη μας ζωή κι ας μην πάει τίποτε χαμένο, που έλεγε και ο Λοΐζος... (αντίθετη άποψη έχω: από την ώρα που γεννιόμαστε χαμένοι ήμαστε, ξεκινάμε με 100 γκολ από τα αποδυτήρια σε βάρος μας...)

Και χιλιοειπωμένες φράσεις από τον καθένα μας, τα γνωστά, «τι νούμερο κάνει και «τι ώρα είναι αυτή» και «ακόμη στην 3 είναι» και «πότε θα φύγουμε» και «πόσες έχει ακόμη» (μετράς εν τω μεταξύ τα «κάτω», γιατί τα έχασα λίγο στο μέτρημα;)

Και πας στην αίθουσα δικηγόρων, όποτε αυτή είναι καθαρή – αλλιώς άστα, καλύτερα φεύγεις με τη μια...

Και έξω εκεί από τις αίθουσες στα αίθρια «χαρά θεού», το φως το αμέτρητο, τι όμορφα που περνάμε...

Βγαίνεις το μεσημέρι και σε χτυπάει ο ήλιος και τυφλώνεσαι. Τυφλοπόντικα, ε τυφλοπόντικα, που νομίζεις ότι υπηρετείς τη δικαιοσύνη και βαρύγδουπα ακούς κανένα συνάδελφο να λέει στους Δικαστές «Και εμείς συλλειτουργοί ήμαστε, κ. πρόεδρε» (ναι, ναι, ο γιατρός είπε να σου λέμε ναι..)

Θέλεις τουλάχιστον ένα πεντάλεπτο να ξεζαλιστείς, καπνέμε «αρουραίε»...

Και κάτω στο υπόγειο οι δύο αίθουσες άλλη ατραξιόν του κτιρίου...

Σκόνη, βρωμάει εκεί κάτω, ήλιος που χτυπάει την έδρα κατακούτελα και οι κ.κ Δικασταί ψάχνουν καμιά γωνιά οι άνθρωποι να τη αποφύγουν. Εντάξει, σκηνές απείρου κάλλους.

Ο αείμνηστος Γιαννόπουλος με πρωτοβουλία του οποίου ως Υπουργού Δικαιοσύνης κτίστηκαν μερικά καλά κτίρια σε άλλες πόλεις, εδώ εμάς

εδώ στη συμπρωτεύουσα να μη πως τι μας έκανε – δυο αίθουσες και αυτές έτσι όπως τις περιγράψαμε... (αλήθεια πόσον καιρό έχω να ακούσω αυτήν τη βαρύγδουπη ονομασία για την πόλη μας; Αυτό μόνο κάτι τραγουδιστές π.χ. Αντύπας, Κοκκίνου κ.τ.λ. μπορεί να το πουν σε καμιά πίστα, του στυλ «τι ωραίοι άνθρωποι και τι όμορφα διασκεδάζετε εδώ στη συμπρωτεύουσα, όποτε ανεβαίνουμε νιώθουμε αλλιώς» και λοιπές πα...ιες).

Και δεν πιάνει και το κινητό και τουαλέτα δεν έχει εκεί κοντά και χώρο να καθίσεις δεν έχει και τα έδρανα χωράνε 2,5 δικηγόρους όλο και όλο και αυτούς κάτω από 70 κιλά ο καθένας, αλλιώς 2 το πολύ..

Ένας πρόεδρος επέμενε -από ό,τι είχα μάθει- να κάνει σε αυτήν την αίθουσα μια υπόθεση με 20 κατηγορούμενους και 30 δικηγόρους... Εντάξει και εγώ είμαι ο Χουντίνι.

Αν βγεις ποτέ έξω από εκεί, είναι μια άλλη αίθουσα όπου γίνεται η απομαγνητοφώνηση. Μία φορά έτυχε και πήγα να πάρω κάτι χαρτιά. Σαν να είναι βελτιωμένος χώρος βιοτεχνιών που βλέπαμε στην Κίνα, έτσι το ένιωσα. Ποιος ξέρει για πόσα ευρώ απομαγνητοφωνούν όλες αυτές οι κοπέλες;

Άλλο «κάτω». Αυτό το στριμωξίδι, ρε παιδί μου, γενικά σε όλο το κτίριο..

Εκείνη η ουρά στα χαρτόσημα; Στην τράπεζα, στις καταθέσεις (των δικηγόρων, εννοώ, όχι καταθέσεις χρημάτων, αυτό μας τελείωσε, μόνο αναλήψεις και όσο αυτές υπάρχουν).

Τα καφέ των ορόφων και αυτά μετέχουν σε όλη αυτήν την ανθρωποταλαιπωρία. Βγάζουν καμιά καρεκλίτσα που απαγορεύεται, τους μνύουν, την μαζεύουν, κλεφτοπόλεμος για μερικά ευρώ παραπάνω. Οι δικηγόροι έχουν τα δικά τους στασίδια καφέ. Εκεί κάτω, στο ισόγειο, ανάμεσα στις κολώνες πίνουν καφέ (λες και είναι στην Αντίσταση κατά των Γερμανών οι άνθρωποι και συνωμοτούν, σαν κατακόμβη, και όμως πίνουν καφέ και τον απολαμβάνουν;)

Και στα γραφεία πας για να τελειώσεις καμιά δουλειά και άδεια τελευταία λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης (όποιος προλάβει τη σύνταξη είδε και αυτή είναι τοσοοοοόσο δα μικρή, που μάλλον δεν θα την βλέπει...) και πώς να τελειώσεις τη δουλειά.

Απ, να το πρώτο «πάνω»... αυτό με τους

ασκούμενους που κάνουν βμνη άσκηση στα δικαστήρια. Τα παιδιά δουλεύουν πολύ καλά και πολλές φορές έχουν και απαντήσεις σε θέματα σαν φτασμένοι γραμματείς... Ψιλοσώζουν την παρτίδα των τεράστιων κενών που δημιουργήθηκαν.

Πόσο είναι το σκορ; Μέχρι τώρα; 10-1 και πάλι καλά είναι.

Άσε, είπα σκορ και θυμήθηκα το Μπάγερν – Μπαρτσελόνα 4-0 και μετά το 0-3 τι κηδεία φάγαμε; (κλείνει η παρένθεση).

Θέλεις και άλλα; Άντε και άλλα.

Αυτό με τις εξουσιοδοτήσεις; Σε λίγο θα πηγαίνεις στις γραμματείες και πριν την πληροφορία που θα θέλεις, θα λες την καλημέρα του θεού και θα σου απαντά «Εξουσιοδότηση έχετε να μου πείτε καλημέρα;» «Από ποιον;» «Από τον εαυτό σας, φυσικά.» «Μα ο εαυτός μου είμαι εγώ.» «Μμμμ σιγά μην είσαι, να δω την εξουσιοδότηση» θα λέει η γραμματέας...

Τα ασανσέρ ξέχασα... αυτός ο τρόπος που ανοιγοκλείνουν. Τα μισά σε χτυπάνε αμέσως, γιατί κλείνουν πριν καλά καλά τραβηχτεί η πόρτα, και τα άλλα δεν κλείνουν ποτεεέ.

Βιάζεσαι, καίγεσαι και αυτό μέχρι να ξεκινήσει κάνει 3 λεπτά... πάει επιτέλους ηνη η πόρτα να κλείσει και τσουπ πετάγεται ένα χέρι, ένα πόδι ενός συναδέλφου που το πρόλαβε (σιγά να μην το προλάβαινε) και μπαίνει μέσα. Άντε άλλα τρία λεπτά. Εάν μεν είναι γνωστός, τον στολίζεις, καλά ρε ...ζη τώρα βρήκες να μπεις που καίγομαι, θα χάσω την προκατάθεση. Αν δεν τον ξέρεις, παίζει μια ανταλλαγή βλεμμάτων: φονικό το δικό σου, όλο ευγένεια του άλλου (από μέσα του -μη με κοιτάς έτσι ρε «συνάδελφε» και εγώ με το ασανσέρ θέλω να ανέβω, δεν σου σκότωσα τη μάνα...) Μια φορά μπήκα σε ένα από αυτά που δεν κλείνουν να πάω δεύτερο όροφο (καταθέσεις) και με τρία απαντωτά τέτοια «κτυπήματα» μέχρι να πάω στις καταθέσεις για μια αγωγή, είχε αλλάξει ο νόμος και δεν μου την πήραν στο Μονομελές και μου είπαν να πάω στο Ειρηνοδικείο.

Για τις τουαλέτες δεν θα πω, όχι δεν θα πω...

Να πάμε μέσα στις διαδικασίες των ακροατηρίων; Να πάμε ή να το αφήσουμε για άλλο «Ενώπιον»; Όπως λέμε «συνεχίζεται»;

Άντε, ας πάμε. Και μόνο που είπα «πάμε», βαρέθηκα. Μισοί όρθιοι, μισοί καθιστοί... χαρτιά να απλώσεις διαγκωνίζεσαι με τους διπλανούς... τσά-

ντες, τσάντες, πολλές τσάντες... άστα να πάνε, πού να ακουμπήσεις τα χαρτιά σου...

Και μετά εντάξει, οι γνωστές αψιμαχίες δικαστών - δικηγόρων, δικηγόρων μεταξύ τους, δικηγόρων - μαρτύρων.

Κλισέ φράσεις χροοοοόνια τώρα...ουουουφφφ!

Και όταν οι κ.κ Δικαστές εκπαιδεύουν άλλους από τη σχολή δικαστών, κάπως βρε παιδί μου αλλάζουν: είναι πιο αυστηροί, πιο εύθικτοι σε ό,τι πει ο δικηγόρος...και μια τήρηση της δικονομίας αυστηρή...και διακοπή της διαδικασίας μόλις ανέβουν οι τόνοι...

Όχι, τους προτιμώ όταν είναι μόνοι, όχι όταν εκπαιδεύουν...

Και φθάνει 3 η ώρα και χιλιοτραγουδισμένη ατάκα «δεν πάμε δεύτερη μέρα, κ. Πρόεδρε» οι δικηγόροι, «ναι, αλλά εμείς πάμε| απαντά η έδρα... «Ναι, αλλά κ. Πρόεδρε εμείς από το σύλλογό μας... κάντε από τώρα τις αναβολές», «Ναι, εσείς από το σύλλογό σας, αλλά εμείς από το δικό μας όμως δεν μπορούμε... ελάτε τη δεύτερη μέρα και πέστε το...»

Και τραβάν αυτές οι δεύτερες μέρες κάτι μακρινά «σουτ». Ξεκνάς ποια υπόθεση δίκαιες, σε ποιο ακροατήριο, με ποιους.

Και αυτό στις 3 η ώρα όλοι, ενώ είναι φρέσκοι το πρωί (όση φρεσκάδα απέμεινε στον καθένα πα...), το μεσημέρι ψιλομπαγιατεύουν, σαν τις αεροσυνόδους σε μακρινά ταξίδια, όπως λέμε πριν την απογείωση και κατά την προσγείωση - ε, κάτι τέτοιο...

Αυταααά.

Ευτυχώς με νέο νόμο του νεότερου αυτού που τυπώθηκε, αλλά μπορεί πριν πάρει νόυμερο να αλλάξει, γιατί στα σκαριά του Υπ. Δικαιοσύνης είναι και ένας άλλος και στα πιο άλλα σκαριά ένας άλλος πιο μεγάλος...άλλαξαν δυο αυτονόητα...

Να μην προβάλλεται ο λόγος της αναβολής επί ποινή απαραδέκτου 5 μέρες πριν τη δικάσιμο (όταν το είπα σε ένα γραφείο που τραβούσε όλη αυτήν τη γραφειοκρατία -ότι άλλαξε ο νόμος- δεν μ' άφηναν να φύγω από τη χαρά τους... από καφέ ξεκινήσαμε στα κεράσματα μέχρι γαρδούμπες και κοκορέτσια έφεραν οι γραμματείς προς το μεσημέρι...)

Και το άλλο, να μην πηγαίνει η υπόθεση μετ' αναβολή στην ίδια πρόεδρο να προστεθεί στις

άλλες 1625 υποθέσεις που είχε για εκείνη την ημέρα ήδη προσδιορισμένες...

Ε, πόσες φορές τα έχουμε πει αυτά... αυτά για το ποιοι νομοθετούν και που δεν ρωτάνε τους ανθρώπους της πράξης κ.τ.λ. κ.τ.λ. και μπλα μπλα μπλα, αυτό και αν είναι βαρεμάρα.

Βαρέθηκα μέχρις εδώ. Μπορώ να πω χίλια δυο άλλα.

Δεν θα είχε όμως νόημα το τραγούδι.

Βαρέθηκα και που τα θυμήθηκα, βαρέθηκα και που τα γράφω.

Θα βελτιώσεις κάτι από αυτά; Κάνε ένα τεστ.

Κράτα το άρθρο και διάβασέ το μετά από ένα χρόνο. Αν πάρεις έστω και ένα «πάνω» παραπάνω από φέτος, θα σε παραδεχθώ.

Πού τα θυσίασε; Στη λογική λέει ο άνθρωπος; Έτσι κι αλλιώς η λογική έχει χαθεί.

Η απλή, η μέση λογική, η λογική γενικά και η δικαστηριακή λογική...

Ας παλέψουμε από αύριο, ακόμη μια μέρα μέσα στη φυλακή - νοσοκομείο (έτσι δεν είναι οι διάδρομοί του;) με όλα τα άγρια θηρία και με τον εαυτό μας και με τους δαίμονές μας, για να λάβουμε στο τέλος αυτής το βραβείο...

Βαρέθηκα, κουράστηκα και απείδησα...

Μεγάλε Άκη (Πάνου... εντάξει... όχι συνειρμούς...)!

Και στο τέλος, μετά από παράπονα, η παρηγοριά στον άρρωστο: «δεν πειράζει, ρε φίλε, δουλειά να υπάρχει» - ναι, ρε μεγάλε, δουλειά να υπάρχει, σκλαβιά να υπάρχει, αλλά εσύ σε λίγο δεν θα υπάρχεις...

ΣΑΙΡΕΝΝ ΚΙΡΚΕΓΚΩΡ Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑΣ

Δημήτρης Τσινικόπουλος

Δικηγόρος

*«Η υποκειμενικότητα
είναι η αλήθεια»*

*«Τι άδωδο είναι η αλήθεια,
παρά το να ζεις για μια ιδέα;»*

S. Kierkegaard

Υπάρχουν κάποια πνευματικά αναστήματα, πραγματικοί ογκόλιθοι. Έτσι και πέσεις μια φορά πάνω τους, δεν μπορείς μετά αδιάφορα να τους προσπεράσεις. Έτσι και τους προσπεράσεις, πάλι πσωγουρίζεις. Τους γυροφέρνεις για να τους δεις καλύτερα. Να τους παρατηρήσεις εκ του σύνεγγυς. Να τους περιεργαστείς. Με δυο λόγια: απ' τη στιγμή που στο δρόμο σου θα τους συναπαντήσεις, αναπαμό δεν έχεις. Σε βασανίζουν απλά και μόνο με την παρουσία τους...

Τέτοιο πνευματικό αναστήμα, τέτοιος ογκόλιθος, τέτοιος πνευματικός κολοσσός, υπήρξε και ο Δανός φιλόσοφος και θεολόγος, ο «Χριστιανός Σωκράτης της Κοπεγχάγης», ο ποιητής της εσωτερικότητας -όπως εύστοχα ονομάστηκε- ο Σαίρεν Κίρκεγκωρ (1813-1855). Ο ιδρυτής του χριστιανικού υπαρξισμού υπήρξε ο άνθρωπος που στο σύντομο διάβα της ζωής του έριξε τόσο φως στα μεταφυσικά και ψυχολογικά προβλήματα, ώστε εξακολουθεί μέχρι σήμερα να καταυγάζει και να καθοδηγεί ανθρώπινες συνειδήσεις στις ατραπούς της αυτογνωσίας και στην αποδοχή του υπέρ-λογου, στο θείο, στο αιώνιο.

Γεννημένος στην Κοπεγχάγη στα 1813, το έβδομο παιδί μιας πολυμελούς προτεσταντικής οικογένειας, μεγάλωσε μέσα σε ένα που-

ριτανικό περιβάλλον. Ωστόσο έμελλε σ' αυτόν ν' ανατινάξει στην κυριολεξία στον αέρα τον ψευτο-πουριτανισμό και τον πιετισμό, μ' ένα σύνθημα που διεκήρυττε με στεντόρια φωνή: Πίσω, στον αρχέγονο Χριστιανισμό! Πίσω στις ρίζες! Μακριά από την υποκρισία του κατεστημένου του ιερατείου, αλλά και τις ορθολογικο-ποιήσεις του ειδωλολατρίζοντος Χριστιανισμού. Μακριά από την ειδωλολατρία της διάνοιας, που στις μέρες του είχε σχεδόν επιβληθεί με το Χεγκελιανισμό.

Ο νεαρός Κίρκεγκωρ, φύση μελαγχολική από τα μικρά του χρόνια, δείχνει την πρώιμη ευφυΐα του. Μια ατυχής συγκυρία αλληπάλληλων θανάτων μελών της οικογένειάς του, με επισφράγισμα το θάνατο του πατέρα του, τον οδηγούν στο να αυτοπεριοριστεί και να πει από το ποτήρι της θλίψης «μέχρι τρυγός». Έτσι, η ζωή του μπορεί να συνοψιστεί σε μια φράση του ημερολογίου του: «Καμία ημέρα χωρίς δάκρυα». Μετά από δέκα χρόνια σπουδών στη θεολογία και τη φιλοσοφία, στα 1840 περατώνει τις σπουδές του, και το επόμενο έτος αναγορεύεται διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης. Στο μεταξύ, μνηστεύεται την ωραία Ρεγγίνα Όλσεν, αλλά σύντομα χωρίζει με δική του πρωτοβουλία.

Για να καταλάβει κανείς τον Κίρκεγκωρ, πρέπει να λάβει υπ' όψη του δύο σοβαρούς παράγοντες που επενήργησαν στη ζωή του και επέδρασαν πάνω του αποφασιστικά: τον πατέρα του, που του κληροδότησε μια βαθύτατη χριστιανική... πίστη, μια ευσέβεια απaráμιλλη, και τον ατυχή δεσμό του με την Ρεγγίνα Όλσεν, με την οποία, αν και την αγάπησε, μετά από έντεκα μήνες διέλυσε τον αρραβώνα του, υπακούοντας στη μυστική εσωτερική του φωνή, στην εσωτερική του κλίση να μείνει μόνος, για να επιτελέσει ένα σπαραχτικό εσώτατο διάλογο με τον εαυτό του και με το θείον. Ο έρωτάς του προς το θείον υπήρξε απείρως μεγαλύτερος από τον έρωτά του προς μια γυναίκα.

Τα δυο αυτά πρόσωπα και οι σχέσεις του μ' αυτά -η ευγενής σωφροσύνη του γέροντος και ο χαριτωμένος παραλογισμός μιας γυναίκας- όπως έγραφε στο ημερολόγιό του, έρχονται και ξαναέρχονται στα έργα του, με διάφορες μορφές, εκδηλώσεις και τρόπους, ώστε ακόμα και στα βαθύτατα φιλοσοφικά και μεταφυσικά του έργα να γίνεται πολλές φορές έμμεση αναφορά και σύγκριση (προσώπων, ιδεών και πραγμάτων) με τη ζωή του συγγραφέα και των δύο αγαπητών του αυτών προσώπων.

Στο βιβλίο του *Επανάληψη* λόγου χάριν, ένα περισπούδαστο ογκώδες έργο, βλέπουμε τον Κίρκεγκωρ να χρησιμοποιεί τον τίτλο σ' αυτό του το έργο με τη σκέψη ότι θα μπορούσε να αρχίσει μια νέα αρχή, να γίνει μια επανάληψη με τη μνηστή του, που ήδη είχε χωρίσει. Στο βιβλίο του με τίτλο *Το Ημερολόγιο Ενός Αποπλανητή* (1843) ξεκινά και πάλι από τη Ρεγγίνα Όλσεν, για να μας δώσει τους στοχασμούς και τα βιώματά του για τον έρωτα.

Ιδιαίτερα όμως στις *Σελίδες του Ημερολογίου* του, που έχει αναγνωρισθεί σαν ένα εξαιρετο λογοτεχνικό έργο με αισθητική γοητεία και που αποτελεί σπουδαία πηγή για τη ζωή και το έργο του, διαφαίνεται η διαπάλη ανάμεσα στον έρωτά του προς το θείο και τον έρωτά του στο ανθρώπινο. Ο έρωτάς του στη Ρεγγίνα έχει μια τραγική σύγκρουση στα βάθη της υπάρξεως του και η μορφή της τον ακολούθησε μέχρι τη νεκρική του κλίνη.

Τι προσέφερε, λοιπόν, ο Κίρκεγκωρ στη δυτική διάνοηση, στη φιλοσοφία και στη χριστιανική πίστη, είναι το πρώτιστο ερώτημα που πρέπει να υποβάλλει ο μη επαρκώς πληροφορημένος σύγχρονος αναγνώστης του έργου του.

Ο Κίρκεγκωρ, ο βαθυστόχαστος Δανός ερμίτης, είναι αυτός που χάραξε ένα δρόμο αυτοεπίγνωσης και αυτο-συνειδησίας, διακηρύσσοντας μερικές στοιχειώδεις και ίσως αυταπόδεικτες αλήθειες. Μόνο που χρειαζόταν κανείς την οξύνοια και το θάρρος του Κίρκεγκωρ, για

να τις εννοήσει και να τις διασαφήσει.

Ιδού τι μας λέει ο μεγάλος διαλεκτικός: Ο άνθρωπος πρέπει να σπάσει τα δεσμά του δογματισμού, του ορθολογισμού και της αυθεντίας, που του επισώρευσαν γενιές γενιών. Με τη διαλεκτική σκέψη πρέπει να πάψει ν' αναζητά την αλήθεια στην εξωτερικότητα -πράγμα που τον οδηγεί στον όλεθρο-, και να δώσει έμφαση στην υποκειμενικότητα, στο άτομο, στο πρόσωπο.

Για τον «πατέρα του υπαρξισμού» ύψιστη αλήθεια είναι όχι τα εξωτερικά σχήματα, όχι οι παντοίοι κοινωνικοί-πολιτικοί-θρησκευτικοί τύποι, όχι οι κατευθυνόμενες ανυποψίαστες μάζες, αλλά το άτομο, το πρόσωπο. Η συγκεκριμένη ύπαρξη, που είναι μοναδική, όπως μοναδικά είναι και τα δακτυλικά αποτυπώματα. Και η οποία ύπαρξη, αναπτύσσοντας την εσωτερικότητά της, μπορεί να γίνει εξαίρεση, οικοδομώντας μια προσωπική-αγαπητική σχέση με τον προσωπικό θεό, το κατ' εξοχήν εμπρόσωπο πνεύμα. «Αγαπώ έναν άλλον άνθρωπο,» θα μας πει «σημαίνει τον βοηθώ να αγαπήσει τον θεό. Το ενεργείν της αγάπης σημαίνει παροχή βοήθειας για την προς τον θεό αγάπη».

Αυτό, όμως, μπορεί να επιτευχθεί μόνον όταν ο άνθρωπος στραφεί από την πολυποικίλη ψευδώνυμη γνώση, που δεν δίνει πληρότητα και σκοπό στη ζωή και οδηγεί σε απόγνωση, στην πίστη. Με το άλμα της πίστης (σαν κι αυτό που έκαμε ο Αβραάμ, ο ιππότης της πίστης, θυσιάζοντας το γιο του -θέμα στο οποίο αφιέρωσε ο Κίρκεγκωρ ολόκληρο βιβλίο, το Φόβος και Τρόμος- ο άνθρωπος ξεφεύγει από τα δίχτυα της αναλήθειας και οδηγείται στο να προσπελάσει το αιώνιο.

Η πίστη, σαν βίωμα εσωτερικό, οδηγεί τον άνθρωπο από το φόβο και την αγωνία, «την ασθένεια προς θάνατον», όπως την ονόμαζε ο Κίρκεγκωρ, στη διαφύλαξη του ατόμου, στη διαφύλαξη της ύπαρξης, στην προφύλαξή της

από το να ναυαγήσει στο σκόπελο του δικού της εγώ. Τον οδηγεί στη λύτρωση και τη σωτηρία.

Ο Κίρκεγκωρ, ο αιρετικός φιλόσοφος που έσκαψε βαθιά, κάτω από την εξωτερική κρούστα της ύπαρξής του, μας λέγει τις πιο συγκλονιστικές αλήθειες, δείχνοντάς μας ποιο δρόμο πρέπει ν' ακολουθήσει η σκέψη μας κι εμείς οι ίδιοι σαν πρόσωπα. Από ποιες μυστικές ατραπούς πρέπει να περάσει η συνειδησή μας, για να βγει λαμπικαρισμένη στο φως...

Ο ίδιος έχει δύο απλούς, αλλά απρόσβλητους σύμμαχους: τον Σωκράτη, στη διαλεκτική του οποίου αφιέρωσε τη διδακτορική του διατριβή με τίτλο Η Έννοια της Ειρωνείας με Διαρκή Αναφορά προς τον Σωκράτη, και τη Βίβλο, με το ασύγκριτο χριστοκεντρικό της μήνυμα. Ο Κίρκεγκωρ, η προφητική αυτή μορφή, δέχθηκε νωρίς την επίδραση του Σωκράτη. Μάλιστα προσπάθησε να μιμηθεί τον Αθηναίο σοφό ακόμα και στον εξωτερικό τρόπο ζωής του και τις συνομιλίες του, ακολουθώντας τη μέθοδό του (συζήτηση, διάλογο, μαιευτική μέθοδο).

Ωστόσο, δεν παραμερίζει το Χριστιανισμό υπερθεματίζοντας υπέρ του Σωκράτη. Απεναντίας, θέλει να χρησιμοποιήσει τη σωκρατική μέθοδο για να επανακαθάρει το θεσμοποιημένο, τον τυποποιημένο Χριστιανισμό. Να σώσει το κόσμο από την πολλή γνώση και βεβαιότητα, που εμποδίζει την αυτογνωσία. Ύψιστο καθήκον του λόγου, κατά τον Κίρκεγκωρ, είναι να συνειδητοποιήσει τα όρια του λόγου. Ο Κίρκεγκωρ είναι απ' αυτούς που «κατανοεί» τα πράγματα και δεν «μασάει» σε καμιά περίπτωση τα λόγια του.

Θέλει τον εαυτό του και τον άνθρωπο, πιστό Χριστιανό και όχι χριστιανίζοντα άνθρωπο. Ο ειδωλολατρίζων Χριστιανισμός πρέπει, κατά το σοφό της Δανίας, να εξαγνισθεί!

Ο Χριστιανισμός πρέπει να γίνει πρωτοχριστιανικός. Πρέπει από Χριστιανισμός να γίνει Χριστιανισμός. Αυτό είναι το μήνυμά του! Η μέθοδος του Σωκράτη, η μαιευτική του αφέ-

Ο Χριστιανισμός δεν είναι φιλοσοφία. Το προνόμιο τούτο το έχει ο Ελληνισμός με τις διάφορες σχολές του, την ελευθερία του διασκέπτεσθαι, την επώαση στο λόγο. Ο Χριστιανισμός υπάρχει παρά, καλύτερα, υπέρ το λόγο. Όχι ότι απορρίπτει τη λογική, τη γνώση και την επιστήμη. Απλά κατανοεί την ανεπάρκειά τους για την εμβάθυνση και την κατανόηση των μεγάλων ερωτημάτων. Η αλήθεια έρχεται άνωθεν. Από ένα πρόσωπο που διαφέρει απ' τα άλλα πρόσωπα.

λεια, μπορεί να βοηθήσει για να γίνουμε πραγματικοί Χριστιανοί. Αλλά καμία παραπέρα σύγκριση δεν μπορεί να γίνει μεταξύ Σωκράτη και Χριστού. Γιατί η ομοιότητά τους έγκειται ακριβώς στην ανομοιότητά τους...

Ο Κίρκεγκωρ, ορθά επισημαίνει τη διαφορά μεταξύ της αλήθειας, όπως την εννοούσαν οι αρχαίοι Έλληνες, και της αλήθειας όπως την εννοούν οι Χριστιανοί του Ευαγγελίου του Χριστού.

Ο Χριστιανισμός δεν είναι φιλοσοφία. Το προνόμιο τούτο το έχει ο Ελληνισμός με τις διάφορες σχολές του, την ελευθερία του διασκέπτεσθαι, την επώαση στο λόγο. Ο Χριστιανισμός υπάρχει παρά, καλύτερα, υπέρ το λόγο. Όχι ότι απορρίπτει τη λογική, τη γνώση και την επιστήμη. Απλά κατανοεί την ανεπάρκειά τους για την εμβάθυνση και την κατανόηση των μεγάλων ερωτημάτων. Η αλήθεια έρχεται άνωθεν. Από ένα πρόσωπο που διαφέρει απ' τα άλλα πρόσωπα. Από ένα υπερφυσικό πρόσωπο, το οποίο «σαρξ εγένετο». Από ένα πρόσωπο που είπε: «Εγώ είμαι η αλήθεια, η οδός και η ζωή». Σ' αντίθεση με τους Έλληνες φιλοσόφους και σοφιστές, που αμφισβητούσαν την (αντικειμενική) αλήθεια, την αναζητούσαν έξω από τη ζωή τους, αμφιβάλλοντας γι' αυτά που λένε οι άλλοι φιλόσοφοι αλλά και γι' αυτά που λένε οι ίδιοι! Ο Χριστός δίνει όχι μόνο την αλήθεια, αλλά και τον όρο οικειώσεως με την αλήθεια. Δηλαδή την πίστη. Έτσι, ο Ιησούς είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα δά-

σκαλο, από ένα φιλόσοφο. Είναι «λυτρωτής».

Γι' αυτό και δεν θέλει θαυμαστές, αλλά μαθητές, οπαδούς. Διότι ο θαυμαστής είναι η φθηνή έκδοση του οπαδού. Τούτο μπορεί να είναι και να φαίνεται παράδοξο. Αλλά το παράδοξο ακριβώς είναι το πάθος της σκέψης. Και αυτός που σκέπτεται χωρίς το παράδοξο μοιάζει με τον εραστή, που είναι εραστής χωρίς πάθος· σύζυγος, νοικοκύρης. Όταν το σκάνδαλο της νοημοσύνης και το παράδοξο συναντηθούν στον άνθρωπο, τότε υπάρχει ένα ευτυχές πάθος, που ονομάζουμε πίστη. Αντικείμενο του πάθους αυτού είναι το παράδοξο, που συμφιλιώνει την αντίθεση. Επειδή είναι η αιωνιοποίηση του ιστορικού και η ιστορικοποίηση του αιώνιου.

Εδώ πρέπει να διευκρινίσουμε κάτι. Όταν λέγει ο Κίρκεγκωρ, «Die Subjectivität, die Innerlichkeit, ist die Wahrheit» (Η υποκειμενικότητα, η εσωτερικότητα είναι η αλήθεια), σκέψη που διαυλακώνει το έργο του και αποτελεί τη σημαντικότερη ίσως συμβολή του στη φιλοσοφική σκέψη, δεν εννοεί την υποκειμενικότητα, όπως αφηρημένα χρησιμοποιείται σήμερα. Δεν εννοεί ο «ποιητής της εσωτερικότητας» τη σχετικοποίηση της αλήθειας και την αποδοχή του σοφιστικού υποκειμενισμού των φιλοσόφων.

Ο Κίρκεγκωρ με την παραπάνω φράση θέλει να τονίσει την αδυναμία του ανθρώπου να συλλάβει με τη λογική, την αλήθεια αντικειμενικά και απόλυτα. Μπορεί όμως να βιώσει την

αλήθεια υποκειμενικά. Ανάλογα με το πάθος της εσωτερικότητας που διαθέτει. Αυτό σημαίνει ότι το κέντρο βάρους του ατόμου πρέπει να πέσει όχι στο τι είναι αλήθεια -πράγμα που, όσο κι αν το ψάχνει, δεν θα το βρει, εκτός αν αποδεχθεί τον θεό ως μοναδική αλήθεια-, αλλά το να ζει κανείς «εν αληθεία». Άρα η αλήθεια είναι μορφή υπαρξιακή. Μόνο τότε ζούμε στην αλήθεια, όταν μοιάζουμε με τις σοφές παρθένες της παραβολής και όχι με τις μωρές, που έχασαν το άπειρο πάθος της προσμονής.

Αλήθεια είναι κάτι που βιώνεται υπαρξιακά μέσα μας. Ο γνήσιος χριστιανισμός, η χριστιανοσύνη, είναι πίστη δοσμένη με αποκάλυψη (όχι τυποποιημένα). Και πρέπει να γίνεται εσωτερικό βίωμα με ενόραση και πάθος αγάπης. Είναι πράγματι αξιοθαύμαστες οι εμβαθύνσεις του Κίρκεγκωρ. Γι' αυτό δικαίως χαρακτηρίστηκε «ο πατέρας του χριστιανικού υπαρξισμού», ο άνθρωπος που έδειξε ότι ο άνθρωπος πρέπει ν' αφυπνιστεί από το λήθαργο του χρονικού, ενατενίζοντας το αιώνιο. Πώς; Με την καλλιέργεια της υπεύθυνης ζωής, με την υποκειμενικότητα της ύπαρξης, με τη βίωση του πόνου. Για τον Κίρκεγκωρ δεν υπάρχουν μεσοβέζικες λύσεις. Διέλυσε τον αρραβώνα του, απέρριψε την έδρα της φιλοσοφίας και ανώτερη εκκλησιαστική θέση, πολέμησε με όλη του τη δύναμη το διεφθαρμένο ιερατικό κατεστημένο της χώρας του. Μπροστά στη ζωή και στην αλήθεια υπάρχουν μόνο δύο δρόμοι. «Η ο θεός ή ο κόσμος. Ή όλα ή τίποτα». *Tertium non datur*. «*Etweder-oder*. (Είτε-Είτε)». Αυτός είναι και ο τίτλος ενός ομώνυμου βιβλίου του, που κυκλοφόρησε στα 1843 με το ψευδώνυμο Βίκτωρ ο Ερημίτης (σύμφωνα με την προσφιλή του μέθοδο της ψευδωνυμίας) και θεωρείται από πολλούς σαν το πιο χαρακτηριστικό του βιβλίο.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η θέση του Κίρκεγκωρ πάνω στα τρία στάδια της ζωής που διανύει ο άνθρωπος. Πρόκειται για μια πολύ

σπουδαία και πρωτότυπη θεώρηση του ανθρώπινου βίου με το οξύ κίρκεγκωριανό βλέμμα. Τα αναπτύσσει με θαυμάσια διαλεκτική στο βιβλίο του Σταθμοί στον Δρόμο της Ζωής (1845). Και ιδιαίτερα στο βαθυστόχαστο και ταυτόχρονα γλαφυρό έργο του Είτε - Είτε, το έργο που θεωρείται απ' τα καλύτερα λογοτεχνικά έργα της εποχής του (Will Durant), ένα λογοτεχνικό αριστούργημα (R. Heiss). Στην «αισθητική ή αισθησιακή σφαίρα» ύπαρξης ο άνθρωπος ενδιαφέρεται για μια ερωτική ή αισθησιακή ικανοποίηση. Ενεργεί όπως ο Δον Ζουάν, που μένει ανικανοποίητος παρά τις συνεχείς ερωτικές του κατακτήσεις και έτσι οδηγείται τελικά στην απογοήτευση.

Στο «ηθικό στάδιο», ο άνθρωπος με το αίσθημα της κοπώσεως από την αναζήτηση της φιληδονίας, οδηγείται στη συνειδητοποίηση του εαυτού του, της ενοχής του και στην αναγνώριση της ευθύνης του. Έτσι ηθικοποιείται. Στο τρίτο στάδιο, το «θρησκευτικό», ο άνθρωπος, ώριμος πια, αναλαμβάνει τα καθήκοντά του και με αυτογνωσία οδηγείται στο θείο και στο αιώνιο.

Η συμβολή του Κίρκεγκωρ στη φιλοσοφία της θρησκείας υπήρξε σημαντική. Το καθοριστικής μάλιστα σημασίας έργο του Η Έννοια της Αγωνίας (1844) αποτελεί πρωτότυπη ψυχολογική μελέτη, όπου εξετάζεται η σημασία της αμαρτίας, της αστοχίας στη ζωή του ανθρώπου, η συνειδητοποίηση της οποίας οδηγεί σε αγωνία, η οποία με τη σειρά της οδηγεί στη λύτρωση μέσω της πίστης. Η αγωνία, έλεγε ο Κίρκεγκωρ, είναι η πραγματικότητα της ελευθερίας ως «δυνατότητας ενώπιον της δυνατότητας».

Να σημειώσουμε ακόμα ότι ανάμεσα σ' άλλα ο Κίρκεγκωρ έχει γράψει μερικές απ' τις ωραιότερες σελίδες που έχουν ως τώρα γραφεί γύρω από το θέμα του πόνου, της λύπης, του πάσχειν (Π. Κανελλόπουλος). Έχει παρατηρηθεί ότι η θεολογική του σκέψη προσεγγίζει πιότε-

ρο τη θεολογική σκέψη των Ελλήνων Πατέρων παρά των Προτεσταντών θεολόγων.

Ο Κίρκεγκωρ με την εισαγωγή των εννοιών της υποκειμενικότητας της ύπαρξης, της αγωγής, της οδύνης της επανάληψης, του παράδοξου, της αποφασιστικής επιλογής (είτε-είτε), της ειρωνείας, με την επισήμανση της ρήξης του ανθρώπου με το παράλογο του κόσμου, με τη «ναυτία» αυτού που μένει μόνος απέναντι στον εαυτό του, με την έμφαση στα αντιφατικά διαλεκτικά στοιχεία του χρονικού και αιώνιου που συγκροτούν την ανθρώπινη υπόσταση, υπήρξε ο σκαπανέας, ο πρωτοπόρος διανοητής, που έδωσε έναυσμα για γόνιμες αναζητήσεις μέσα κι έξω από τον υπαρξισμό. Συσπείρωσε γύρω του αυτούς που οικειώθηκαν την αλήθεια ότι η εμπειρία είναι ασφαλέστερη από τη λογική, η πίστη είναι η φωνή της αιωνιότητας στο έγχρονο και η αλήθεια που οικοδομεί είναι αλήθεια για το άτομο, που το ενοφθαλμίζει στο δέντρο της αιωνιότητας...

Ο Κίρκεγκωρ, σημειώνει ορθά ο Χρήστος Μαλεβίτσιος, θα ήταν προφήτης, αν δεν είχε περάσει η εποχή των προφητών. Έμεινε ποιητής και φιλόσοφος, ένας θρησκευτικός διανοητής. Πάνω απ' όλα, μια ύπαρξη που μαστιγώνεται από το μηδέν και το άπειρον... Τα όρια μεταξύ μηδενός και παντός, περιτρέπει ο Κίρκεγκωρ, με όλο του το έργο.

Από τα παραπάνω, είναι φανερό ότι τέτοιες ρηξικέλευθες και πρωτοποριακές σκέψεις σαν του Κίρκεγκωρ δε θα μπορούσαν ν' αφήσουν ανεπηρέαστους τους επιγόνους. Η διεισδυτική λεπτομερής ψυχολογική ανάλυση του Κίρκεγκωρ, η φιλοσοφική του εμβάθυνση, η λεκτική του εμβριθεία («ήξερε να παίζει με τις λέξεις όπως ο πολεμιστής με τα όπλα του», έλεγε ο Α. Χέφτρντιγκ), η ικανότητά του να ανατέμνει πρόσωπα, καταστάσεις, ιδέες και συναισθήματα, μάς φέρνουν κοντά σ' έναν Νίτσε, σ' ένα Ντοστογιέφσκι, που είναι εφάμιλλός τους. Με τον Κίρκεγκωρ γίνεται η συμφιλίωση της φι-

λοσοφίας με την ποίηση, αφού αναγνωρίζεται ως αισθητικός συγγραφέας με σπουδαίο λογοτεχνικό талант.

Το έργο του Κίρκεγκωρ στο σύνολό του (όσο και μεμονωμένα βιβλία του), ενώ στην αρχή παραγνωρίστηκε και αποσιωπήθηκε, αργότερα φάνηκε ότι άσκησε μια εκπληκτική έλξη στα μεγάλα αναστήματα της ευρωπαϊκής διανόησης. Σχεδόν όλοι οι μεταγενέστεροι δέχθηκαν την επίδρασή του θετικά ή αρνητικά.

Το έργο του, παρατηρεί ο καθηγητής Γρηγόρης Κωσταράς, κύριος μελετητής του έργου του, υπήρξε πηγή τριών μεγάλων ρευμάτων: της ψυχολογίας του Βάθους (με κύριους εκπροσώπους τους γνωστούς ψυχαναλυτές Φρόυντ, Γιουγκ, Άντλερ), της διαλεκτικής-αποφατικής θεολογίας (Κάρλ Μπαθ, Μπούλτμαν κ.τ.λ.) και κυρίως της υπαρξιακής φιλοσοφίας, με διαδόχους του τους Χάιντεγκερ, Γιάσπερς, Μπερντιάεφ, Λεόν Σεστώφ, Ευδοκίμωφ κ.ά.

Αλλά και άλλοι συγγραφείς, όπως οι Στρίντμπεργκ και Ίψεν, Ουναμούνο, Καμύ, επηρεάστηκαν από τη γόνιμη και πολύπλευρη παραγωγή του. Είναι πράγματι ευτύχημα ότι αρκετά από τα βιβλία του έχουν μεταφραστεί στη γλώσσα μας. Αλλά χρειαζόμαστε ίσως κάτι περισσότερο από μεταφράσεις. Χρειάζεται να εγκύψουμε με ευλάβεια σ' αυτόν το βαθύ στοχαστή, σ' αυτήν τη μελαγχολική και ευγενική φυσιογνωμία, σ' αυτόν τον «άγιο», όπως τον χαρακτήρισε προσφυώς ο Βίτγκενσταϊν. Χρειάζεται ίσως να διαποτίσουμε τους πόρους της γυμνής ψυχής μας από την απaráμιλλη ποιητική του θρησκευτικότητα και την αγιοσύνη του. Μόνον έτσι θα μπορέσουμε ίσως να συλλάβουμε το μέγεθος της προσφοράς του στον άνθρωπο που θέλει να είναι άνθρωπος, άτομο, πρόσωπο. Πρόσωπο που ξεχωρίζει από την ανθρωπότητα και μπορεί να «περιπατεί εν αληθεία, ποιών την αλήθειαν».

ΕΚΔΗΛΩΣΗ Δ.Σ.Θ.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

68

Παρασκευή 19 Απριλίου 2013

Η Επιτροπή Επιμόρφωσης Νέων & Ασκουμένων Δικηγόρων Θεσσαλονίκης του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης και ο Σύλλογος Μεταπτυχιακών Φοιτητών & Υποψηφίων Διδασκτόρων Νομικής Α.Π.Θ. συνδιοργάνωσαν ομιλία του Ομότιμου Καθηγητή Νομικής Α.Π.Θ., Αντεπιστέλλοντος Μέλους της Ακαδημίας Αθηνών και Προέδρου της Επιτροπής Πιστοποίησης Διαμεσολαβητών του Υπουργείου Δι-

καιοσύνης, κ. Λάμπρου Κοτσιρή με θέμα «Ο ρόλος του δικηγόρου στη διαμεσολάβηση».

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 19 Απριλίου 2013 στην αίθουσα εκδηλώσεων του Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (Τσιμισκή 29).

■ Ο κ. Χρήστος Ράπτης, Γενικός Γραμματέας του Δ.Σ.Θ. η κα Ζωή Γιαννοπούλου, Δικηγόρος – Εκπαιδύτρια του Ινστιτούτου Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης, ο κ. Νικόλαος Βαλεργάκης, Πρόεδρος του Δ.Σ.Θ., η κα Νανά Παπαδογεωργάκη, Δικηγόρος – Εκπαιδύτρια του Ινστιτούτου Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης, και ο κ. Λάμπρος Κοτσιρής, Ομότιμος Καθηγητής Νομικής Α.Π.Θ., Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και Πρόεδρος της Επιτροπής Πιστοποίησης Διαμεσολαβητών του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

■ Η κα Φωτεινή Αχτσίδου, μέλος του Δ.Σ. του Δ.Σ.Θ. και οι κυρίες Εύη Αυλογιάρη, Ζωή Γιαννοπούλου και Νανά Παπαδογεωργάκη, Δικηγόροι – Εκπαιδεύτριες του Ινστιτούτου Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης.

■ Άποψη από το κοινό της εκδήλωσης.

ΗΜΕΡΙΔΑ Δ.Σ.Θ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

70

Τετάρτη 22 Μαΐου 2013

Η Ένωση Τέως Βουλευτών – Ευρωβουλευτών και ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης συνδιοργάνωσαν ανοιχτή ημερίδα με τίτλο «Σκέψεις για την προσεχή αναθεώρηση του Συντάγματος» την Τετάρτη 22 Μαΐου 2013 στην αίθουσα εκδηλώσεων του Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης (Τσιμισκή 29). Την εκδήλωση χαιρέτησαν οι κκ. Κωνσταντίνος Πυλαρινός, Πρόεδρος Ένωσης Τέως Βουλευτών-Ευρωβουλευτών, Νικόλαος Βαλεργάκης, Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης και Ιωάννης Σφενδόνης, Συντονιστής Γραφείου Ένωσης Τέως Βουλευτών-Ευρωβουλευτών Θεσσαλονίκης.

Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν οι ακόλουθες εισηγήσεις υπό το συντονισμό του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας ε.τ., κ. Γεωργίου Παναγιωτόπουλου.

■ Ο κ. Νικόλαος Βαλεργάκης, Πρόεδρος του Δ.Σ.Θ., απευθύνει χαιρετισμό.

Εισηγήσεις

Κωνσταντίνος Γώγος, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Νομικής Α.Π.Θ., Δικηγόρος
«Το συνταγματικό πλαίσιο της διοικητικής δικαιοσύνης: Προκλήσεις για την προσεχή αναθεώρηση του Συντάγματος»

Ιάκωβος Μαθιουδάκης, Λέκτορας Τμήματος Νομικής Α.Π.Θ., Δικηγόρος
«Η συνταγματική μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων υπό αναθεώρηση;»

Παναγιώτης Μαντζούφας, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Νομικής Α.Π.Θ., Δικηγόρος
«Κανόνες Δημοσιονομικής Πειθαρχίας και Σύνταγμα»

Κωνσταντίνος Ρέμελης, Πρύτανης Δ.Π.Θ., Καθηγητής
«Το Δίκαιο της Ανάγκης»

■ Το πάνελ της εκδήλωσης. Από αριστερά, ο κ. Παναγιώτης Μαντζούφας, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Νομικής Α.Π.Θ., Δικηγόρος, ο κ. Κωνσταντίνος Ρέμελης, Πρύτανης του Δ.Π.Θ., Καθηγητής, ο κ. Γεώργιος Παναγιωτόπουλος, Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, ο κ. Κωνσταντίνος Γώγος, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Νομικής Α.Π.Θ., Δικηγόρος, και ο κ. Ιάκωβος Μαθιουδάκης, Λέκτορας Τμήματος Νομικής Α.Π.Θ., Δικηγόρος.

■ Άποψη από το κοινό της ημερίδας.

ΗΜΕΡΙΔΑ Δ.Σ.Θ.

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

72

Παρασκευή 24 Μαΐου 2013

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης διοργάνωσε στις 24 Μαΐου 2013 ημερίδα με θέμα «Πρόσφατες εξελίξεις στο Ευρωπαϊκό Δικονομικό Διεθνές Δίκαιο» στο Συνεδριακό Κέντρο Τράπεζας Πειραιώς (Κατούνη 12-14, Λαδάδικα).

Στην έναρξη της εκδήλωσης, απηύθυναν χαιρετισμό ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, κ. Νικόλαος Βαλεργάκης, ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και Πρόεδρος Πρωτοδικών, κ. Παναγιώτης Παυλίδης και η Πρόεδρος του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, κα Ιωάννα Χρουσαλά-Μπιλίση.

Στη συνέχεια ακολούθησαν οι εισηγήσεις, οι οποίες αναπτύχθηκαν σε δύο συνεδρίες. Στην πρώτη συνεδρία, υπό την προεδρία του Καθηγητή του Α.Π.Θ. κ. Νικολάου Νίκα, οι εισηγητές ανέπτυξαν τον Κανονισμό 1215/2012 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές διαφορές. Συγκεκριμένα, παρουσιάστηκαν οι ακόλουθες εισηγήσεις: **Πάρις Αρβανιτάκης**, Καθηγητής Α.Π.Θ.

«Τροποποιήσεις στις διατάξεις περί διεθνούς δι-

καιοδοσίας»

Καλλιόπη Μακρίδου, καθηγήτρια Α.Π.Θ.

«Οι νέες ρυθμίσεις για την εκκρεμοδικία»

Απόστολος Άνθιμος, Επισκέπτης καθηγητής ΔΙ.ΠΑ.Ε.

«Τροποποιήσεις στο κεφάλαιο για την αναγνώριση και εκτέλεση»

Η δεύτερη συνεδρία της ημερίδας, υπό την προεδρία του Γενικού Διευθυντή ΕΣΔι και Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου κ. Μιχαήλ Θεοχαρίδη, ασχολήθηκε με τον Κανονισμό 650/2012 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Ειδικότερα, παρουσιάστηκαν οι εισηγήσεις:

Ευάγγελος Βασιλακάκης, Καθηγητής Α.Π.Θ.

«Εφαρμοστέο δίκαιο»

Λήδα Πίψου, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.

«Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση»

Ευαγγελία Ποδηματά, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.

«Ευρωπαϊκό κληρονομητήριο»

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με ερωτήσεις και συζήτηση, καθώς και με τα κύρια πορίσματα της ημερίδας.

■ Η κα Ευαγγελία Ποδηματά, Καθηγήτρια Α.Π.Θ., η κα Λήδα Πίψου, Καθηγήτρια Α.Π.Θ. και ο κ. Μιχαήλ Θεοχαρίδης, Γενικός Διευθυντής Ε.Σ.Δι. και Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου.

■ Ο κ. Νικόλαος Νίκας, Καθηγητής Α.Π.Θ.

■ Ο κ. Ευάγγελος Βασιλακάκης, Καθηγητής Α.Π.Θ.

■ Ο κ. Παναγιώτης Παυλίδης, Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και Πρόεδρος Πρωτοδικών.

■ Ο κ. Πάρις Αρβανιτάκης, Καθηγητής Α.Π.Θ.

Τελετή εγκαινίων του

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

74

Σάββατο 20 Απριλίου 2013

Το Ινστιτούτο Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης εγκαινίασε τη λειτουργία του το Σάββατο 20 Απριλίου 2013 και ώρα 12:00 με την παρουσία του Γεν. Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Νικόλαου Κανελλόπουλου, στο κτίριο του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης (Τσιμισκή 103, Διαγώνιος, είσοδος από Ισαύρων) με πλήθος επισήμων καλεσμένων και δικηγόρων-μελών του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης.

■ Ο Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Άνθιμος στην τελετή εγκαινίων – αγιασμού του Ινστιτούτου Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης.

■ Ο κ. Νικόλαος Βαλεργάκης, Πρόεδρος του Δ.Σ.Θ., απευθύνει χαιρετισμό.

Χαιρετισμός του Προέδρου του Δ.Σ.Θ. κ. Νικόλαου Βαλεργάκη

Η τιμή που μας προσδίδει σήμερα η παρουσία σας είναι πολύ μεγάλη. Σας υποδεχόμαστε με ξεχωριστή χαρά και σας καλωσορίζουμε θερμά στην τελετή εγκαινίων του Ινστιτούτου Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης, που σήμερα ανοίγει τις πόρτες του σε όλους εσάς.

Η σημερινή ημέρα σηματοδοτεί για όλους τους φορείς που εργαστήκαμε σκληρά και συνεργαστήκαμε για να συστήσουμε το Ινστιτούτο Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης ένα σημαντικό ορόσημο: τη δημιουργία του πρώτου φορέα κατάρτισης για τη διαμεσολάβηση στη Βόρεια Ελλάδα, ενός φορέα που έλαβε την έγκριση λειτουργίας του από την Επιτροπή Πιστοποίησης Διαμεσολαβητών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, συγκεντρώνοντας την υψηλότερη δυνατή βαθμολογία (100/100).

Η πορεία μας για να φτάσουμε σε αυτό το σημείο ήταν μακρά και απαίτησε όλες μας τις δυνάμεις και την υψηλότερη δυνατή τεχνογνωσία. Η πρόκληση για τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης ήταν μεγάλη και καινούρια για πολλούς από εμάς. Σε αυτήν την πορεία συνεργαστήκαμε στενά και σχεδόν από την πρώτη στιγμή με τα τρία πιο ισχυρά Επιμελητήρια της Θεσσαλονίκης: το Εμπορικό και

Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης και τον Πρόεδρό του, κ. Δημήτριο Μπακατσέλο και Αντιπρόεδρο της Διοικούσας Επιτροπής του Ινστιτούτου, το Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης και τον Πρόεδρό του και Μέλος της Διοικούσας Επιτροπής, κ. Μιχάλη Ζορπίδη, και το Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης και τον Πρόεδρό του και Μέλος της Διοικούσας Επιτροπής, κ. Παναγιώτη Παπαδόπουλο.

Ευχαριστώ επίσης θερμά τα υπόλοιπα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής του Ινστιτούτου, την κα Γιάννα Παναγοπούλου, Αντιπρόεδρο Δ.Σ.Θ., την κα Φωτεινή Αχτσιδου, Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Δ.Σ.Θ. και τον κ. Χρήστο Βάρδα, Δικηγόρο Θεσσαλονίκης για τη συστηματική τους παρουσία και την υποστήριξή τους στη λειτουργία και στο έργο του Ινστιτούτου.

Με προετοιμασία μηνών και εντατική δουλειά, κατορθώσαμε να εξασφαλίσουμε τη συνεργασία του Ινστιτούτου Κατάρτισης Διαμεσολαβητών Θεσσαλονίκης με το «ADR Group», έναν από τους διεθνώς σημαντικότερους βρετανικούς φορείς κατάρτισης διαμεσολαβητών. Σήμερα έχουμε την τιμή να έχουμε μαζί μας τον κ. Rahim Shamji, Διευθυντή Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του «ADR Group», ο

■ Ο κ. Θεόδωρος Καράογλου, Υπουργός Μακεδονίας και Θράκης, ο κ. Νικόλαος Βαλεργάκης, Πρόεδρος του Δ.Σ. του Δ.Σ.Θ., ο κ. Νικόλαος Κανελλόπουλος, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο κ. Απόστολος Τζιτζικώστας, Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας, η κα Καλυψώ Γούλα, Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Δ. Θεσσαλονίκης, ο κ. Μιχαήλ Θεοχαρίδης, Γενικός Διευθυντής Ε.Σ.Δι. και Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου, και κ. Δημήτριος Μπακατσέλος, Πρόεδρος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Θεσσαλονίκης.

οποίος είναι και ο κεντρικός εκπαιδευτής στα προγράμματα του Ινστιτούτου.

Τη Δευτέρα 22 Απριλίου το Ινστιτούτο ξεκινά τον πρώτο κύκλο εκπαίδευσης με τους πρώτους 18 εκπαιδευόμενους. Έχει σημασία, πιστεύω, να επισημάνω ως ενδεικτικό του ενδιαφέροντος από τους συναδέλφους ότι το πρώτο τμήμα εκπαιδευόμενων για τον Απρίλιο σχηματίστηκε μέσα στην πρώτη μισή ώρα από την έναρξη υποβολής των δηλώσεων ενδιαφέροντος, ενώ μέσα σε ένα 24ωρο οι αιτήσεις είχαν ξεπεράσει τις 100.

Το ίδιο ενδιαφέρον εκδηλώθηκε και στον επόμενο κύκλο υποβολής αιτήσεων, για τρία τμήματα αυτή τη φορά, το Μάιο, τον Ιούνιο και το Σεπτέμβριο, τα οποία συμπληρώθηκαν μέσα σε δύο ημέρες με μεγάλες λίστες αναμονής.

Μέχρι τον Ιούνιο θα είμαστε έτοιμοι να ανακοινώσουμε τις ακριβείς ημερομηνίες και για τους επόμενους εκπαιδευτικούς κύκλους μέχρι το τέλος του 2013 και θα μπορέσουμε να προγραμματίσουμε και εγκαίρως τα επόμενα τμήματα και για το 2014. Κλείνοντας, θέλω να ευχαριστήσω για την προσφο-

ρά της ακαδημαϊκής τους εμπειρίας και της επιστημονικής τους κατάρτισης τη Διευθύντρια Κατάρτισης και Καθηγήτρια Νομικής του Α.Π.Θ., κα Καλλιόπη Μακρίδου και τον Συντονιστή ενεργειών κατάρτισης και υπεύθυνο κοινωνικά ευάλωτων ομάδων, κ. Ρήγα Γιοβαννόπουλο, Επίκουρου Καθηγητή Νομικής του Α.Π.Θ.

Επίσης, τις εκπαιδευτριες του Ινστιτούτου, Δικηγόρους και Διαπιστευμένες Διαμεσολαβήτριες που επιμελήθηκαν το πρόγραμμα και το εκπαιδευτικό υλικό, τις κκ. Έλενα Κολτσάκη, κα Ζωή Γιαννοπούλου, Νανά Παπαδογεωργάκη και Εύη Αυλογιάρη. Η συμβολή τους στην έγκαιρη και άρτια έναρξη και υλοποίηση του προγράμματος ήταν και θα είναι καθοριστική.

Σας ευχαριστώ και πάλι για την παρουσία σας σήμερα σε αυτή τη σημαντική μας ημέρα. Εύχομαι σε όλους τους εκπαιδευόμενους που θα παρακολουθήσουν τους προσεχείς κύκλους εκπαίδευσης «καλή αρχή» και κάθε επιτυχία στο νέο επαγγελματικό πεδίο που διανοίγεται μπροστά τους.

Σας ευχαριστώ πολύ.

■ Ο κ. Νικόλαος Κανελλόπουλος, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, απευθύνει χαιρετισμό.

■ Ο κ. Rahim Shamji, Διευθυντής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του βρετανικού φορέα κατάρτισης διαμεσολαβητών ADR Group.

■ Ο κ. Λάμπρος Κοτσιρής, Ομότιμος Καθηγητής Νομικής Α.Π.Θ., Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και Πρόεδρος της Επιτροπής Πιστοποίησης Διαμεσολαβητών του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

■ Ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Νικόλαος Κανελλόπουλος περιστοιχισμένος από τους εκπροσώπους της ηγεσίας της Δικαιοσύνης κ.κ. Μιχαήλ Θεοχαρίδη, Γενικό Διευθυντή Ε.Σ.Δι. και Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου και Παναγιώτη Παυλίδη, Πρόεδρο του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και Πρόεδρο Πρωτοδικών.

■ Ο κ. Απόστολος Τζιτζικώστας, Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας, απευθύνει χαιρετισμό.

«ΚΕΛΑΗΔΙΣΜΟΙ» του αγγελου λιάπης

Γιάννα Παναγοπούλου - Μπέκα

Διδάκτωρ Νομικής,
Α' Αντιπρόεδρος ΔΣΘ
g-panag@otenet.gr

Ο Πρόεδρος Εφετών, ο λογοτέχνης, ο συγγραφέας, ο ποιητής Άγγελος Λιάπης κυκλοφόρησε τη νέα ποιητική συλλογή του με τίτλο «Κελαηδισμοί», από τις εκδόσεις ΙΑΝΟΣ. Ο Άγγελος Λιάπης, ως γνήσιος εκφραστής της λυρικής ποίησης, μας εκπλήσσει ακόμα μια φορά με την πηγαία έμπνευσή του μέσα από τα 195 ποιήματα της νέας συλλογής του.

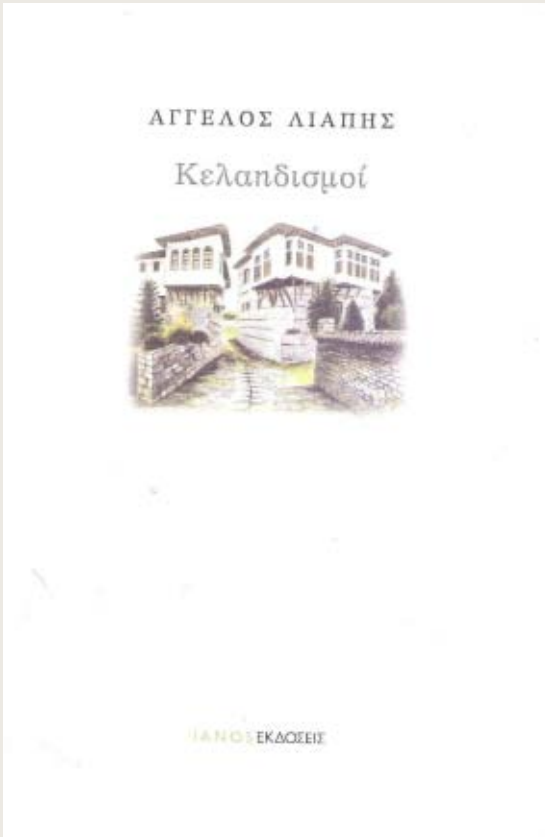
Ο έρωτας, το αγνό και άσπιλο τοπίο, η μοναχική ερημία, η γύμνια των ανθρώπων, οι εικόνες, τα αναφιλητά, η αστερόφωτη νεράιδα πλημμυρίζουν το καλούπι του δεκαπεντασύλλαβου και του ιαμβικού μέτρου των πρώτων 87 έμμετρων ποιημάτων αλλά και των 108 ποιημάτων με ελεύθερο στίχο, μεταμοντέρνας αρχιτεκτονικής, απαλλαγμένα από τις ανάγκες της παραδοσιακής τεχνικής.

*Του ήλιου έπνε το φως
σε κούπα σμαραγδένια
έπδκε με τον άνεμο τα κρόσσια
των χρωμάτων
στα διβαδάκια της ψυχής
πουδιά φωτοπδασμένα
μεθούσαν με τ' αθάνατο κρασί
των αρωμάτων...*

(«Του ήλιου έπνε το φως»)

*Οι μαργαρίτες παίζανε
με το δροσάτο αγέρι
στα ρόδα ο Απρίδης σκάρωσε
μια μουσική φωδιά
δύο καναρίνια ερωτικά δαδούσαν
ταίρι ταίρι
και δέγανε για μια πδηγή
και μια μοσχοβοδιά.....*

(«Οι μαργαρίτες παίζανε»)

Χωρίς ποιητικές αντιστροφές, με τη δύναμη της γλώσσας και των λέξεων, ιχνογραφεί τον τύπο του σύγχρονου ανθρώπου που δεν άκουσε τη μουσική της φύσης, ούτε το κελάιδισμα των πουλιών, δεν συνομίλησε με τη σιωπή, ούτε ντύθηκε με τα λουλούδια του Μάη, δεν ένιωσε τη μυρουδιά και την ανάσα της άνοιξης, ούτε το παιγνίδισμα της πρώτης ηλιαχτίδας, δεν σαγηνεύτηκε και δεν μετάλαβε της τελετουργίας της. Ο ποιητής κατανοεί αυτόν τον άνθρωπο, και συμπάσχει μαζί του, ονειρεύεται όμως εκείνον που παλεύει με τη φθορά του χρόνου και θέλει να κάνει κάποτε τα άρματα φωλιές για τα πουλιά.

*Ήταν ποδοί μα και φιδόδοξοι
οι στόχοι του
Να έχει κάποτε μια δίμνη
για τη βάρκα του
ένα χαδί που το υφάνανε
του ζέφυρον τα δροσοσιάδακτα φιδιά
και δύο ανάδαφρα κουπιά
για την καρδιά του...*

*Να κάνει κάποτε τα άρματα
φωδιές για τα πουδιά
τη δίμνη και τη βάρκα του
μια οδάνθιστη αγκαδιά
για να ακουμπήσει στο χαδί
τ' αμάραντα τα δουδούδια
που βδάστησαν
μέσα απ' τους κόρφους
τους γάνκους του έρωτα
στην έρημη καρδιά του*

(«Οι στόχοι του»)

Ο Άγγελος Λιάπης με το μοναδικό μεταφορικό λόγο του και πληθωριστικό ύφος του, με νοήματα σύνθετα αλλά καθαρά, πρωταγωνιστεί σε ένα δικό του κόσμο που τα συναισθήματα και οι σκέψεις παντρεύονται με εικόνες από ένα παραδεισένιο φυσικό τοπίο. Διαβάζοντας τα ποιήματά του νιώθεις ότι γίνεσαι μέρος αυτής της πραγματικότητας...

ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

80

